

อยู่ · ร่วม · สุข

เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนไถ่ซิด **LGBTI+**

อยู่ · ร่วม · สุข

เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของ **คนไถ่ซิด LGBTI+**

อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนใกล้ชิด LGBTI+

ISBN: 978-616-488-173-0

ที่ปรึกษาโครงการ

อนุชาติ พวงสำลี

คณะผู้วิจัยในโครงการ LGBT-4P

อดิสร จันทรสขุ

Cody Freeman

Timo Tapani Ojanen

นรุตม์ ศุภวรรณะกุล

รณภูมิ สามัคคีคารมย์

สกล โสภิตอาชาศักดิ์

สุมาลี โตกทอง

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิจัยอิสระ

บรรณาธิการเล่ม

ทิพย์พิมล เกียรติวาทีรัตนะ

บรรณาธิการต้นฉบับ

อดิสร จันทรสขุ

Timo Tapani Ojanen

สกล โสภิตอาชาศักดิ์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กองบรรณาธิการ

นันทิกร วิฑูรสุนทร / รชนีกร ศรีฟ้าวัฒนา

ศิลปกรรม

บัว คำดี

พิสูจน์อักษร

นันทิกร วิฑูรสุนทร

สนับสนุนทุนการดำเนินโครงการและการจัดทำหนังสือโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2564

พิมพ์ที่ บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

โทรศัพท์ 0 2879 9154-6

จัดพิมพ์โดย

คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

99 ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12121

โทรศัพท์: 0 2441 5222

website: www.lsed.tu.ac.th/

facebook: Faculty of Learning Sciences and Education – Thammasat University

© สงวนลิขสิทธิ์โดยคณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์

สำหรับผู้ที่ต้องการอ้างอิงเนื้อหางานวิจัยซึ่งเป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้
สามารถอ้างอิงจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของ “โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะ
ต่อการพัฒนารูปแบบและระบบการสนับสนุนสมาชิกครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต
และผู้ให้บริการสุขภาพเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของประชากรกลุ่ม
ความหลากหลายทางเพศ” จาก QR code หรือ URL ด้านล่างนี้

<https://lsed.tu.ac.th/research-content-08>

คำนิยม

สุขภาวะของพวกเราทุกคนไม่ได้ขึ้นอยู่กับความพยายามในการดูแลสุขภาพของพวกเราแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวด้วย ปัจจุบันเรารู้ว่าการมีกิจกรรมทางกายระหว่างวันและไม่นั่งนิ่งจนเกินไปนั้นส่งผลดีต่อสุขภาพ เราเห็นภาพคนญี่ปุ่นที่เดินหรือขี่จักรยานไปไหนต่อไหนทั้งในห้างและแอนิเมชัน แต่ทำไมเราถึงไม่ค่อยเห็นภาพเหล่านี้ในประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตเมือง? หลายคนคงเคยพยายามจะเดินหรือขี่จักรยานไปทำงานบางคนอาจจะทำได้ แต่หลายคนอาจจะต้องล้มเลิกความคิดไปหลังจากลองทำได้ไม่นาน นั่นก็เพราะอากาศเมืองไทยนั้นร้อนแทบจะตลอดทั้งปี เดินไปไม่ได้เท่าไรก็เหงื่อท่วมตัว ทางเท้าก็ไม่เอื้อกับการเดินสักเท่าไร ไหนจะต้องคอยหลบรถจักรยานยนต์บนทางเท้า จะเห็นได้ไม่ยากว่าต่อให้เราว่าการเดินมีประโยชน์ต่อสุขภาพ และอยากจะลองเดินให้มากขึ้นในชีวิตประจำวัน แต่เมื่อสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ก็เป็นการยากที่พฤติกรรมนั้นจะดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

นี่เป็นเพียงตัวอย่างของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แต่มันจากนั้นแล้วปัจจัยทางสังคมก็ยิ่งส่งผลต่อสุขภาพของพวกเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน สถานะ

ทางเศรษฐกิจและสังคมของเราแต่ละคน สัมพันธภาพระหว่างตัวเรากับคนรอบข้าง ค่านิยมของคนในสังคม วัฒนธรรม ไปจนถึงกฎหมาย ฯลฯ เราคงไม่อาจคาดหวังให้คนที่ทำงานแลกค่าแรงขั้นต่ำในเขตเมืองมีเงินไปซื้ออาหารเพื่อสุขภาพกับ ผักออร์แกนิกมากนัก เราคงไม่อาจหวังให้เด็กที่ถูกเพื่อนรังแกเป็นประจำในโรงเรียน มีความสุขและมีสุขภาพจิตที่ดี เราคงหวังที่จะเห็นการจ้างงานคนพิการอย่างแพร่หลายได้ยาก หากค่านิยมในสังคมยังคงไม่ให้ออกาสแก่พวกเขาและยังปราศจากโครงสร้างพื้นฐานที่จะเอื้ออำนวยให้คนพิการสามารถเดินทางไปทำงาน และใช้ชีวิตได้อย่างสะดวก เราคงหวังให้ทุกคนเข้าถึงระบบบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงได้ยาก หากสังคมปราศจากหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ รวมกันเรียกว่า “ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพ” (Social Determinants of Health: SDH)

ผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTI+) เองก็เช่นเดียวกับคนอื่นๆ ในสังคม ความเป็นอยู่ของพวกเขา ก็ได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพ แม้ว่าเราอาจจะคุ้นเคยกับภาพของเมืองไทยที่เป็นประเทศที่ให้การยอมรับผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่ในหนังสือเล่มนี้เองก็ได้ชี้ให้เห็นว่าการให้การยอมรับดังกล่าวนั้นยังมีข้อจำกัด แม้ว่าบรรยากาศในภาพรวมจะดีขึ้นจากอดีต แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคงถูกเลือกปฏิบัติ หรือยังถูกปฏิบัติด้วยความไม่เข้าใจในความหลากหลายทางเพศจากคนรอบข้าง

ในหลายปีที่ผ่านมามีงานวิจัยหลายชิ้นที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียน LGBTI+ ในประเทศไทยถูกกลั่นแกล้ง รังแก และมีแนวโน้มที่จะมีสุขภาพจิตแย่กว่านักเรียนอื่นๆ นอกจากนี้บุคคลข้ามเพศหลายคนยังไม่ค่อยอยากไปรับบริการสุขภาพที่โรงพยาบาล อันเนื่องมาจากมักได้รับการปฏิบัติจากบุคลากรตามเพศกำเนิดของตนซึ่งไม่ใช่ตัวตนที่พวกเขารับรู้เกี่ยวกับตัวเอง สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังได้รับ

การปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมจากสังคมรอบข้าง และสิ่งเหล่านี้ยังส่งผลเสียต่อสุขภาวะ
ของพวกเขาอีกด้วย

แม้ว่าจะฟังดูเป็นเรื่องธรรมดาทั่วไป (common sense) แต่งานวิจัยใน
ต่างประเทศหลายชิ้นได้ชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีความหลากหลาย
ทางเพศกับครอบครัว คนใกล้ชิด และผู้ให้บริการสุขภาพนั้นส่งผลต่อสุขภาพจิตและ
ความเป็นอยู่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างมีนัยสำคัญ นั้นหมายความว่า
การส่งเสริมสุขภาวะของผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่อาจทำได้โดยปราศจาก
การส่งเสริมความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิดเหล่านี้ (ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้ชี้ให้เห็น
อีกเช่นกันว่า ความสัมพันธ์เหล่านี้เองก็ได้รับอิทธิพลจากค่านิยมและอคติที่มีต่อ
ผู้มีความหลากหลายทางเพศของคนในสังคม) นี่เป็นที่มาของการสนับสนุนทุน
แก่ “โครงการพัฒนาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนารูปแบบและระบบการสนับสนุน
สมาชิกครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต และผู้ให้บริการสุขภาพเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของ
ประชากรกลุ่มความหลากหลายทางเพศ” หรือที่มีชื่อเล่นว่า “โครงการ LGBT-4P”

โครงการ LGBT-4P ได้ทำการศึกษาชุดประสบการณ์ของผู้ใกล้ชิดผู้มี
ความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ พ่อแม่/สมาชิกครอบครัว เพื่อน คู่รัก และ
ผู้ให้บริการสุขภาพ เพื่อทำความเข้าใจปัญหาและอุปสรรคของพวกเขาต่อ
การทำความเข้าใจความหลากหลายทางเพศ และการสร้างความสัมพันธ์กับ
ผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อที่จะสามารถหาแนวทางในการส่งเสริม
ความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขากับผู้มีความหลากหลายทางเพศ สู่การสร้างสังคม
ที่ทุกคนมีสุขภาวะและความเป็นอยู่ที่ดีร่วมกัน

ขอขอบคุณคณาจารย์จากคณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ และคณะ
สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยอิสระในโครงการ รวมถึง
ทีมนักเขียนที่ได้ช่วยกันย่อเนื้อหางานวิจัยและเรียบเรียงให้เข้าใจง่ายสำหรับ
คนทั่วไปจนออกมาเป็นหนังสือเล่มนี้

หวังว่าผู้อ่านทุกท่านที่กำลังถือหนังสือเล่มนี้อยู่ในมือคงได้ร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ และประสบการณ์ของพ่อแม่ เพื่อน คนรัก และผู้ให้บริการสุขภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ถูกรวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ไปด้วยกัน เพื่อที่เราจะได้เข้าใจกันและกันให้มากขึ้น มองกันและกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ที่โดยพื้นฐานแล้วเราต่างก็มีสุข มีทุกข์ ยิ้มได้ ร้องไห้เป็น มีความหวัง และความฝันที่จะมีชีวิตอย่างมีความสุขไม่ต่างกัน

ภรณี ภูประเสริฐ

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คำนำ

คงไม่มีใครปฏิเสธว่าชีวิตของพวกเราทุกคนต่างได้รับผลกระทบจากความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และคงไม่เป็นการกล่าวเกินจริงหากจะบอกว่าความสุขและความทุกข์ของมนุษย์ทุกคนนั้นเกี่ยวพันกับความสัมพันธ์กับคนรอบข้างและคนในสังคมไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง หากถูกลอตเตอรี่รางวัลที่ 1 แต่กลับไม่มีครอบครัว เพื่อน หรือคนรอบตัวที่รักและไว้วางใจได้ ก็คงพูดว่ามีความสุขได้ไม่เต็มปากนัก

สำหรับผู้คนที่ถูกตีตราจากสังคมแล้ว ความสัมพันธ์ยังเป็นประเด็นที่มีผลต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขา หากสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ไม่ให้การยอมรับในตัวคน มองพวกเขาเป็นต่างคน กีดกันไม่ให้พวกเขาเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม หากพ่อแม่รู้สึกเสียใจกับตัวคนที่พวกเขาไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ หากพวกเขาถูกล้อเลียนจากเพื่อนในวัยเด็ก หากพวกเขาถูกกลั่นแกล้งรังแกจากคนรอบข้าง หากพวกเขาไม่อาจพัฒนาความสัมพันธ์กับคนรักได้อย่างเปิดเผย หากพวกเขาป่วยแต่ไม่ยอมไปโรงพยาบาล เพราะได้รับการปฏิบัติจากบุคลากรในลักษณะที่ทำให้พวกเขารู้สึกอายแล้วละก็ พวกเขาจะสามารถใช้ชีวิตอย่างมี

ความสุขได้อย่างไร?

ทั้งหมดที่กล่าวไปนั้นคือสถานการณ์ที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมากยังต้องเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ผลการศึกษาวิจัยทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยบ่งชี้ว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสุขภาพทั้งทางกายและทางใจมากกว่าคนอื่น

อย่างไรก็ตาม การชี้นำตำหนิพ่อแม่ที่ยังไม่ยอมรับอัตลักษณ์ทางเพศของลูก หรือการต่อว่าบุคลากรทางการแพทย์ที่อาจจะยังขาดความเข้าใจแต่เพียงอย่างเดียว คงไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็เป็นอยู่ได้ ในบางครั้งพวกเขาเองก็อาจไม่ได้มีเจตนาที่จะทำร้ายใคร สิ่งเหล่านั้นอาจเกิดจากความไม่เข้าใจหรือไม่รู้ว่าควรจะทำอย่างไรกับผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างไร ดังนั้น การทำความเข้าใจประสบการณ์และความคิดของพวกเขา เพื่อหาแนวทางสนับสนุนให้พวกเขาเข้าใจธรรมชาติของเพศอันหลากหลายและก้าวข้ามอคติหรือความกลัวในใจ น่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้พวกเขากลายเป็นพลังสำคัญในชีวิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศได้ และนี่เองจึงเป็นที่มาของโครงการ “พัฒนาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา รูปแบบและระบบการสนับสนุนสมาชิกครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต และผู้ให้บริการสุขภาพเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของประชากรกลุ่มความหลากหลายทางเพศ” (โครงการ LGBT-4P)

โครงการ LGBT-4P ดำเนินการโดยคณาจารย์จากคณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักวิชาการอิสระ โดยได้รับการสนับสนุนทุนในการดำเนินงานจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โครงการ LGBT-4P มุ่งทำความเข้าใจประสบการณ์และความคิดของพ่อแม่/สมาชิกครอบครัว เพื่อน คู่รัก และผู้ให้บริการสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขากับผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อที่จะพัฒนาข้อเสนอแนะต่อการสนับสนุนพวกเขาให้เข้าใจความ

หลากหลายทางเพศ และขับเคลื่อนสังคมไปสู่การเป็นสังคมแห่งความเข้าใจ
อันจะนำไปสู่สุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนไม่ว่าใครจะเป็นเพศอะไร

อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีความ
หลากหลายทางเพศจะขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงเจตคติของคนใกล้ชิดในระดับ
บุคคลแต่เพียงอย่างเดียว การปรับปรุงกฎหมายและโครงสร้างทางสังคมอื่นๆ ให้
มีความเท่าเทียม ปราศจากการเลือกปฏิบัติต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศนั้น
เป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ (และในขณะเดียวกันกฎหมายและนโยบาย
ในระดับต่างๆ ก็ยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลอีกด้วย ดังที่ผู้อ่าน
จะได้เห็นบางตัวอย่างจากหนังสือเล่มนี้) แต่สำหรับโครงการ LGBT-4P นี้ได้มุ่ง
ความสนใจไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีความหลากหลายทางเพศและคนใกล้ชิด
อันนับได้ว่าเป็นปฏิสัมพันธ์ด้านหน้าที่พวกเขาต้องเผชิญอยู่ทุกวัน

หนังสือเล่มนี้เป็นความร่วมมือระหว่างคณะผู้วิจัยในโครงการและทีม
ผู้เขียนที่ได้ร่วมกันย่อยเนื้อหาและเรียบเรียงให้เข้าใจง่าย สำหรับในส่วนแรกของ
หนังสือ (บทที่ 1-2) ประกอบไปด้วยการเกริ่นนำภาพรวมของพื้นที่ทางสังคมของ
ผู้มีความหลากหลายทางเพศ การอธิบายความหมายของเพศในมิติอันหลากหลาย
รวมถึงผลกระทบของสังคมต่อความเป็นอยู่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ
สำหรับในส่วนที่สอง (บทที่ 3-6) ผู้เขียนได้สรุปประสบการณ์ของผู้ใกล้ชิด
ผู้มีความหลากหลายทางเพศจากผลการศึกษาวิจัยของโครงการ LGBT-4P รวมทั้ง
ได้เสนอข้อเสนอแนะอันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน
และในส่วนสุดท้าย (บทที่ 7-8) ได้นำเสนอสิ่งที่พวกเราอยากเห็นเกิดขึ้นใน
สังคมไทย เพื่อที่จะขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวไปสู่การเป็นสังคมแห่งความเข้าใจ
เข้าใจและเท่าเทียมสำหรับคนทุกเพศ โดยในบทสุดท้ายพวกเราได้รวบรวมแหล่ง
ข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศและองค์กรที่ทำงานสนับสนุนผู้มีความ
หลากหลายทางเพศเอาไว้บางส่วน สำหรับผู้ที่สนใจหรือต้องการความช่วยเหลือ

ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

สุดท้ายนี้ พวกเราหวังว่าเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้จะเป็นตัวช่วยหนึ่งในการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้มีความหลากหลายทางเพศและคนใกล้ชิด ได้เปิดมุมมองและทำความเข้าใจประสบการณ์ของกันและกันให้มากขึ้น และเราเชื่อว่าไม่ว่าคุณจะเป็นพ่อแม่ ญาติ เพื่อน คนรัก ผู้ให้บริการสุขภาพ หรือเป็นเพียงคนรู้จักห่างๆ ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ เราทุกคนต่างก็สามารถมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่เข้าใจความหลากหลาย น่ายุ และปลอดภัยสำหรับทุกคนได้

คณะผู้วิจัย

โครงการ LGBT-4P

สารบัญ

ส่วนที่ 1:	ชีวิตของคนหลากหลายทางเพศ	22
บทที่ 1	เมื่อความหลากหลายไม่เคยได้รับ การยอมรับอย่างแท้จริง	24
บทที่ 2	เรียนรู้และเข้าใจความหลากหลาย	30
ส่วนที่ 2:	เรียนรู้ประสบการณ์คนใกล้ชิด LGBTI+	48
บทที่ 3	พ่อแม่/ครอบครัว: จากสายสัมพันธ์แรก สู่ความมั่นคงในใจของลูก	50
บทที่ 4	เพื่อน: พื้นที่ปลอดภัยที่รับการตัดสิน	62
บทที่ 5	ความรักที่ไม่ใช่แค่เรา: คู่ชีวิต เพศหลากหลายในกรอบมายาคติเพศ	78
บทที่ 6	ความหลากหลายและปัญหาสุขภาพที่ต้องเผชิญ	94
ส่วนที่ 3:	สู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	108
บทที่ 7	ก้าวไปด้วยกัน สู่สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง	110
ภาคผนวก		119

ส่วนที่ 1

ชีวิตของคนหลากหลาย ทางเพศ

สำหรับส่วนที่ 1 นี้เราจะมาทำความเข้าใจชีวิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศไปด้วยกัน โดยเนื้อหาในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 2 บท

ในบทที่ 1 เราจะชวนทุกท่านร่วมตั้งคำถามไปด้วยกันว่า เมืองไทยเป็นประเทศที่เปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายทางเพศอย่างเต็มที่เหมือนกับภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมาผ่านสื่อต่างๆ จริงหรือไม่ ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง แล้วเพราะเหตุใดเราถึงยังเห็นการออกมาเรียกร้องสิทธิต่างๆ ของผู้มีความหลากหลายทางเพศอยู่เป็นระยะ

ส่วนในบทที่ 2 เราจะมาร่วมเรียนรู้ ทำความเข้าใจเพศในมิติต่างๆ และมองความหลากหลายทางเพศผ่านมิติเหล่านั้น ตลอดจนทำความเข้าใจว่าชีวิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับผลกระทบจากสังคมและขึ้นตรงต่อคนรอบข้างอย่างไรและมากแค่ไหน

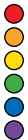

บทที่ 1

เมื่อความหลากหลายไม่เคยได้รับ การยอมรับอย่างแท้จริง

สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้าง
สังคมไทยเป็นดินแดนสวรรค์ของ LGBTI+
สังคมไทยยอมรับความหลากหลายทางเพศ
เราคิดแบบนี้ไหม?

ภาพจากจอโทรทัศน์ เสียงจากวิทยุ บ้ายโฆษณา หรือเรื่องราวบนโลกออนไลน์ ไม่ว่าจะเปิดรับข้อมูลจากช่องทางไหนในปัจจุบัน เราพบเห็นเนื้อหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศได้มากและง่ายขึ้น

หากย้อนกลับไประาว 40-50 ปีก่อน เนื้อหาบนสื่อกระแสหลักที่ตรงไปตรงมาและกล้าหาญพอในการพูดเรื่อง ‘เพศ’ ให้ไ้ไกลกว่าเพศสรีระ (sex) หรือเพศทางชีววิทยาที่มีเพียงเพศชายและเพศหญิงอย่างเปิดเผยถือว่ามีน้อยมากในสังคมไทย หน้าซ้ำเนื้อหาดังกล่าวดังกล่าวอาจถูกนำเสนอเพียงบางมิติเท่านั้น

ยกตัวอย่าง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันอาทิตย์ที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2515 นำเสนอบทสัมภาษณ์เจ้าของกิจการบาร์เกย์ที่นิยามตัวเองว่าเป็นเกย์ โดยใช้

พาดหัวข่าวว่า ‘รักร่วมเพศระบาดหนัก ใช้ชีวิตวิตถารตั้ง ‘บาร์’ ระบายอารมณ์ชายรักชาย’ หรือนวนิยาย ตะวันลับฟ้า ตีพิมพ์พ.ศ. 2516 ซึ่งมีตัวละคร **พวงชมพู** เป็นผู้หญิงรักเพศเดียวกันผ่านภาพลักษณ์การตัดผมสั้น สวมเสื้อเซ็กซี่ ท่าทางทะมัดทะแมง มีอารมณ์รุนแรงจนอาจถึงขั้นทำร้ายร่างกายคู่รักตัวเอง กระทั่งถูกนำตัวส่งโรงพยาบาลเพื่อรักษาอาการดังกล่าว เนื่องจากควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้

สะท้อนถึงสังคมไทยในช่วงเวลานั้นว่า ผู้มีความหลากหลายทางเพศถูกมองว่าผิดปกติ แตกต่างจากคนทั่วไป และเป็นปัญหาสังคม เพราะความเข้าใจว่ามนุษย์มีเพียง 2 เพศ คือ ชายและหญิง ส่งผลให้บุคคลที่มีพฤติกรรมแตกต่างจากความเข้าใจดังกล่าวถูกมองว่าแปลกแยก นำมาสู่การเลือกปฏิบัติ การไม่ได้การยอมรับอย่างเท่าเทียมกับผู้คนในสังคมที่แสดงออกตามเพศกำเนิดของตนเอง ประกอบกับภาพจำที่ผิด LGBTI+ ว่าต้องเป็นคนตลก สร้างสีสัน เรียกเสียงหัวเราะจากผู้คนเสมอ จนกลายเป็นบทบาทที่คนในสังคมคาดหวังให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศแสดงออก

ภาพจำเหล่านี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากสื่อที่มักนำเสนอภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะตัวตลกหรือตัวปัญหา อย่างตัวละคร **ลลนา** ช่างทำผมในละครเรื่อง *ประชาชนชาวฟลต* ออกอากาศเมื่อพ.ศ. 2521 ที่นำเสนอว่ากะเทยเป็นเพศที่ตลก และมักจะแสดงความสนใจผู้ชายอย่างเปิดเผย ซึ่งภาพจำเหล่านี้ไม่อาจสะท้อนชีวิตและตัวตนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศได้อย่างครอบคลุม

สิ่งนี้จึงนำไปสู่การตั้งคำถามที่ว่า หากสังคมไทยเปิดกว้างกับบุคคลหลากหลายทางเพศจริง ทำไมพวกเขาจึงมีโอกาสนในการแสดงออกในพื้นที่สื่อได้อย่างจำกัดเช่นนี้?

อย่างไรก็ตาม ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ความนิยมในสื่อที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศเริ่มเบ่งบานขึ้นในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นซีรีส์วายที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ ซึ่งดำเนินเรื่องโดยตัวละครหลักที่เป็นชาย

รักชาย เช่น *เกลียดนักมาเป็นที่รักกันซะดีๆ* (TharnType: The series), *ด้ายแดง* (Until We Meet Again), *เพราะเรารู้กัน* (Together The Series) เป็นต้น หรือนิยายวายที่มีสำนักพิมพ์ตีพิมพ์และสามารถวางจำหน่ายภายในร้านหนังสือทั่วไปได้ แตกต่างจากอดีตที่นักเขียนจะต้องจัดตีพิมพ์ผลงานกันเองและซื้อขายกันแบบลับๆ ทำให้ปัจจุบันเราเห็นผลงานที่นำเสนอมิติทางเพศที่หลากหลาย ออกสู่สาธารณะมากขึ้น

แต่ก็พบว่าเนื้อหาดังกล่าวกลับโน้มเอียงไปที่การนำเสนอภาพของกลุ่มเกย์ และยังขาดการนำเสนอภาพ ‘ชีวิต’ ของกลุ่มคนอื่นๆ ที่หลากหลาย เช่น หญิงรักหญิง กลุ่มคนข้ามเพศ หรือเพศอื่นๆ ในชุมชนผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTI+ community)

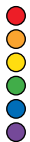
ฉะนั้นการที่สื่อสาธารณะนำเสนอภาพของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเพิ่มมากขึ้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้มองเห็นการมีอยู่ของพวกเขามากขึ้นเท่านั้น แต่ไม่ใช่เรื่องการันตีว่าพวกเขาได้รับการปฏิบัติจากรัฐและสังคมอย่างเท่าเทียมกับเพศชายและหญิง

ในเวลาเดียวกันนอกจากสังคมจะให้คุณค่าต่อเพศชายและเพศหญิงแล้ว อีกค่านิยมที่สังคมไทยยังคงยึดถือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็คือ ความกตัญญู กตเวที

ดังนั้นเมื่อมีหนทางที่จะทำให้ได้รับ ‘การยอมรับ’ จากอำนาจของค่านิยมที่สูงกว่า LGBTI+ จึงต้องเผชิญกับแรงกดดันที่ผู้ชายและผู้หญิงทั่วไปไม่ต้องแบกรับ นั่นก็คือหากคุณอยากให้ผู้อื่นยอมรับตัวตนทางเพศที่นอกเหนือจากความเป็นชายและความเป็นหญิงของคุณ คุณจะต้องแสดงความกตัญญูและพยายามพิสูจน์การทดแทนบุญคุณให้เห็น

ตัวอย่างของเงื่อนไขดังกล่าวดำเนินชีวิตมากบนความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดอย่างความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

หากลูกต้องการการยอมรับจากพ่อแม่ ต้องการพื้นที่ที่จะแสดงตัวตน

ออกมา พวกเขาจะต้องกตัญญู พวกเขาจะต้องพิสูจน์ความดีของตัวเอง พวกเขาจะต้องมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ มีผลการเรียนที่ดี มีงานที่มั่นคงจนสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยพ่อแม่รับมือกับแรงเสียดทานจากภายนอก โดยได้รางวัลเป็นอิสรภาพในการแสดงออกตัวตนทางเพศมากขึ้น

ในฐานะมนุษย์ที่อยู่ในสังคมสมัยใหม่ แม้อยากจะปฏิเสธมากแค่ไหนก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงยังคงสะท้อนว่า ‘เพศ’ เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่กำหนดว่ามนุษย์คนหนึ่ง ในสังคมจะถูกปฏิบัติเช่นไร หรือเข้าถึงทรัพยากรได้มากแค่ไหน โดยเพศไม่ได้หมายความว่าเพียงมิติของเพศสัมพันธ์ที่ทำหน้าที่ในการเพิ่มจำนวนประชากรเท่านั้น แต่หมายถึงเพศในมิติต่างๆ ตั้งแต่เพศสรีระ (sex) เพศสภาวะ (gender) และเพศวิถี (sexuality) ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลล้วนมีผลต่อการถูกเลือกปฏิบัติ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในรูปแบบต่างๆ การกำหนดเป้าหมายในชีวิต อาชีพหน้าที่การงาน ไปจนถึงการกำหนดความสุขของตัวเอง

‘การยอมรับตัวตนของ LGBTI+’ ยังคงเป็นเรื่องที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก และยากที่จะยอมรับว่าพวกเขามีตัวตนมากขึ้นแล้ว โดยเฉพาะในมิติทางกฎหมาย เพราะเมื่อทางข้อกฎหมายออกมา เรายังพบช่องโหว่อีกมากที่สะท้อนว่าบุคคลหลากหลายทางเพศยังเข้าไม่ถึงสิทธิ สวัสดิการ รวมถึงบริการหลายอย่างที่ควรจะได้รับในฐานะมนุษย์และประชาชนผู้เสียภาษีเช่นเดียวกับคนอื่น

เมื่อพิจารณาจากประเทศต่างๆ ภายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้การเป็นบุคคลหลากหลายทางเพศในประเทศไทยจะไม่ได้ผิดกฎหมายและได้รับการลงโทษเหมือนบางประเทศ แต่ความอหังการเหลือในเรื่องเพศที่สังคมพยายามสร้างภาพลักษณ์ให้ดูราวกับโอปป้าและเป็นมิตรต่อความหลากหลาย กลับเป็นเสมือนดาบสองคมที่สร้างความรุนแรงต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างน่าเศร้า

เพราะอะไร?

เพราะความใจดีและความอะลุ่มอล่วยในการเปิดพื้นที่เพียงเล็กน้อยให้ LGBTI+ อยู่ในสังคม ไม่ใช่จุดหมายสูงสุดที่บุคคลหลากหลายทางเพศต้องการ แต่สิ่งสำคัญคือการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อสร้างสังคมที่เท่าเทียมและไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างเพียงอย่างเดียวไม่อาจส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีได้ หากปราศจากการยอมรับตัวตนที่แท้จริงและความเข้าใจถึงมิติอื่นๆ ในชีวิตจากคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต รวมถึงผู้ให้บริการด้านสุขภาพ

ความหลากหลายทางเพศในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่จำนวนของเพศประเภทต่างๆ แต่ยังหมายถึงความหลากหลายของวิถีชีวิต วิถีคิด เรื่องราว และอัตลักษณ์ในแง่มุมอื่นๆ ซึ่งความเข้าใจในความหลากหลายไม่อาจเกิดขึ้นได้จากเพียงความสงสารหรือความอดทนอดกลั้น แต่สิ่งที่สำคัญมากกว่าคือสิ่งธรรมดาที่สุดอย่างการเคารพตัวตนในฐานะเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง การได้รับความสัมพันธ์ที่ดี การได้แสดงออกถึงตัวของตัวเองอย่างรู้สึกปลอดภัย รวมถึงการมีโอกาสได้เข้าถึงทรัพยากรด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียม

เพราะไม่ว่าใครจะนิยามตัวเองว่าเป็นเพศใด นี่คือพื้นฐานที่ทุกคนควรจะได้รับ

ดังนั้น ประโยคที่กล่าวว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้าง เป็นดินแดนสวรรค์ของ LGBTI+ เป็นประเทศที่โอบอ้อมความหลากหลายอาจไม่เป็นจริง หากเรายังใช้เลนส์ในการมองเรื่องเพศโดยอนุমানไปเองว่าโลกนี้มีเพียงชายและหญิงเท่านั้น เพราะสิ่งนี้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวอย่างไร้เหตุผล อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการทำความเข้าใจความหลากหลายและการพัฒนาสังคมที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนในสังคมอีกด้วย

บทที่ 2

เรียนรู้และเข้าใจความหลากหลาย

ปัจจุบันผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถแสดงอัตลักษณ์ของตัวเองในพื้นที่สาธารณะได้มากขึ้น หลายมหาวิทยาลัยให้นิสิตนักศึกษาแต่งกายตามเพศภาวะ การประกวดแข่งขันที่เคยเป็นพื้นที่เฉพาะของผู้หญิง บางรายการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงข้ามเพศแข่งขันร่วมกับคนที่เป็นผู้หญิงมาตั้งแต่กำเนิดได้ แต่บ่อยครั้งพวกเขายังได้รับคำถามต่ออัตลักษณ์ทางเพศว่า นิยามตัวเองอย่างไร เพราะความรู้ในหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับของไทยไม่ได้ปรับเปลี่ยนอย่างทันทางที่ต่อสถานการณ์ทางสังคม รวมทั้งสื่อกระแสหลักที่นำเสนอภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างจำกัด

สิ่งที่เหล่านี้อาจดูราวกับเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับคนอื่น ๆ ในสังคม ทว่าในแง่หนึ่งกลับละเลยความแตกต่างหลากหลายของเหล่า LGBTI+ ซึ่งซับซ้อน มีชีวิตจิตใจ และอยู่ในสังคมร่วมกับเรา ทั้งหมดเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ทำให้หลายครั้งคนรอบข้างทำร้ายจิตใจของ LGBTI+ โดยไม่รู้ตัว ดังนั้น เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ดังกล่าว การทำความเข้าใจความหลากหลายทางเพศจึงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยไม่

ทั้งใครไฉ่เบื้องหลัง ในบทนี้เราจึงจะมาทำความเข้าใจความหลากหลายทางเพศ ทั้งคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเพศ อัตลักษณ์ทางเพศอันหลากหลาย และบริบทชีวิต ความเป็นอยู่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยไปด้วยกัน

เพศในมิติต่างๆ

เมื่อพูดถึง ‘เพศ’ สิ่งที่คุณส่วนใหญ่ในสังคมคุ้นชินก็คือ การแบ่งเพศออกเป็น 2 เพศ คือชายและหญิง เวลาไปเดินห้างฯ ห้องน้ำก็แบ่งออกเป็นห้องน้ำชายและห้องน้ำหญิง เสื้อผ้าก็แบ่งออกเป็นแผนกเสื้อผ้าผู้ชายกับเสื้อผ้าผู้หญิง ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยก็มีเครื่องแบบผู้ชายและเครื่องแบบผู้หญิง เวลากรอกแบบฟอร์มประวัติส่วนตัวก็มักมีช่องให้เราระบุว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง ประสบการณ์เหล่านี้หล่อหลอมให้คุณส่วนใหญ่ในสังคมเชื่อไปโดยไม่รู้ตัวว่าโลกนี้มีเพศชายและเพศหญิงเป็นพื้นฐานเพียง 2 เพศเท่านั้น

แต่เมื่อมองดูให้ดีเรา就会发现ว่า ในสังคมยังมีคนที่ลักษณะแตกต่างไปจากเพศชายหรือเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็นเกย์ กะเทย ทอม เลสเบี้ยน เคียวรี ฯลฯ ทำให้บางคนเข้าใจว่า คนเหล่านั้นผิดปกติหรือผิดธรรมชาติ เพียงเพราะพวกเขามีลักษณะบางประการไม่ตรงกับความรู้เข้าใจในเรื่องเพศชายและเพศหญิงของคนทั่วไป แต่ใครกันมีสิทธิ์กำหนดว่าอะไรคือปกติ อะไรคือธรรมชาติ (แม้แต่โลกของสัตว์ชนิดอื่นๆ นักชีววิทยายังพบการอยู่กันเป็นคู่ของสัตว์เพศเดียวกันอยู่มากมาย) หากจะบอกว่าพวกเขาผิดปกติและผลักดันให้พวกเขาต้องอยู่ในสังคมอย่างถูกลดทอนศักดิ์ศรีแล้วละก็ จะดีกว่าไหมที่เราทุกคนจะมาทำความเข้าใจเพศที่หลากหลายร่วมกัน เข้าใจพวกเขาในฐานะมนุษย์ที่ก็มีหัวใจ มีความรู้สึก รู้จักความสุขและความทุกข์ไม่ต่างไปจากคนอื่น รักเป็นไม่ต่างไปจากคนอื่น และเมื่อถูกทำร้ายก็มีบาดแผลไม่ต่างไปจากคนอื่น

การทำความเข้าใจเพศอันหลากหลายอาจเป็นเรื่องที่ดูซับซ้อนและเข้าใจยากในช่วงแรก แต่ในบทนี้พวกเราจะค่อยๆ มาเรียนรู้เพศในมิติต่างๆ ไปด้วยกัน

เพศในมิติของร่างกาย (เพศสรีระ, เพศทางชีววิทยา, เพศกำเนิด)

นี่น่าจะเป็นมิติที่พวกเราทำความเข้าใจได้ง่ายที่สุด นั่นคือการที่คนเราเกิดมามีอวัยวะเพศชายหรือหญิงนั่นเอง แต่จริงๆ แล้วเพศก็ไม่ได้เรียบง่ายขนาดนั้น เพราะยังมีคนที่เกิดมามีเพศกำเนิดหรืออวัยวะเพศของทั้ง 2 เพศ (intersex) ด้วยเช่นกัน จะเห็นว่าแม้แต่ในทางชีววิทยาเพศก็ไม่ได้มีแค่ 2 เพศ อย่างตายตัว

เพศในมิติของจิตใจ (ตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางเพศ)

คือการที่คนคนหนึ่งรับรู้หรือคิดว่าตัวเองเป็นเพศอะไร โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าคนนั้นมีร่างกายเป็นแบบไหนเสมอไป เช่น บางคนเกิดมามีอวัยวะเพศชายแต่อาจรับรู้ในใจของตัวเองมาตั้งแต่เด็กกว่าเป็นผู้หญิง ลักษณะนี้อัตลักษณ์ทางเพศของเขาเป็นผู้หญิง แม้เพศกำเนิดจะเป็นผู้ชายก็ตาม นอกจากคนที่รับรู้ว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง บางคนไม่ได้รู้สึกว่าเขาเป็นทั้งสองเพศ แต่อาจจะมองตนเองว่าเป็นกลางๆ ก็ได้

เพศในมิติของสังคม (เพศภาวะ, เพศสภาพ)

นี่คือส่วนที่คนรอบข้างมองคนคนหนึ่งว่าเป็นเพศอะไร ซึ่งบ่อยครั้งจะตรงกับเพศกำเนิดและเพศทางจิตใจของคนนั้น แต่ก็ไม่ใช่เรื่องแปลกถ้าเพศทางสังคมไม่ตรงกับเพศกำเนิดหรือเพศทางจิตใจ อาทิ เมื่อคนหนึ่งแปลงเพศ คนอื่นๆ อาจจะไม่ทราบว่าเป็นเพศกำเนิดของเขาคือเพศอะไร หรืออาจจะถือว่าเขาเป็นเพศที่เขาบอกว่าเขาเป็น เพราะต้องการเคารพความรู้สึกของเขา หรือกรณีที่คนหนึ่งอาจรู้สึกว่าเป็นเพศที่แท้จริงของเขาไม่ตรงกับเพศกำเนิด แต่ด้วยความกดดันจากสังคมทำให้เขาไม่เคยบอกใครหรือแสดงออกตามเพศที่รู้สึกว่าเขาเป็น ในกรณีนี้คนรอบข้างอาจจะตัดสินเพศทางสังคมของเขาจากลักษณะภายนอก เพราะไม่ทราบ

ว่าข้างในเขารู้สึกว่าตัวเองเป็นเพศอะไร

นอกจากนี้แล้ว เพศในมิติของสังคมยังมีความหมายรวมถึงบทบาท กิริยา
ท่าทาง การแต่งกาย สิทธิ หน้าที่ ฯลฯ ที่คนรอบข้างคาดหวังว่าคนที่ เป็น ‘เพศ’
นั้นๆ ควรปฏิบัติตามธรรมเนียมของสังคมนั้น

เพศในมิติของการแสดงออก (การแสดงออกทางเพศ)

อธิบายอย่างง่ายก็คือคนคนนั้นมีการแสดงออกแบบใด แต่งตัวอย่างไร
มีบุคลิกอย่างไร คนที่มีอวัยวะเพศหญิงบางคนอาจชอบที่จะแสดงออกด้วยการ
แต่งตัวแบบผู้ชาย ตัดผมชอยส์สั้น ใส่เสื้อยืดโคร่งๆ ไม่ชอบสวมกระโปรง เป็นต้น
ทั้งนี้เพศในมิติของจิตใจและสังคมของเธออาจจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้

เพศในมิติของความชอบและความรัก (วิถีทางเพศ)

นั่นก็คือคนหนึ่งมี ‘ความรัก’ และ ‘ความใคร่’ ต่อคนเพศใดบ้าง ซึ่งอาจจะ
ตรงหรือไม่ตรงกับคนอื่นก็ได้ เช่น ความรู้สึกที่มีต่อคนเพศเดียวกัน มีต่อคนต่าง
เพศ มีต่อคนมากกว่าหนึ่งเพศ หรือไม่มีต่อคนเพศใดเลย เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้อง
เกี่ยวข้องกับเพศทางจิตใจหรือทางสังคมของเขาก็ได้ อย่างคนที่เกิดมามี
อวัยวะเพศหญิงบางคน อาจรู้สึกที่ตัวเองเป็นผู้ชาย มีการแต่งตัวและแสดงออก
เหมือนผู้ชาย แต่ก็อาจจะชอบผู้ชายได้เช่นกัน (ในแง่นี้เขาก็จะถือว่าเป็นคนรัก
เพศเดียวกัน) ในทางกลับกันคนที่เกิดมามีอวัยวะเพศชายบางคน อาจจะรู้สึกว่า
ตัวเองเป็นผู้หญิง อาจจะไปผ่าตัดแปลงเพศเป็นผู้หญิงแล้ว แต่ก็อาจจะชอบผู้หญิง
ได้เช่นเดียวกัน และถือว่าตนเองเป็นหญิงรักหญิง

จากตัวอย่างที่กล่าวถึงคร่าวๆ ในมิติของเพศต่างๆ จะเห็นได้ว่า เพศแต่ละ
มิติไม่จำเป็นต้องผูกอยู่กับเพศในมิติอื่น เช่น เกิดมามีอวัยวะเพศชาย อาจรับรู้
ตัวเองเป็นชาย หญิง หรือเพศอะไรก็ได้ การแสดงออกของเขาก็อาจมีความเป็น
ผู้ชาย ความเป็นผู้หญิง หรือกลางๆ ก็ได้ แล้วก็อาจจะชอบผู้ชาย ผู้หญิง อาจจะ

ชอบทั้ง 2 เพศ หรือไม่ชอบเพศใดเลยก็ได้

อ่านมาถึงตรงนี้หลายคนอาจรู้สึกว่ามันซับซ้อน ดังนั้น เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนในส่วนต่อไปเราจะมาดูตัวอย่างคำเรียกเพศอันหลากหลาย ซึ่งบางคำเราอาจจะคุ้นเคยกันดี ลองมาทำความเข้าใจคำเหล่านั้นกันอีกครั้งด้วยการมองผ่านมิติต่างๆ ของเพศ โดยโปรดอย่าลืมว่าคำเหล่านี้เป็นสิ่งที่คนในสังคมสร้างขึ้น เมื่อความเข้าใจหรือยุคสมัยเปลี่ยนไป ความหมายของคำเหล่านี้ก็อาจจะเปลี่ยนแปลงด้วย และอาจมีคำใหม่ๆ เกิดขึ้นได้อีก

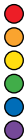
ตัวอย่างของคำเรียกเพศอันหลากหลาย

- เลสเบียน (lesbian) หรือหญิงรักหญิง เป็นคนที่เกิดมามีภาวะเพศหญิง รับรู้ว่าตัวเองเป็นผู้หญิง และชอบผู้หญิง ส่วนการแสดงออกอย่างนี้เสีย ทำท่างการแต่งกายอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน

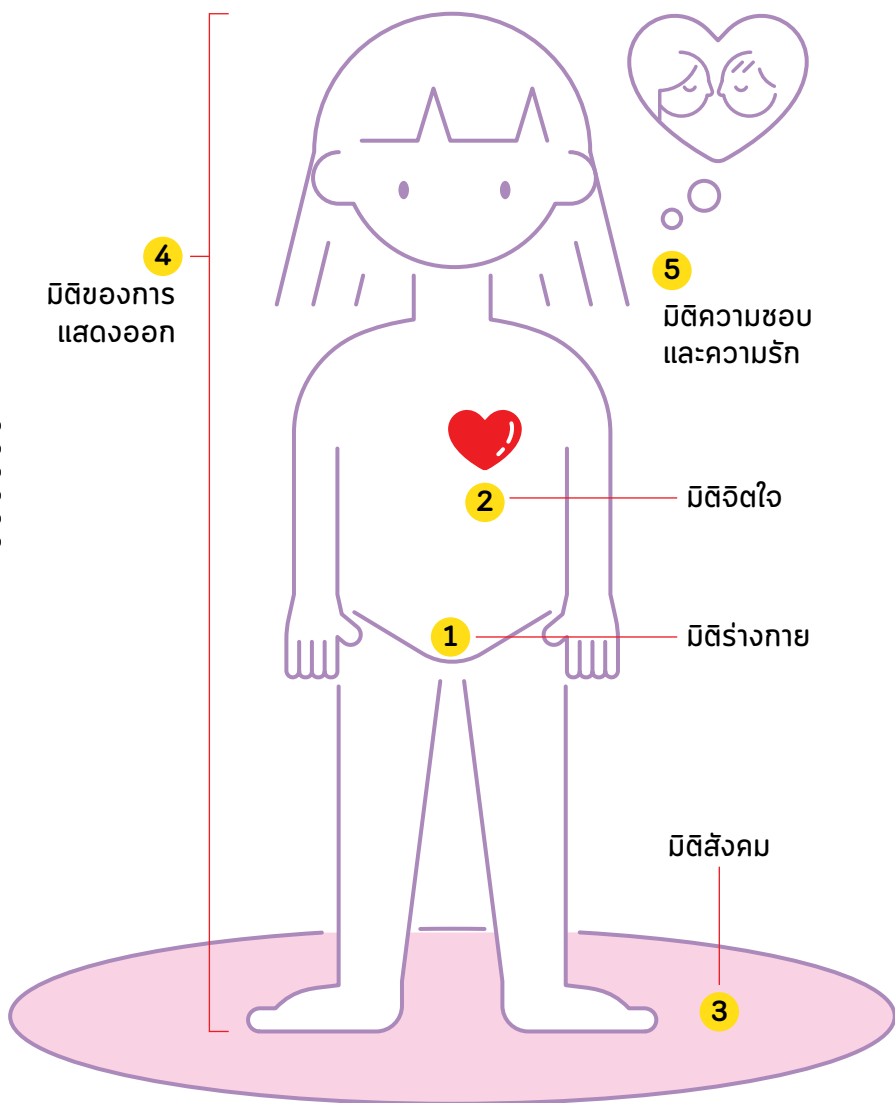
- ทอม ในความเข้าใจของคนไทย คือ คนที่เกิดมามีภาวะเพศหญิง รับรู้ว่าตัวเองมีความเป็นผู้ชายไม่มากนักน้อย โดยแสดงออกคล้ายผู้ชาย แต่ระดับของการแสดงออกอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล (มีความซ่อนทับกับผู้ชายข้ามเพศ แต่ในภายหลัง คำว่า ‘ผู้ชายข้ามเพศ’ มักใช้เกี่ยวกับคนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงร่างกายตัวเองเป็นแบบผู้ชายไปด้วย ขณะที่ทอมอาจไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงร่างกาย)

- ดี๊ ในความเข้าใจของสังคมไทยคือคนที่เกิดมามีภาวะเพศหญิง แสดงออกแบบผู้หญิง และชอบทอม

- เกย์ (gay) คนที่เกิดมามีภาวะเพศชาย รับรู้ว่าตัวเองเป็นผู้ชาย และชอบผู้ชาย ส่วนการแสดงออกอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยบางคนอาจแสดงออกไม่แตกต่างจากผู้ชายทั่วไป ขณะที่บางคนจะแสดงออกไปทางผู้หญิงในระดับหนึ่ง

เรียนรู้เรื่องเพศในหลากหลายมิติ

1 มิตรร่างกาย (เพศสรีระ, เพศทางชีววิทยา, เพศกำเนิด)
เพศตามอวัยวะเพศชาย
เพศหญิง และเพศกำกวม
ที่มีอวัยวะเพศทั้งสองเพศ
(intersex)

2 มิตรจิตใจ (ตัวตน
หรืออัตลักษณ์ทางเพศ)
การรับรู้หรือคิดว่าตัวเอง
เป็นเพศอะไร โดยไม่ได้
ขึ้นอยู่กับว่ามีร่างกาย
แบบไหนเสมอไป

3 มิตรสังคม (เพศภาวะ, เพศสภาพ)
การรับรู้ของคนรอบข้างว่าคนนั้นเป็นเพศอะไร ซึ่งอาจตรง
หรือไม่ตรงกับเพศกำเนิดและเพศทางจิตใจของคนนั้นก็ได้อ รวมถึง
ความคาดหวังของคนรอบข้างต่อบทบาท กิริยา ท่าทาง การแต่งกาย
สิทธิ หน้าที่ ฯลฯ ตามเพศนั้นๆ

4 มิตรของการแสดงออก
(การแสดงออกทางเพศ)
การแสดงออก การแต่งตัว
และบุคลิกของแต่ละคน

**5 มิตรความรักและ
ความชอบ** (วิถีทางเพศ)
การมีความรู้สึก ความรัก
และความใคร่ ตลอดจนถึง
ความพอใจต่อบุคคลเพศใด
ก็ได้อย่างหลากหลาย โดย
ไม่จำเป็นต้องเหมือนบุคคลอื่น
หรือเกี่ยวข้องกับเพศในมิติอื่น

• คนรักเพศเดียวกัน (homosexual หรือ same-sex attracted) คำที่ใช้เรียกรวมทั้งหญิงและชายที่ชอบเพศเดียวกัน ซึ่งจัดว่าตรงกันข้ามกับ ‘คนรักต่างเพศ’ (heterosexual หรือ straight)

• ไบเซ็กซ์ชวล (bisexual) เดิมคำนี้หมายถึงคนที่ชอบได้สองเพศ แต่ในปัจจุบันถูกใช้ในความหมายว่าคนที่ชอบได้มากกว่าหนึ่งเพศ เช่น ชอบได้ทั้งชายหญิง และนอนไบนารี

• กะเทย ในปัจจุบันมีความหมายถึงคนที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย อาจรับรู้ตัวเองเป็นผู้หญิงหรือกะเทย มีการแสดงออกที่ค่อนข้างเป็นผู้หญิงหรือไม่แตกต่างจากผู้หญิงทั่วไป โดยส่วนใหญ่มักชอบผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ก็มีกะเทยที่ชอบผู้หญิงเช่นกัน (มีความซ้อนทับกับผู้หญิงข้ามเพศ) บางคนเรียกตัวเองว่ากะเทย บางคนเรียกตัวเองว่าสาวประเภทสองหรือผู้หญิงข้ามเพศ แต่ด้วยความคุ้นเคยกับคำว่ากะเทยในสังคมไทย คนรอบข้างอาจเรียกเขาว่ากะเทยเป็นหลัก

• ผู้หญิงข้ามเพศ (trans woman) คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย แต่รับรู้ว่าเป็นผู้หญิง มักแสดงออกแบบผู้หญิง โดยระดับของการแสดงออกอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ซึ่งบางคนอาจมองว่าแตกต่างหรือไม่แตกต่างจากกะเทย

• ผู้ชายข้ามเพศ (trans man) คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศหญิง แต่รับรู้ว่าเป็นผู้ชาย มักแสดงออกแบบผู้ชาย ซึ่งระดับของการแสดงออกอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล

• คนข้ามเพศ (transgender) คำที่ใช้เรียกรวมผู้หญิงข้ามเพศและผู้ชายข้ามเพศ

• นอนไบนารี (non-binary) หมายถึงการไม่แบ่งขั้ว ซึ่งภายหลังถูกนำมาใช้โดยคนที่รู้สึกว่าเขาไม่ได้เป็นทั้งผู้ชายและผู้หญิง

• คนที่มีเพศกำกวม (intersex) เป็นคนที่เกิดมามีลักษณะทางเพศโดยกำเนิดที่ไม่สามารถระบุแน่ชัดได้ว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง คืออาจมีอวัยวะเพศ

ทั้งชายและหญิง เช่น มีองคชาตแบบผู้ชาย แต่ไม่มีอัณฑะ และมีช่องคลอดแบบผู้หญิง ซึ่งบางคนมีอวัยวะเพศชายชัดกว่าอวัยวะเพศหญิง บางคนอาจเป็นในทางตรงข้าม

- เควียร์ (queer) คนที่ไม่ต้องการอยู่ในกรอบของความเป็นชายและความเป็นหญิง ไม่ต้องการนิยามว่าตนเองรู้สึกเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง รวมทั้งจะชอบผู้ชาย ผู้หญิง หรือเพศอะไรบ้าง เพราะพวกเขามองว่าเพศคือความสับสนไหลสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ในอดีตเควียร์เป็นคำที่มีความหมายเชิงลบ (แปลว่า ‘แปลก’) แต่ภายหลังผู้มีความหลากหลายทางเพศบางกลุ่มนำมาใช้เรียกตนเองด้วยความภูมิใจในความแตกต่างและการไม่ยึดติดกับกรอบเรื่องเพศ

- Asexual หมายถึงคนที่ไม่มีความดึงดูดทางเพศกับคนอื่น แต่ไม่ได้เสื่อมสมรรถภาพ พวกเขายังมีความต้องการทางเพศ มีเพศสัมพันธ์ และมีความรักได้ ส่วน Aromantic หมายถึงคนที่ไม่ได้รักคนอื่นแบบคู่รัก แต่ก็มีความรักแบบอื่นได้ เช่น รักแบบเพื่อน พี่น้อง หรือญาติสนิท

- ผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT, LGBTQ, LGBTI+ เป็นต้น) คำที่ใช้เรียกรวมคนทุกเพศไม่ว่าจะมีการแสดงออกแบบใด เพศภาวะแบบไหน หรือชอบเพศอะไร สำหรับในหนังสือเล่มนี้จะใช้คำว่า ผู้มีความหลากหลายทางเพศ และ LGBTI+

นี่เป็นเพียงตัวอย่างอัตลักษณ์ทางเพศและคำเรียกเพศบางคำเท่านั้น เพราะยังมีอัตลักษณ์และคำอื่นๆ ที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้เราไม่สามารถตัดสินหรือนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของใครจากเพียงการแสดงออกภายนอก อาทิ การแต่งกาย ท่าทาง หรือการกระทำเท่านั้น เพราะแต่ละคนต่างมีความซับซ้อนทั้งความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกที่เป็นปัจเจก

สิ่งที่ทำได้คือการปฏิบัติต่อกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอย่างเคารพสิ่งที่พวกเขาเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคุณเป็นคนใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็น

เลสเบียน (lesbian)

หรือหญิงรักหญิง เป็นคนที่เกิดมามีอวัยวะเพศหญิง ระบุว่าตัวเองเป็นผู้หญิง และชอบผู้หญิง

ดี

ในความเข้าใจของสังคมไทย คือคนที่เกิดมามีอวัยวะเพศหญิง แสดงออกแบบผู้หญิง และชอบหอม

ทอม

ในความเข้าใจของคนไทย คือ คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศหญิง ระบุว่าตัวเองมีความเป็นผู้ชายไม่มากนัก และแสดงออกคล้ายผู้ชาย แต่ระดับของการแสดงออกอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล
ซ้อนทับกับผู้ชายข้ามเพศที่ภายหลังมักใช้กล่าวถึงคนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงร่างกายตัวเองเป็นแบบผู้ชายไปด้วย ต่างกันที่ทอมอาจไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงร่างกาย

ผู้ชายข้ามเพศ (trans man)

คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศหญิง แต่รับรู้ว่าเป็นผู้ชาย มักแสดงออกแบบผู้ชาย

คนข้ามเพศ (transgender)

ผู้หญิงข้ามเพศและผู้ชายข้ามเพศ

นอนไบนารี (non-binary)

หมายถึงการไม่แบ่งขั้ว และภายหลังถูกนำมาใช้โดยคนที่รู้สึกว่าเขาไม่ได้เป็นทั้งผู้ชายและผู้หญิง

คนที่มีเพศกำกวม (intersex)

คนที่เกิดมามีลักษณะทางเพศโดยกำเนิดที่ไม่สามารถระบุแน่ชัดได้ว่าเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง คืออาจมีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง บางคนมีอวัยวะเพศชายชัดกว่าอวัยวะเพศหญิง บางคนอาจเป็นในทางตรงข้าม

Asexual

คนที่ไม่มีแรงดึงดูดทางเพศกับคนอื่น แต่ไม่ได้เสื่อมสมรรถภาพ พวกเขายังมีความต้องการทางเพศ มีเพศสัมพันธ์ และมีความรักได้

เกย์ (gay)

คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย รับรู้ว่าตัวเองเป็นผู้ชายและชอบผู้ชาย บางคนอาจแสดงออกไม่แตกต่างจากผู้ชายทั่วไป บางคนอาจแสดงออกไปทางผู้หญิงในระดับหนึ่ง

กะเทย

คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย อาจรับรู้ว่าตัวเองเป็นผู้หญิงหรือกะเทย มีการแสดงออกที่ค่อนข้างเป็นผู้หญิงหรือไม่แตกต่างจากผู้หญิงทั่วไป โดยทั่วไปมักชอบผู้ชาย แต่กะเทยที่ชอบผู้หญิงก็มีเช่นกัน (มีความซ้อนทับกับผู้หญิงข้ามเพศ)

คนรักเพศเดียวกัน (homosexual หรือ same-sex attracted)

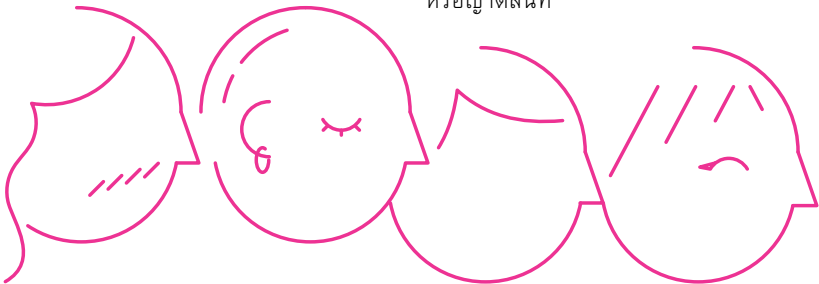
ทั้งหญิงและชายที่ชอบเพศเดียวกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับ ‘คนรักต่างเพศ’ (heterosexual หรือ straight)

ผู้หญิงข้ามเพศ (trans woman)

คนที่เกิดมามีอวัยวะเพศชาย แต่รับรู้ว่าตัวเองเป็นผู้หญิง มักแสดงออกแบบผู้หญิง ซึ่งบางคนอาจมองว่าแตกต่างหรือไม่แตกต่างจากกะเทย

Aromantic

หมายถึงคนที่ไม่ได้รักคนอื่นแบบคู่รัก แต่ก็มีความรักแบบอื่นได้ เช่น รักแบบเพื่อน พี่น้อง หรือญาติสนิท

ผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT, LGBTQ, LGBTI+ เป็นต้น)

คำที่ใช้เรียกรวมคนทุกเพศไม่ว่าจะมีการแสดงออกแบบใด เพศภาวะแบบไหน หรือชอบเพศอะไร

ไบเซ็กชวล (bisexual)

เดิมคำนี้หมายถึงคนที่ชอบได้สองเพศ แต่ในปัจจุบันถูกใช้ในความหมายว่าคนที่ชอบได้มากกว่าหนึ่งเพศ เช่น ชอบได้ทั้งชาย หญิง และนอนไบนารี

ควีเวิร์ (queer)

คนที่ไม่ต้องการอยู่ในกรอบของความเป็นชายและความเป็นหญิง ไม่ต้องการนิยามว่าตนเองรู้สึกเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง รวมทั้งจะชอบผู้ชายผู้หญิง หรือเพศอะไรบ้าง เพราะพวกเขามองว่าเพศคือความสับสนวุ่นวาย สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

หมายเหตุ การแสดงออกอย่างนิยัย ท่าทางการแต่งกาย รวมถึงการแสดงออกไปทางผู้ชายหรือผู้หญิงก็มีความแตกต่างไปในแต่ละคน โดยไม่ได้จำกัดอยู่ภายในกรอบคำเรียกเพศอันหลากหลาย

พ่อแม่ ครอบครัว คู่ชีวิต เพื่อน หรือผู้ให้บริการด้านสุขภาพ เมื่อพวกเขาไว้วางใจ เราจะเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศให้รับรู้ด้วยตัวเอง

สังคมมีส่วนกำหนดสุขภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

การเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย หากมองอย่างผิวเผิน อาจดูเหมือนได้รับการยอมรับตัวตน ได้รับการสนับสนุน และได้รับการโอบอุ้ม ให้โดดเด่นมากขึ้น แต่การยอมรับเหล่านั้นล้วนเต็มไปด้วยเงื่อนไข เช่น การถูกคาดหวังให้เป็นตัวตลก การเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนกตัญญู และสามารถเลี้ยงดูพ่อแม่ได้ เพื่อแลกกับการผ่อนปรนให้มีอิสระในการแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง

สิ่งเหล่านี้อาจดูเหมือนเรื่องธรรมดาสำหรับคนทั่วไป แต่ถ้าเราลองหลับตา และจินตนาการว่าตัวเองเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ อาจทำให้เกิดคำถามขึ้นตามมา

ทำไมเราต้องผ่านการพิสูจน์ ถึงจะได้รับการยอมรับ?

ทำไมเราต้องผ่านเงื่อนไขที่วางไว้ ถึงจะแสดงออกสิ่งที่ตัวเองเป็นได้?

ทำไมชีวิตเราไม่เคยง่ายเลยนะ...

เรื่องราวที่ดูเหมือนธรรมดา แต่เมื่อเราเปลี่ยนมุมมองจะพบว่า สิ่งผู้มีความหลากหลายทางเพศต้องเผชิญนั้นเต็มไปด้วยความกดดันมหาศาล และหากไม่ได้รับการยอมรับ ผลที่ตามมาคือการถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียนตั้งแต่เด็ก การถูกเลือกปฏิบัติจากคนในสังคม และการถูกคุกคามด้วยทัศนคติเชิงลบต่อความหลากหลายทางเพศ ซึ่งล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของ LGBTI+ ประกอบกับความบีบคั้นทางสังคมและการเลือกปฏิบัติต่อพวกเขา

ส่งผลให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า ทั้งความเครียดและอาการซึมเศร้า และยังรวมไปถึงมีความเสี่ยงต่อการพยายามฆ่าตัวตายสูงกว่าคนกลุ่มอื่นอีกด้วย

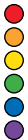
นอกจากนี้เยาวชนข้ามเพศที่ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวยอมเข้าถึง การรับฮอร์โมนอย่างถูกต้องโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญได้ยาก ทำให้พวกเขาต้อง แสวงหาวิธีการอื่น เช่น การกินยาคุมที่ซื้อเองจากร้านขายยา เพื่อเปลี่ยนแปลง ร่างกายของตนเอง ซึ่งการกินยาเองเช่นนี้โดยไม่ได้รับการปรึกษาแพทย์ก็ส่งผลเสียต่อ สุขภาพของคนข้ามเพศได้เช่นกัน

อีกประเด็นหนึ่ง คือ เมื่อคนข้ามเพศเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล มักถูก ปฏิบัติจากบุคลากรตามเพศที่ระบุในบัตรประชาชน เช่น ผู้หญิงข้ามเพศถูกเรียก ชื่อด้วยคำนำหน้าว่า ‘นาย’ หรือต้องพักรักษาในหอผู้ป่วยชายทั้งๆ ที่เปลี่ยนแปลง ร่างกายเป็นผู้หญิงแล้ว รวมถึงพวกเขาต้องคอยตอบคำถามเกี่ยวกับเพศของ ตนเอง และเผชิญกับสายตาดูถูกของผู้ป่วยคนอื่น สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้บุคคล ข้ามเพศไม่สะดวกใจที่จะไปโรงพยาบาล ทำให้หลายครั้งพวกเขาเลือกที่จะอดทน หรือรักษาตัวเองอยู่ที่บ้าน ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพของพวกเขาเช่นกัน

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของ LGBTI+ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การดูแลสุขภาพตัวเองของพวกเขาเพียงอย่างเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับ คนอื่นๆ ในสังคม และระบบบริการสุขภาพที่จะเอื้อต่อคนอื่นอีกด้วย

แม้ปัจจุบันจะมีหน่วยงานภาคประชาสังคมมากมายที่ทำงานด้าน ส่งเสริมสุขภาวะและความเท่าเทียมสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่ การทำงานของหน่วยงานเหล่านั้นไม่อาจส่งเสริมความเป็นอยู่ของ LGBTI+ ได้ อย่างเต็มที่ หากคนใกล้ชิดในชีวิตของพวกเขาไม่เข้าใจหรือไม่ให้การยอมรับใน ตัวตนของพวกเขา

กลุ่มคนใกล้ชิดที่จะเข้ามาเติมเต็มช่องว่างด้วยความเข้าใจที่สำคัญกับ พวกเขาที่สุดก็คือ พ่อแม่/ครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต และผู้ให้บริการสุขภาพ ซึ่ง

ล้วนเกี่ยวข้องและมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะความเป็นอยู่ และประคับประคองผู้มีความหลากหลายทางเพศให้สามารถผ่านพ้นเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิตไปได้ กลุ่มคนใกล้ชิดทั้ง 4 กลุ่มนี้ (พ่อแม่/ครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต และผู้ให้บริการสุขภาพ) ในหนังสือเล่มนี้เรียกรวมกันว่า กลุ่ม 4P

4P: สายสัมพันธ์ที่สำคัญต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ที่ผ่านมาในสังคมไทยเราอาจได้ฟังเสียงบอกเล่าเรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศมานักต่อนัก อย่างบทสัมภาษณ์ผู้มีความหลากหลายทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ หรือนิทรรศการ *ชายหญิงสิ่งสมมติ* (2561) ซึ่งเป็นการจัดแสดงสิ่งของและบอกเล่าประสบการณ์ของบุคคลโดยไม่จำกัดว่าต้องเป็นเพศใด จัดโดยมิวเซียมสยาม แต่เสียงหนึ่งซึ่งเราได้ยินน้อยมาก คือ เสียงของบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้มีความหลากหลายทางเพศที่เราเรียกว่า 4P

ในหนังสือเล่มนี้เราจะมาทำความเข้าใจประสบการณ์ของพ่อแม่/ครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต และผู้ให้บริการสุขภาพไปด้วยกัน โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจคร่าวๆ ก่อนว่าคนทั้ง 4 กลุ่ม มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของ LGBTI+ อย่างไร

4P คือกลุ่มที่มีความใกล้ชิดกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ ได้แก่

- **พ่อแม่หรือครอบครัว (Parents)** เป็นคนสำคัญในฐานะพื้นที่ปลอดภัย และสนับสนุนให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศรับมือกับปัญหาที่เผชิญ ซึ่งอาศัยความเข้าใจและการยอมรับอัตลักษณ์ของพวกเขา อีกทั้งเป็นส่วนสนับสนุนการมีสุขภาวะที่ดีของกลุ่ม LGBTI+ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนเด็กที่ต้องการข้ามเพศหรือเด็กที่มีเพศกำกวมให้ได้รับฮอร์โมนอย่างปลอดภัย และการเป็นที่พักพิงแก่บุตรหลานที่อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV หรือมีปัญหาสุขภาพจิต

- **เพื่อน (Peers)** เป็นผู้มีความใกล้ชิดกับผู้มีความหลากหลายทางเพศทั้ง

ในแง่ประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ ทำให้เป็นผู้รับฟังและให้คำปรึกษาในเรื่องของความสัมพันธ์ต่อครอบครัว หรือคู่รัก รวมถึงสามารถยอมรับอัตลักษณ์ของ LGBTI+ และถ่ายทอดความเข้าใจผ่านการมีประสบการณ์ที่ใกล้ชิดกับพวกเขาได้

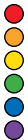
- **คู่ชีวิต (Partners)** เป็นคนสนับสนุนด้านจิตใจและความรู้สึกที่สำคัญ เพราะผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ยังไม่สามารถยอมรับอัตลักษณ์ตัวเอง ในช่วงแรกจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งสับสนขึ้น ซึ่งคู่ชีวิตจะสามารถเติมเต็มการสนับสนุนที่ขาดหายไปได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ครอบครัวไม่ให้การยอมรับ

ทั้งนี้คู่ชีวิตยังมีส่วนสัมพันธ์กับการยอมรับของครอบครัวและเพื่อนด้วย หากไม่ได้รับการสนับสนุนหรือยอมรับจากครอบครัวและเพื่อน ความสัมพันธ์ของพวกเขาอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถเปิดเผยความสัมพันธ์ หรืออาจถึงขั้นเลิกราได้

- **ผู้ให้บริการสุขภาพ (Health Service Providers)** เป็นคนที่ทำงานให้บริการกับกลุ่ม LGBTI+ ซึ่งต้องมีความเข้าใจพื้นฐานและท่าทีเชิงบวกต่อความหลากหลายทางเพศ เพื่อให้บริการสุขภาพอย่างเคารพต่อตัวตนของพวกเขา เช่น การให้คำปรึกษาเรื่องการข้ามเพศ อนามัยเจริญพันธุ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การเป็นสื่อกลางพูดคุยกับพ่อแม่ผู้รับบริการเพื่อความเข้าใจและการยอมรับ เป็นต้น

แม้กลุ่ม 4P จะมีความสัมพันธ์กับผู้มีความหลากหลายทางเพศในมิติและระดับความใกล้ชิดที่แตกต่างกัน แต่จุดร่วมกันของพ่อแม่/ครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต และผู้ให้บริการสุขภาพ คือการเป็นพื้นที่ปลอดภัย การยอมรับ และความเข้าใจต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพราะการสร้างเชื่อมั่นต่อตัวตนของ LGBTI+ เป็นพื้นฐานให้พวกเขาสามารถเผชิญปัญหา หาวิธีการรับมือและแก้ไข จนผ่านพ้นสิ่งเหล่านั้นไปได้ รวมถึงเสริมสร้างการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีของผู้มีความหลากหลายทางเพศได้อีกด้วย

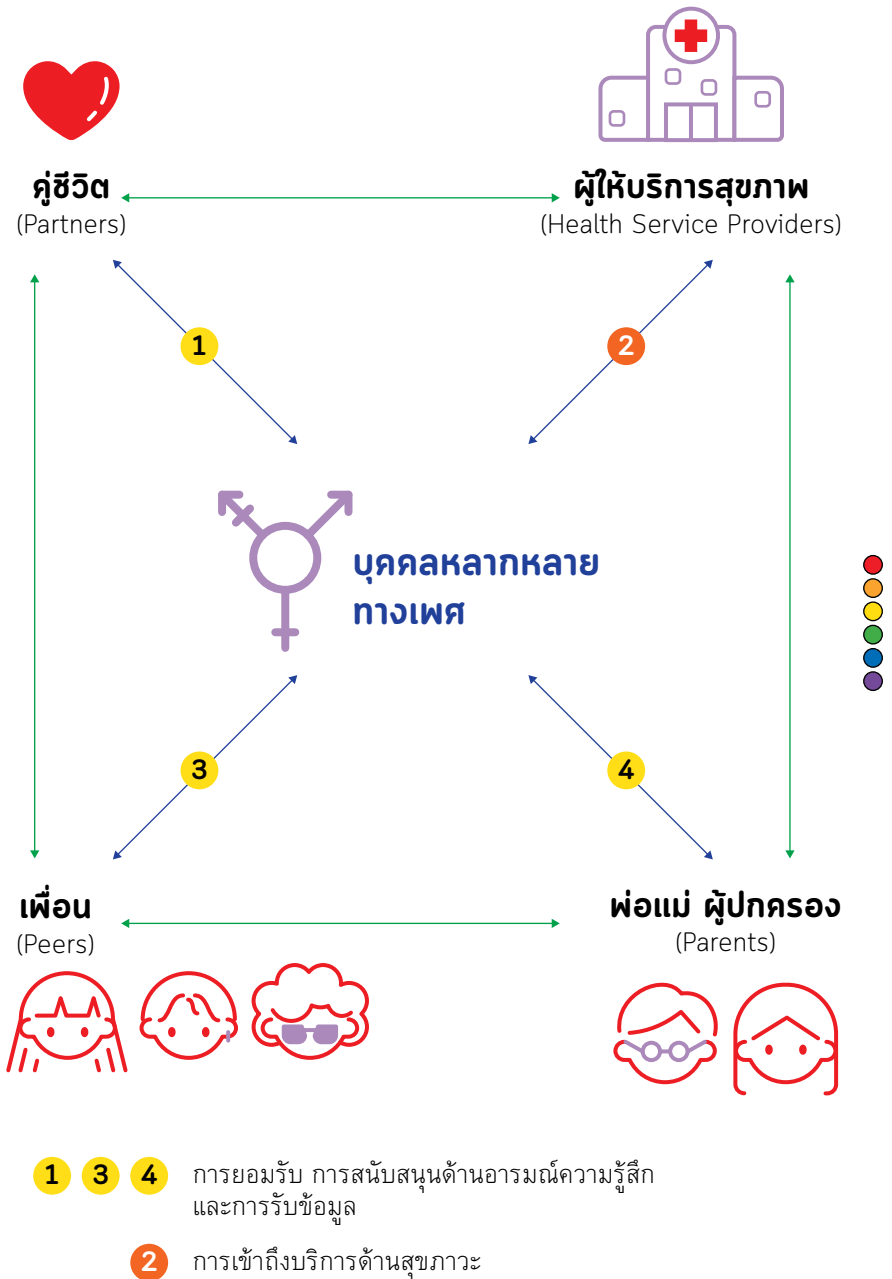
แน่นอนว่าการเป็นพื้นที่ปลอดภัย การให้การยอมรับ และการมีความเข้าใจ

อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนใกล้ชิด LGBTI+

ต่อกลุ่ม LGBTI+ อาจไม่ใช่เรื่องง่ายนักในช่วงแรกเริ่ม ไม่ว่าจะในฐานะพ่อแม่/ครอบครัว การเป็นเพื่อน การเป็นคู่ชีวิต หรือแม้แต่การเป็นผู้ให้บริการสุขภาพ แต่ละคนต่างมีสิ่งที่ต้องเผชิญ มีวิธีการรับมือหรือแก้ปัญหาที่ยังคงต้องลองผิดลองถูกกันบ้าง ทว่าหากเราพยายามทำความเข้าใจและตัดสินใจที่จะยืนหยัดเคียงข้างผู้มีความหลากหลายทางเพศแล้ว ย่อมไม่ใช่เรื่องที่ยากเกินไปเช่นกัน

ส่วนที่ 2

เรียนรู้ประสบการณ์คนใกล้ชิด LGBTI+

สำหรับส่วนที่ 2 ของหนังสือเล่มนี้ เราจะมาเรียนรู้ประสบการณ์ของกลุ่มคนที่มีความใกล้ชิดกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือก็คือกลุ่ม 4P ที่ได้กล่าวถึงในตอนท้ายของบทที่ผ่านมานั่นเอง

เนื้อหาในส่วนนี้จะแบ่งออกเป็น 4 บท ซึ่งแต่ละบทจะพูดถึงประสบการณ์ของ 4P แต่ละกลุ่ม โดยเริ่มจากบทที่ 3 ที่จะพูดถึงประสบการณ์ของพ่อแม่และครอบครัว บทที่ 4 เป็นประสบการณ์ของเพื่อน บทที่ 5 เล่าถึงประสบการณ์ของคู่ชีวิต LGBTI+ และบทที่ 6 คือประสบการณ์ของผู้ให้บริการสุขภาพแก่ผู้มีความหลากหลายทางเพศ

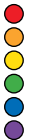
เนื้อหาและโควตาคำพูดที่อยู่ในส่วนที่ 2 นี้มีที่มาจากโครงการวิจัย LGBT-4P ซึ่งได้สัมภาษณ์ชุดประสบการณ์ของกลุ่ม 4P ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหลากหลาย

ทางเพศ และการดำเนินชีวิตร่วมกับคนใกล้ชิดที่เป็น LGBTI+

เราหวังเล็กๆ ว่าประสบการณ์ของ 4P ในหนังสือเล่มนี้อาจเป็นประโยชน์กับ 4P คนอื่นๆที่กำลังถือหนังสือเล่มนี้อยู่ในมือ อย่างน้อยการได้อ่านประสบการณ์ของ 4P ในหนังสือเล่มนี้อาจทำให้คลายความรู้สึกโดดเดี่ยวในใจได้บ้าง อาจได้เรียนรู้บทเรียนบางอย่างจากประสบการณ์ของคนอื่น และอาจนำไปปรับใช้กับชีวิตของท่านได้อีกด้วย

หมายเหตุ: โครงการวิจัย LGBT-4P ดำเนินการโดยคณาจารย์จากคณะวิทยาการเรีนรู้และศึกษาศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และนักวิจัยอิสระในโครงการ โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

บทที่ 3

**พ่อแม่/ครอบครัว: จากสายสัมพันธ์แรก
สู่ความมั่นคงในใจของลูก**

พ่อแม่หรือคนในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์แรกๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตของคนส่วนใหญ่ พวกเขาไม่เพียงเลี้ยงดูเด็กคนหนึ่งให้เติบโต แต่ยังเป็นคนสำคัญที่ช่วยให้เด็กสร้างความมั่นคงในจิตใจ คงเป็นไปไม่ได้ที่ใครจะมาเป็นผู้ตัดสินว่าการเป็นพ่อแม่ที่สมบูรณ์แบบนั้นเป็นอย่างไร เพราะเราทุกคนต่างใช้ชีวิตอยู่ภายใต้ข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย พ่อแม่ทุกคนต่างเคยลองผิดลองถูก สิ่งสำคัญคือเราพร้อมแค่ไหนที่จะเรียนรู้จากอดีตและประสบการณ์ของผู้อื่นเพื่อพัฒนาสายสัมพันธ์ในครอบครัวที่ดูแลจิตใจของกันและกัน

พ่อแม่ผู้สังเกตการณ์และเฝ้ามองการเติบโตของลูก

ในฐานะคนที่คอยเฝ้ามองการเติบโตของลูก ส่วนใหญ่แล้วพ่อแม่ย่อมสังเกตเห็นถึงความแตกต่างระหว่างลูกตัวเองกับเด็กคนอื่นในวัยเดียวกัน เช่น พ่อแม่บางคนอาจเริ่มสังเกตว่าลูกสาวชอบเล่นฟุตบอลหรือไม่ชอบใส่กระโปรง ลูกชายชอบเล่นตุ๊กตา ชอบเล่นทำอาหาร ชอบสีชมพู รวมถึงทำทางและนิสัยอื่นๆ เมื่อ

เห็นว่าลูกตัวเองต่างจากเด็กคนอื่นแล้ว พ่อแม่บางคนอาจเกิดความกังวล นั่นเพราะเราอาจมีภาพจำว่าผู้หญิงต้องเรียบร้อย อ่อนโยน เป็นแม่บ้านแม่เรือน ส่วนผู้ชายต้องเป็นผู้นำ เข้มแข็ง ขอบอะไรโลดโผน

คุณแม่ท่านหนึ่งที่มีลูกเป็นเกย์เล่าเรื่องสมัยเด็กของลูกว่า “เขาซึ่งอ่อนเหมือนผู้หญิง (หัวเราะ) ทำอะไรๆ ก็เหมือนผู้หญิง ชอบสีชมพูมากเลย” หรือคุณแม่อีกท่านที่คอยเอาใจใส่และดูแลเรื่องการแต่งตัวของลูกก็บอกว่า “บางครั้งก็ดูยากเหมือนกันนะ บางช่วงก็ชอบแต่งเป็นผู้ชายไปเลย บางทีก็เป็นผู้หญิงบ้าง ใส่กระโปรง ใส่อะไรก็มีบ้าง แล้วแต่บางครั้ง”

แม้พ่อแม่จะคอยเฝ้ามองการเติบโตของลูกอยู่เสมอ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถรับรู้ได้ทั้งหมดว่าภายในจิตใจพวกเขากำลังรู้สึกอย่างไร รับรู้ตัวเองว่าเป็นอะไร บางครั้งจนลูกโตเป็นผู้ใหญ่ พวกเขาถึงไว้วางใจเพียงพอที่จะเปิดใจพูดคุยกับพ่อแม่ ทั้งการเปิดเผยอัตลักษณ์หรือการแนะนำคนรักให้พ่อแม่รู้จัก

แน่นอนว่าต่อให้ภายนอก คนเป็นพ่อแม่หรือคนในครอบครัวจะดูเข้มแข็งมากแค่ไหน หรือพอจะสังเกตเห็นว่าลูกมีแนวโน้มจะเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่ด้วยค่านิยมและความเชื่อของสังคมที่หล่อหลอมมานานว่า ความรักแบบชายหญิงเท่านั้นที่เป็นเรื่องปกติ ทำให้พ่อแม่หลายคนเมื่อได้รู้แน่ชัดครั้งแรกว่าลูกเป็น LGBTI+ ก็อดเป็นห่วงหรือเป็นกังวลไม่ได้ อาจเกิดการตั้งคำถามว่าชีวิตของเราและลูกจะเป็นอย่างไร ลูกจะใช้ชีวิตต่อไปในสังคมอย่างยากลำบากหรือเปล่า

“โดยส่วนตัวเราไม่มีปัญหา แต่เรากังวลว่าในชีวิตข้างหน้าของเขานาคตของเขา เขาจะใช้ชีวิตลำบากไหม เพราะเรารู้ว่าคนที่มีความหลากหลายทางเพศยังไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เรารู้สึกว่าลูกเราอาจจะใช้ชีวิตลำบากขึ้น เรากลัวว่าสังคมรอบข้างจะมีปฏิกิริยาอย่างไร เขาจะโดนต่อต้านไหม นั่นคือสิ่งที่เรากังวล”

(แม่ของผู้ชายข้ามเพศท่านหนึ่ง)

พ่อแม่คือคนธรรมดาที่อาจสับสนหรือพลั้งพลาดได้

หลังจากพ่อแม่หรือคนในครอบครัวรู้ว่าลูกหลานของตัวเองไม่ได้เป็นผู้ชายหรือผู้หญิงตามเพศกำเนิด แต่ละคนก็อาจมีวิธีการรับมือที่แตกต่างกัน บ้างเข้าใจและยอมรับได้เลย บ้างขอไปศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศก่อน บ้างต้องใช้เวลาเรียนรู้และปรับตัวกันนานสักหน่อย

นั่นเพราะไม่ใช่พ่อแม่หรือคนในครอบครัวทุกคนจะเข้าใจความหลากหลายทางเพศของลูกได้ทันที ประกอบกับความกังวลที่กลัวไปข้างต้น ส่งผลให้บางครั้งพ่อแม่อาจแสดงท่าทีที่ไม่เป็นมิตรมากนัก พ่อแม่หลายคนอาจรู้สึกสับสน ไม่รู้จะปฏิบัติกับลูกต่อไปอย่างไร บางคนแสดงออกอย่างเฉยชา ไม่รับรู้ เพิกเฉย ไม่พูดถึง อีกนัยหนึ่งคือไม่ตอบโต้หรือไม่ต่อต้านแต่ก็ไม่ได้ออมรับ

พ่อแม่บางคนอาจแสดงออกถึงความไม่พอใจเมื่อรู้ว่าลูกเป็น LGBTI+ อย่างตรงไปตรงมาด้วยคำพูด เช่น เกย์คนหนึ่งเล่าตอนคุยกับพ่อว่า “พ่อนะผิดหวัง พ่อคาดหวังที่จะได้ลูกทั้งผู้หญิงและผู้ชาย รู้สึกเสียใจว่ามีลูกน้อยและก็ไม่ได้ตั้งใจ” ทั้งนี้ผู้เป็นแม่ได้อธิบายเพิ่มว่า “ในความรู้สึกพี่ก็เสียใจที่แฟนพี่พูด ตอนนั้นลูกก็เสียใจ เจ็บไป...เขาก็หยุดพูดไปเลย แล้วเขามายกกับแม่ว่า แม่ ถึงเขาจะเป็นอะไร เขาก็จะบวชให้พ่อให้แม่นะ เขาพูดอย่างนี้เลยนะ...” จากกรณีนี้ ความรู้สึกผิดหวังของผู้เป็นพ่อเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริง คงไม่เป็นการดีนักหากจะไปตำหนิพ่อที่รู้สึกผิดหวัง เพราะความรู้สึกผิดหวังนั้นมีสาเหตุมาจากความเชื่อและค่านิยมในสังคมที่ฝังรากลึกมานาน พ่อแม่จึงอาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจความหลากหลายทางเพศของลูก

ในกรณีที่ลูกเกิดมามีเพศกำกวม (intersex) พ่อแม่บางคนอาจเลือกปิดกั้นข้อมูลเรื่องการเป็นเพศกำกวมกับลูก โดยบอกและเลี้ยงดุให้ลูกเชื่อว่าตัวเองเป็นเพศใดเพศหนึ่งที่พ่อแม่ต้องการ เช่น ผู้มีเพศกำกวมท่านหนึ่งที่เล่าวิธีการเลี้ยงดุของแม่ว่า “เหมือนมันเป็นจุดด้อยบางอย่างที่เขาคิดว่ามันจะต้องปกปิดอะ แล้วเขาไปทำอะไรรึกับหมอมานตอนที่เราเป็นทารก เขาไม่บอกเราหรอก แต่สิ่งที่คง

อยู่กับเรา ที่เราเห็นก็คือยังไม่ได้ผ่าตัดอะไร มันก็ยังติดอยู่” หรือ “ถ้าเขาเห็นเรา ยืนฉี่เมื่อไร เขาก็จะบอกว่าเป็นผู้หญิงต้องนั่งฉี่ พอเรานั่งแล้ววิธีมันดันไปข้างนอก เราก็จะกลายเป็นเด็กผู้หญิงที่ฉี่เรี่ยราด ไม่เรียบร้อย ไม่ตรงจุด”

เมื่อยังไม่เข้าใจและยังมีความเชื่อเช่นเดิม บางกรณีพ่อแม่อาจกดดันให้ลูก แต่งงานกับคนต่างเพศ เพราะมองว่าคู่รักต่างเพศมีความยั่งยืนมากกว่าและเน้นย้ำ เรื่องการมีลูก แตกต่างกับการมีคู่รักเป็น LGBTI+ ที่ถูกมองว่าเป็นความสัมพันธ์ ที่ไม่ยั่งยืน เสี่ยงถูกทำร้ายร่างกาย ความกังวลนี้ไม่เพียงเกิดกับพ่อแม่ที่ไม่เข้าใจ หรือต่อต้านตัวตนของลูกเท่านั้น แต่รวมถึงพ่อแม่ที่พยายามทำความเข้าใจและ อยากรอยู่เคียงข้างลูกของตัวเองอีกด้วย

อย่างคุณพ่อที่ลูกชายมีความรู้สึกอยากเป็นผู้หญิงเล่าความกังวลของตัวเอง ว่า “ก็เห็นมาเยอะ เขาบอกตัวเองเป็นผู้หญิง เขาก็ต้องชอบผู้ชาย แล้วตัวผู้ชายจะ ชอบจริงแค่ไหน เป็นผู้ชายที่ชอบผู้ชายที่แปลงเพศ หรือเป็นผู้ชายที่ชอบผู้หญิง จริงๆ ตอนนี้มีความรู้สึกชอบแบบวัยรุ่นว่า ชอบกันแค่นั้นเอง ผมก็ห่วงเรื่องพวกนี้ ผมดูแล้วว่ามาแนวนี้ไม่ค่อยจีรังยั่งยืน”

สำหรับพ่อแม่บางคนการทำความเข้าใจอัตลักษณ์ทางเพศของลูกอาจไม่ใช่ เรื่องง่าย โดยเฉพาะในกรณีที่ลูกเป็นบุคคลข้ามเพศ พ่อแม่อาจยอมรับการ เปลี่ยนแปลงร่างกายของลูกจากชายเป็นหญิงหรือหญิงเป็นชายได้ยาก บางคน อาจแสดงออกในลักษณะของการปฏิเสธ ตำหนิ ตำทอ กีดกัน รังเกียจ ล้อเลียน ลงโทษ ทำร้าย ทบตี ทรมาณ บังคับให้แต่งงานกับคนที่พ่อแม่หาให้ หรือถึงขั้น ประกาศตัดขาดความสัมพันธ์

สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้ความหลากหลายทางเพศจะมีอยู่ในสังคม ไทยมาอย่างยาวนาน ทว่าเมื่อเรื่องนี้กลายเป็นสิ่งใกล้ตัวมากกว่าที่เห็นตามสื่อ อย่างละครหรือข่าวบันเทิง เพราะเกิดขึ้นกับคนในครอบครัว บางคนอาจรู้สึก สับสนภายในจิตใจ ทำให้แสดงออกต่อลูกโดยคำนึงถึงความรู้สึกของพวกเขา

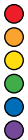
น้อยกว่าปกติ หรือในบางครั้งก็อาจจะโทษว่าเป็นความผิดของตัวเองที่เลี้ยงลูกมาไม่ดี เช่น โทษตัวเองว่าเพราะเลี้ยงลูกแบบให้กินนมแม่ ไม่กินนมขวด หรือเลี้ยงดูแบบใกล้ชิดกอดหอมกับลูกชาย ทำให้มีลักษณะนิสัยและท่าทางเหมือนเด็กผู้หญิง เป็นต้น ซึ่งเป็นความเชื่อที่อิงมาจากคำอธิบายทางการแพทย์หรือทางจิตวิทยาในอดีต

แน่นอนว่าการเลี้ยงลูกใช้เรื่องง่าย และเมื่อลูกเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ่อแม่ย่อมต้องเผชิญกับความยากลำบากในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเกิดจากความคาดหวังและความกดดันจากคนรอบข้าง อย่างคำถาม การตั้งข้อสังเกต ล้อเลียน หรือกดดันจากญาติๆ เช่น ยายที่มีหลานชายอยากเป็นผู้หญิง เล่าว่า “พวกญาติเขาก็บอกว่า ทำไมปล่อยให้หลานเป็นอย่างนี้ มันน่าเสียดายจังเลย หน้าตาก็ดีดี” บางครั้งคำถามลักษณะนี้ก็สร้างความหวั่นไหวให้กับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู เกิดเป็นความรู้สึกผิดที่เลี้ยงลูกได้ไม่ดีและส่งผลให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนไป

แม้อาจมีบางเวลาที่หวั่นไหว แต่ผู้ปกครองหลายคนก็ยังสามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และปรับตัวมายืนหยัดกับลูกได้ อย่างคุณแม่ท่านหนึ่งซึ่งร่วมแบ่งปันประสบการณ์ว่า

“บางทีมันเจ็บมากเลย แต่ก็พูดไม่ได้ เพราะถ้าพูดจะไปตอกย้ำเขาใจแล้ว เขาจะกลัมาปรึกษาไหม บางทีเราก็มองดู มันไม่มีหรอกที่จะไม่เสียใจ เพราะพ่อแม่เป็นเพียงคนธรรมดาที่มีความรู้สึก แล้วถ้าเราไม่อยู่เคียงข้างลูกในวันนี้ พวกเขาจะเป็นตัวของตัวเองและใช้ชีวิตอย่างมั่นใจในสังคมได้ยังไง”

เมื่อสายสัมพันธ์เกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะในฐานะพ่อแม่หรือคนในครอบครัว สายสัมพันธ์นั้นย่อมส่งผลกับลูกหลานไม่มากก็น้อย หากการเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว อาจส่งผลให้บุตรหลานที่เป็น LGBTI+ ก่อกำแพงปิดกั้นตัวเองจากครอบครัว ในบางรายอาจส่งผลให้

พวกเขาไม่ค่อยสนใจเรื่องราวในครอบครัว เพิกเฉยต่อคำสั่ง ละเมิดกติกาและความเป็นไปของครอบครัว บางรายอาจออกจากบ้านเป็นระยะเวลานาน เพราะไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นพื้นที่ปลอดภัย ขณะที่จิตใจเองก็ขาดความเชื่อใจในความสัมพันธ์ไม่ไว้วางใจ รู้สึกเป็นที่รังเกียจ ไม่เป็นที่ยอมรับ และไม่เชื่อมั่นในความรัก

นี่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า**ครอบครัวมีความสำคัญต่อลูกมากแค่ไหน**

พ่อแม่สามารถเลือกได้ว่าจะเป็นคนใดในชีวิตลูก ระหว่าง **คนที่เขาหวาดระแวง** หรือ **คนที่เขาเชื่อใจ** ?

“พ่อกับแม่ไม่เคยถาม พี่น้องไม่เคยถามว่าทำไมเป็นแบบนี้ ทำไมใช้ชีวิตแบบนี้ มันจะยังยืนไหม ไม่เคยมีคำถามจากพ่อแม่ แม้แต่พ่อแม่เองก็เคยโดนคนข้างบ้านถาม เขาก็ตอบแทนเราว่า ข้างมันเถอะ มันช่วยเหลือตัวเองได้ มันมีชีวิตของมัน โดยไม่เดือดร้อนก็โอเคแล้ว ไม่ต้องไปเดือดร้อนอะไรกับมัน”

“ปกติคนต่างจังหวัดเวลากลับบ้าน เขาจะถามว่าไม่พาแฟนกลับบ้านหรือ ในขณะที่เราก็พากลับเหมือนกัน แต่เราพาผู้หญิงกลับบ้านไง คนข้างบ้าน ญาติพี่น้องด้วยความห่วงใย ด้วยความอะไรก็แล้วแต่ เขาจะถาม (หัวเราะ) แต่เราจะถูก...แม้เป็นโล่กำบังให้เราแล้วบอกว่า ไม่ต้องไปถามมันหรอก เขาใช้ชีวิตของเขา อยู่โดยที่เขาไม่เดือดร้อน แล้วที่บ้านก็ไม่เดือดร้อนกับการใช้ชีวิตของเขา แบบนี้เราก็โอเคกับตรงนั้นละ จบ อืม...ไม่ต้องมีอะไรแล้ว”

(ผู้หญิงที่นิยามตัวเองว่าเป็นทอมท่านหนึ่ง)

นี่คือตัวอย่างของพ่อแม่และคนในครอบครัวที่เลือกกว่าจะเป็น ‘คนที่เขาเชื่อใจ’

จุดเริ่มต้นความเข้าใจ

พ่อแม่หรือผู้ปกครองอาจเกิดคำถามว่า เราจะเข้าใจและอยู่เคียงข้างลูกได้อย่างไร?

ถ้าเราจะเริ่มเรียนรู้และปรับตัวไปพร้อมๆ กับลูก ตอนนี้จะสายเกินไปไหม?

หลายคำถามที่เกิดขึ้นไม่ได้มีคำตอบตายตัว แต่มีหลากหลายวิธีที่พ่อแม่หรือคนในครอบครัวสามารถเรียนรู้ เข้าใจ และปรับตัวไปพร้อมๆ กับการเลี้ยงลูกให้เติบโตตามสิ่งที่เขาอยากเป็น

วิธีการสื่อสารกับลูกเพื่อให้การยอมรับและสร้างความเข้าใจ

- สำหรับผู้ปกครองที่ไม่อยากจะพูดคุยตรงๆ กับลูก แต่อยากสื่อสารว่าเรายอมรับตัวตนของลูก ไม่ว่าพวกเขาจะเป็นเพศอะไร สามารถทำได้ผ่านการให้พื้นที่สำหรับลูกได้แสดงออกและเป็นตัวของตัวเอง เช่น ได้เล่น ได้ทำกิจกรรม ได้แสดงออกตรงตามอัตลักษณ์ของเขา โดยไม่ตำหนิ ห้าม หรือลงโทษ สิ่งเหล่านี้จะสร้างความเชื่อมั่นใจและทำให้ลูกๆ มั่นใจว่า พวกเขาได้รับการยอมรับตัวตนทางเพศ

- หากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดี เช่น ลูกถูกกลั่นแกล้ง ล้อเลียน หรือถูกเลือกปฏิบัติ ถ้าพ่อแม่หรือคนในครอบครัวออกมาปกป้อง จะทำให้ลูกเกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจ นำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจและปรับความสัมพันธ์ในครอบครัว อย่างแน่นอนหนึ่งในโครงการวิจัยสอนลูกไว้ว่า “มีอะไรให้บอกกันตรงๆ พ่อแม่จะได้ช่วยกันหาทางออก อย่าหาทางออกคนเดียว ให้มาช่วยกัน เราเป็นครอบครัวเดียวกัน”

- อีกกรณีหนึ่ง คือ การไม่ตำหนิ ไม่ตั้งคำถาม “ทำไมจึงเป็นแบบนี้” ต่ออัตลักษณ์ทางเพศที่ลูกเป็น และให้การสนับสนุนพวกเขาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นความมั่นคงภายในจิตใจ ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ลดความเสี่ยงในการลี้หนีกับชีวิต รวมถึงเป็นที่รักและเป็นที่ต้องการของคนในครอบครัว ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้กลุ่ม LGBTI+ สามารถเผชิญแรงเสียดทานในการมีชีวิตคู่ การดูแลตัวเอง และ

การต่อสู้กับสังคมภายนอก ดังเช่นแม่ที่อธิบายว่า

“เราให้เป็นเพื่อน ให้ความเป็นกันเอง ให้ลูกพูดได้ทุกเรื่อง
แล้วก็ไม่ตำหนิ ไม่ว่ามันจะถูกหรือผิด แต่ถ้าผิดมากถึงขั้นไม่ดี
ก็พูดกันอย่างตรงไปตรงมา ขอร้องกันตรงไปตรงมา ทำให้เขา
รู้สึกว่ามันต้องกลัวพ่อกับแม่จะเสียใจที่เขาเป็นแบบนี้”

(แม่ของเกย์ท่านหนึ่ง)

หากเราลองเริ่มต้นจากวิธีข้างต้น อย่างน้อยก็นับเป็นสัญญาณที่ดีในการ
เคียงข้างกับลูกหลานที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ เมื่อพวกเขาไว้วางใจ
และเชื่อมั่นในสายสัมพันธ์นี้ ครอบครัวก็จะเป็นส่วนสำคัญในยามที่กลุ่ม LGBTI+
ได้รับผลกระทบจากคนในสังคม ทั้งเรื่องการดูแลตัวเอง การใช้ชีวิต การทำงาน
รวมถึงการมีชีวิตคู่ เพราะครอบครัวเป็นพื้นฐานของทุกคน จึงควรเป็นพื้นที่
ปลอดภัย เป็นพื้นที่ที่พวกเขาไว้วางใจ

ให้ลูกก้าวอย่างมั่นใจ โฟกัสการเป็นตัวของตัวเอง มากกว่าการเป็นคนดีตามอุดมคติ

การเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยอาจมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่
ในมุมมองของพ่อแม่ย่อมมีความเป็นห่วงและความกังวลถึงสิ่งที่ลูกจะต้องเผชิญ
ทำให้บางครั้งอาจเผลอตั้งเงื่อนไขในการยอมรับลูกที่เป็น LGBTI+ โดยไม่รู้ตัว
อย่างการเรียนเก่ง การทำกิจกรรม การมีความสามารถพิเศษ หรือประโยคที่ว่า
‘เป็นอะไรก็ได้ ขอแค่เป็นคนดี’

โดยเจตนาแล้ว สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความหวังดีต่อลูก เพราะคิดว่าเป็น
พื้นฐานที่ลูกจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างไม่มีปัญหา ทั้งเรื่องเพื่อน
การทำงาน หรือคู่ชีวิต แต่เมื่อลองเปลี่ยนมุมมองจะพบว่า ความหวังดีเหล่านั้น

3 วิธีสื่อสาร ให้ลูกรู้ว่า พ่อแม่เข้าใจและยอมรับ

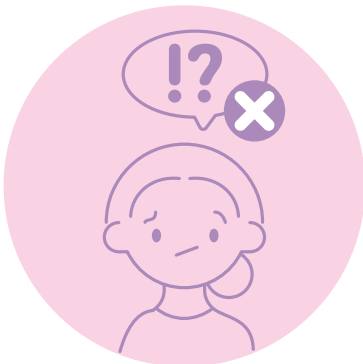
เปิดพื้นที่ให้ลูกได้แสดงออก และเป็นตัวของตัวเอง

คือการให้เขาได้เล่น ได้ทำกิจกรรม
ได้แสดงออกอย่างที่เขาเป็น
โดยไม่ห้าม ไม่ตำหนิ หรือลงโทษ

อยู่เคียงข้างลูก

โดยเฉพาะเมื่อพวกเขาถูกกลั่นแกล้ง
ล้อเลียน หรือถูกเลือกปฏิบัติ เพื่อให้ลูก
ไม่รู้สึกว่าจะต้องเจอปัญหาอย่างโดดเดี่ยว
รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ
ต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

สนับสนุนสิ่งที่ลูกเป็นหรือแสดงออก โดยไม่ตำหนิและไม่ตั้งคำถามว่า “ทำไมถึงเป็นแบบนี้”

เป็นการสร้างความมั่นคงภายในจิตใจ
ผ่านการแสดงความรู้สึกว่าพวกเขาเป็นที่รัก
เป็นที่ต้องการของคนในครอบครัว

อาจสร้างแรงกดดันให้กับลูกว่าต้องผ่านเงื่อนไขที่พ่อแม่วางไว้ จึงจะสามารถเป็นตัวของตัวเองและแสดงอัตลักษณ์หรือวิถีทางเพศของตัวเองได้

ในความเป็นจริงแม้พ่อแม่จะเตรียมความพร้อมให้ลูกมากแค่ไหนในการเผชิญโลกกว้าง แต่ก็ไม่สามารถควบคุมปัจจัยทุกอย่างในชีวิตของพวกเขาได้อย่างเบ็ดเสร็จ

บางวันลูกอาจจะตัดสินใจถูก
บางวันลูกอาจจะตัดสินใจผิด
บางวันลูกก็เข้มแข็ง
บางวันลูกก็อ่อนไหว
บางวันลูกเจอคนที่ดี
บางวันลูกเจอคนใจร้าย

สิ่งสำคัญที่สุดที่พ่อแม่สามารถทำได้ คือ การคอยเป็นกำลังใจ สนับสนุนตัวตนของลูกที่มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อให้ลูกสามารถเป็นตัวของตัวเองและแสดงออกได้อย่างมั่นใจ รวมถึงโอบอุ้มพวกเขาในวันที่ต้องรับแรงเสียดทานเกินกว่าที่จะรับไหวเพียงลำพัง สำหรับบางครอบครัวแล้วลูกๆ ดำเนินชีวิตปกติในปัจจุบัน นั่นก็เป็นการพิสูจน์ตัวเองมากพอแล้ว เช่นเดียวกับที่แม่ท่านหนึ่งกล่าวว่า

“LGBTI+ ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ตัวเองด้วยการเป็นคนดีเสมอไป เราเป็นคนธรรมดา ใช้ชีวิตตามแบบปกติเหมือนคนธรรมดาทั่วๆ ไป ให้เขาเห็นว่าเราไม่ได้มีปัญหา การเป็น LGBTI+ ไม่ได้ทำให้เราแปลกแยก ใช้ชีวิตเหมือนคนธรรมดา ถ้าหนูเรียนหนังสือ หนูก็เรียนหนังสือไป ถ้าหนูทำงาน หนูก็ทำงานไป ทำให้เขาเห็นว่ารสนิยมทางเพศของเรามันไม่ได้กระทบกับการใช้ชีวิต”

นอกจากนี้พ่อแม่ยังมีบทบาทสำคัญในการดูแล ช่วยเหลือ และสนับสนุน

เรื่องสภาวะทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจของผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพราะเมื่อลูกตัดสินใจแล้วว่าจะเป็นเพศอะไร บางคนอาจต้องการรับฮอร์โมน ซึ่งต้องอยู่ในการดูแลของแพทย์ เพราะการรับฮอร์โมนมีผลต่อสภาวะอารมณ์ จึงต้องคอยปรับการรับฮอร์โมนให้เหมาะสมอยู่เสมอ หรือบางคนอาจต้องการแปลงเพศ ในส่วนนี้พ่อแม่จะเป็นผู้ให้การดูแล ทั้งการพาไปหาหมอเพื่อปรึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมให้ลูกในการแปลงเพศ อย่างพ่อของลูกชายที่อยากเปลี่ยนเพศเล่าประสบการณ์ว่า

“หมอ 3-4 คน มาดูเรื่องทางจิตใจ ร่างกาย ฮอร์โมน ฯลฯ หมอเขาจะแยกเข้าห้องขอคุยกับลูกก่อน เสร็จแล้วหมอกลุ่มนั้นค่อยมาคุยกับผม กับผู้ปกครอง สรุปเสร็จก็มานั่งคุยกันทั้งพ่อ แม่ ลูก หมอสรุปให้ฟังแล้ววิเคราะห์ว่า ลูกเรานี้มีความรู้สึกนึกคิดอยากเป็นผู้หญิงจริงๆ คือเขาต้องวิเคราะห์ให้ชัดเจนก่อน ไม่ใช่เดี๋ยวอยากเป็นผู้หญิงแล้วอยากเป็นผู้ชาย ขณะเดียวกันก็ตรวจฮอร์โมนเพศปรากฏว่า ฮอร์โมนเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย”

ครอบครัวจึงไม่ใช่เพียงสายสัมพันธ์แรกที่ลูกมี แต่เป็นพื้นฐานสำคัญในการผลักดันให้ลูกเป็นตัวเองได้อย่างมั่นใจ ไม่ว่าพวกเขาจะเป็นเพศใด ผู้ชาย ผู้หญิง เกย์ ทอม เลสเบียน ทรานส์แมน ฯลฯ เพราะเมื่อพวกเขาได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ หากเผชิญกับแรงเสียดทานทางสังคมมากแค่ไหน อย่างน้อยพ่อแม่ยังคงเคียงข้างพวกเขาอยู่เสมอ

นี่เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และยืนหยัดไปกับคนที่เรารัก เพื่อให้เขาได้รับการยอมรับในสิ่งที่พวกเขาเป็น และสำคัญที่สุดคือการยอมรับตัวเอง

บทที่ 4

เพื่อน: พื้นที่ปลอดภัยที่ไร้การตัดสิน

ในชีวิตเราต่างมีสิ่งที่สามารถเลือกได้และเลือกไม่ได้ สำหรับครอบครัว เราอาจเลือกพวกเขาไม่ได้ แต่สำหรับ **เพื่อน** คือคนที่เราต่างเลือกกันและกันให้เข้ามาอยู่ในชีวิต ทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม เพราะเพื่อนเป็นคนที่เรายู่ด้วยแล้ว รู้สึกดีและอยากใช้เวลาด้วยกัน ซึ่งเพื่อนบางคนอาจมีความสำคัญเสมือนเป็นคนในครอบครัวหรือมากกว่านั้นเสียอีก และเมื่อยังมีความไว้วางใจกันมาก ยิ่งทำให้ง่ายต่อการเปิดใจ รวมถึงเพื่อนอาจเป็นทั้งผู้รับฟังและเป็นที่ปรึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่ไม่กล้าเปิดเผยหรือพูดคุยกับคนในครอบครัว

เพื่อนใหม่

เมื่อได้ทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนในโรงเรียน ในรั้วมหาวิทยาลัย ในที่ทำงาน หรือที่อื่นๆ เราต่างค่อยๆ เรียนรู้นิสัยและตัวตนของกันและกัน ผ่านบทสนทนา บุคลิกท่าทาง การแสดงออก การแต่งตัว ฯลฯ ซึ่งเพศสภาพก็เป็นมิติหนึ่งในตัวตนของแต่ละคนที่รับรู้จากการสังเกตและพูดคุย สำหรับเพื่อนที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคนเราอาจพอรู้ได้ว่า

พวกเขาเป็น LGBTI+ จากการแสดงออกที่เป็นตัวของตัวเอง และอย่างที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่าเพศในแต่ละมิติไม่ได้ผูกโยงกันอย่างตายตัว ดังนั้นการรับรู้ตัวตนผ่านการแสดงออกของอีกฝ่ายเพียงอย่างเดียวไม่อาจนำมาใช้คาดเดาเพศสภาวะของเพื่อนได้เสมอไป

“ที่แรกดูแลในโบสถ์ไม่รู้หรอก จนได้มาเจอตัว (หัวเราะ) ทั้งการแต่งตัว เสื้อผ้า หน้าผม แล้วก็การพูดจา เขาไม่พูด ‘ครับ’ เขาจะพูด ‘คะ คะ’ เขาดูมีความเข้มแข็ง แข็งแกร่ง (หัวเราะ) แรกๆ เราก็ยังไม่ฟันธงหรอก จนกระทั่งเขาพูดถึงตัวเอง นิยามตัวเองให้เราฟัง ว่าเขาไม่ชอบผู้ชาย เขาชอบผู้หญิง แล้วก็เล่าเรื่องราวความรักต่างๆ ให้ฟัง”

(เพื่อนของหญิงรักหญิงท่านหนึ่ง)

เพราะสนิทจึงเปิดใจ

สำหรับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศบางคนอาจไม่สะดวกใจที่จะเปิดเผยตัวตนทางเพศกับทุกคน แต่ต้องมีความสนิทหรือไว้วางใจกันในระดับหนึ่งถึงจะเปิดใจพูดคุยกันได้

“ตอนแรกๆ ไม่ได้คุยกันว่าเขาเป็นเพศอะไร ไม่ได้คุยกันว่า เป็น intersex และก็ไม่ได้คุยว่า intersex สักเท่าไร เข้าใจว่าเขาเป็นกะเทย แต่พอรู้จักกันมากขึ้นแล้ว เขาก็เป็นคนนิยามตัวเองว่าเป็น intersex เขาเป็นคนที่ไม่ค่อยอธิบายกับคนอื่นนะ จะเป็นการคุย การเข้าใจกันในวงเพื่อน วงคนทำงานด้วยกันที่สนิท”

(เพื่อนของ intersex ท่านหนึ่ง)

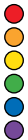
“รู้จักกันประมาณสักปีสองปี ก็ได้ร่วมงานกันแบบใกล้ชิด พอเขารู้สึกว่าปลอดภัยที่จะบอกเราได้ เขาก็กลับบอกในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมที่มันโอเค บางครั้งเวลาที่เขาบอกว่าตัวเองเป็น intersex ก็รู้สึกถูกมองว่าเป็นคนที่เรียกร้องความสนใจ เขาก็เลยไม่ได้พูดเรื่องนี้ แต่ทั่วไปเขาก็จะบอกว่าเคยเป็นกะเทย”

(เพื่อนของ intersex ท่านหนึ่ง)

จากตัวอย่างประสบการณ์ของเพื่อนจะเห็นได้ว่า แม้เพื่อนพอจะเดาได้ว่าเพื่อนตัวเองเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ แต่พวกเขาไม่สามารถตัดสินได้อย่างชัดเจนว่าเพื่อนนิยามตัวอย่างไร จนกว่าเพื่อนจะเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศหลังจากไว้วางใจกันแล้ว และกว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศจะสนิทใจจนสามารถเปิดเผยพูดคุยกันได้อาจใช้เวลานานแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความพร้อมและประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมา

ผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคนอาจมีประสบการณ์ไม่ดีจากการที่เพื่อนหรือคนรอบข้างไม่เข้าใจและไม่ยอมรับความหลากหลายทางเพศ บ้างเคยถูกทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ เช่น อาจเคยถูกเพื่อนในโรงเรียนแสดงท่าที่รังเกียจ ล้อเลียน ปฏิเสธที่จะพูดคุยหรือข้องเกี่ยวกับ LGBTI+ หรืออาจเคยถูกแฉและเลือกปฏิบัติในที่ทำงาน บางรายอาจถึงขั้นมีผลต่อการได้รับพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง

อย่างผู้มีเพศกำเนิดเป็นหญิง นิยามว่าตัวเองเป็นเคียวี่ท่านหนึ่ง เล่าเหตุการณ์ไปสารภาพรักกับรุ่นพี่ผู้หญิงที่แอบชอบว่า “ตอนพักก่อนเรียนพิเศษแล้วทั้งระเบียงข้างหน้าตอนนั้นคือนักเรียนทั้งระดับมัธยมอยู่กันหมด พอเราไปคุยกับเขาเสร็จ เรื่องมันควรจะจบแค่นั้น แต่ไม่รู้ว่ใครเอาไปบอกครู บรรดาเพื่อนทั้งหลายก็พร้อมใจกันล้อเลียน มันไม่จบแค่เพื่อนล้อ แต่มันไปจบที่ครูล้อด้วย แล้วมันทำให้ทั้งสองคนอยู่ยาก ทั้งๆ ที่จริงคุยกัน มันควรจะแค่เราออกหักแล้วกลับไป

อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนใกล้ชิด LGBTI+

เสียแผลใจนะอะ มันไม่เป็นอย่างนั้นไง (หัวเราะ) แล้วจากเหตุการณ์ตรงนั้นอะ
เลยทำให้เรารู้สึกว่าหรือเราแมนไม่พอ หรือเราเป็นผู้ชายไม่พอ”

หรือประสบการณ์ของคนที่เป็น intersex ท่านหนึ่งที่ว่า

“ถ้าพูดถึงในชีวิตประจำวัน ไม่เคยมีใครอยู่ดีๆ มายืนด่า หรือมา
ตะโกนใส่ คือเขาไม่กล้า แต่สิ่งที่เห็นจะเป็นสายตามองหัวจรดเท้า
ถ้าเดินผ่านกลุ่มคนที่เขามองเรามา เสียงหัวเราะ เสียงนินทา
ก็จะมีบ้าง”

“เพื่อนเป็นทอม มีเพื่อนสนิทที่เป็นผู้ชาย มีกลุ่มที่เรียนข้างอะไร
อย่างนี้ แล้วเขาถูกล่วงละเมิดจากเพื่อนผู้ชายด้วยกันเอง หวัง
เปลี่ยนให้เป็นผู้หญิง บางคนก็เปลี่ยน แต่บางคนก็ไม่ได้เปลี่ยน
แล้วเขาก็มีบาดแผล”

(เพื่อนของทอมท่านหนึ่ง)

ประสบการณ์เหล่านี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศ
บางคนเลือกที่จะเปิดเผยหรือพูดคุยเรื่องเพศของตัวเองกับเพื่อนบางคนสนิท
เท่านั้น

สิ่งหนึ่งที่เพื่อนทำได้คือการปฏิบัติต่อเพื่อน LGBTI+ ในฐานะเพื่อนคนหนึ่ง
และรอให้เขาพร้อมที่จะเปิดใจเอง โดยไม่ไปเร่งรัดหรือบังคับให้ต้องเปิดเผยตัวตน
ในขณะที่ไม่พร้อม

“คงเป็นความสนิทและไว้วางใจ เราไม่เคยไปถามเขาจากใจ
ไม่เคยตั้งคำถามอะไรกับเขาเยอะ เขาอยากเล่า เขาพร้อมจะเล่า
เราก็ฟัง แล้วเขาก็ถามเราว่าตกใจไหมที่เขาเล่าแบบนี้ เราก็บอก
ว่าไม่ได้ตกใจ แค่ว่าเมื่อไรจะบอก เพราะเรารู้สึกสนิทใจเวลา
คุยอะไรกับเขา...มันสนิทใจ มันคุ้นเคย มันเปิดกันได้ แล้วเขาก็
คงรู้สึกแบบเดียวกัน เราเลยได้คุยกัน”

(เพื่อนของเกย์ท่านหนึ่ง)

ค่อยๆ เรียนรู้และทำความเข้าใจไปพร้อมกัน

หลังจากผู้มีความหลากหลายทางเพศเปิดใจที่จะเปิดเผยตัวตน สำหรับ
เพื่อนบางคนที่ยังไม่เคยหรือมีประสบการณ์ใกล้ชิดกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ
มาก่อนอาจมีความเข้าใจต่อกลุ่ม LGBTI+ ในระดับหนึ่งอยู่แล้ว และไม่ได้รู้สึกว่า
ผู้มีความหลากหลายทางเพศแปลกหรือแตกต่างอะไรจากคนอื่น

“ก็ไม่ได้รู้สึกแตกต่าง เพราะตอนเรียนม.ปลาย มีเพื่อนเป็นทอม
เราก็คุ้นชินกับอะไรแบบนี้ ไม่ได้ถือว่ามันผิดปกติ เหมือนเป็น
เพื่อนคนหนึ่ง”

(เพื่อนของดีท่านหนึ่งเล่าถึงความรู้สึกตอนที่
เพื่อนผู้หญิงตั้งแต่สมัยมหาวิทยาลัยเปิดเผยว่า
ตัวเองเป็นดีและกำลังคบกับแฟนที่เป็นทอม)

ส่วนบางคนอาจมีภาพจำเชิงลบต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ อาจยัง
ไม่รู้จักและยังไม่ค่อยเข้าใจพวกเขาเท่าไรนัก ทำให้ช่วงแรกมีความกังวลใจต่อ
เพื่อนกลุ่มนี้ อย่างเพื่อนผู้หญิงของกะเทยท่านหนึ่งเล่าว่า “หลายคนจะมาบอกเรา

เราก็ไม่รู้ที่เราคิดตามหลายคนหรือเราคิดตามสังคมหรือเปล่า ว่าอาร์มณิเขาจะแปรปรวน โดยเฉพาะเพื่อนที่เป็นกะเทย เราเข้าใจว่าเป็นผลมาจากฮอร์โมนด้วย ส่วนหนึ่งคือเคยทำงานกับรุ่นน้องคนหนึ่งที่เป็นกะเทย แล้วเขาเหวี่ยงตลอดเวลา ตอนแรกก็กังวลเหมือนกันว่ายังไง เพราะตอนแรกไม่เข้าใจเรื่องการใช้ฮอร์โมน เราก็คิดว่าทำไมเขาเจ้าอารมณ์ บวกกับเราถูกบอกมาตลอดว่ากะเทยเป็นคนอารมณ์โกรธแรง เกลียดแรง อะไรอย่างนี้”

หรือแม้แต่เพื่อนที่เป็น LGBTI+ ด้วยกัน บางครั้งในช่วงแรกก็อาจมีความไม่เข้าใจอยู่บ้างเหมือนกัน เพื่อนของเกย์คนหนึ่งอธิบายความรู้สึกแรกหลังจากเพื่อนเปิดเผยว่าเป็นไบเซ็กซ์ชวลว่า “มันอาจจะเป็นเรื่องใหม่ในสังคมกลุ่มเพื่อนครับ แต่ก็ไม่ได้รังเกียจอะไร ในช่วงแรกถึงจะมีแย้งๆ บ้างว่า เอ๊ะ ไม่ดีหรอกระ”

ความไม่เข้าใจเหล่านี้ค่อยๆ หายไป และก่อตัวเป็นมิตรภาพที่ดีต่อกัน หลังจากที่พวกเขาใช้เวลาด้วยกันมากขึ้น ทำงานร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ไปเที่ยวด้วยกัน ระบายปัญหาที่เจอให้ฟังกัน เป็นสิ่งที่ทำให้เพื่อนสนิทกันและได้เห็นมุมมองต่อกันมากขึ้น ไม่ว่าเพื่อนคนนั้นจะเป็นเพศอะไร

เมื่อสนิทกันมากขึ้นก็จะเข้าใจนิสัยของกันและกันมากขึ้น รู้จักกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่ไม่มีการบอกร่องเพศมาเป็นข้อจำกัดในมิตรภาพ

“พอมายู่ด้วยกัน มาคลุกคลีกัน เขามีความละเอียดอ่อนเรียบร้อย ยิ่งกว่าเราอะ (หัวเราะ) ความสะอาด ความเป็นระเบียบ เขาคุณ 2 ของเรา ขนาดเสื้อผ้าใส่แล้วยังซักกริบ แต่แถมเป็นทอมที่ไม่ได้สนใจเรื่องมีหน้าอกหรือไม่มีหน้าอกนะ แกก็อยู่กับธรรมชาติที่แกมี ไม่ต้องมารัด ไม่ต้องมาอะไร”

(เพื่อนของทอมท่านหนึ่ง)

พื้นที่ปลอดภัย เมื่อไม่สามารถหาได้จากครอบครัว

หลายครั้งเรามีเรื่องที่ไม่อยากพูดหรือไม่กล้าคุยกับครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นเรื่องเกี่ยวกับเพศ สำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศก็เช่นกัน การเปิดเผยอัตลักษณ์ วิถีทางเพศ หรือการพูดคุยในประเด็นความสัมพันธ์กับครอบครัวอาจเป็นเรื่องยากสำหรับ LGBTI+ หลายคน เพื่อนสนิทจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่สามารถพูดคุยเรื่องเหล่านี้ได้

“เขาก็อยากให้ครอบครัวเขายอมรับก่อน ถ้าพ่อแม่เปิดใจเขาก็จะมีความสุขในการอยู่ ณ ปัจจุบัน แล้วก็ทำอะไรได้โดยไม่ต้องมาระมัดระวัง หรือกังวลว่าเขาจะเป็นเพศอะไร”

(เพื่อนของดีท่านหนึ่ง)

หรือเพื่อนผู้ชายที่สนใจสาวประเภทสองท่านหนึ่งเล่าว่า “ผมไม่ค่อยเปิดใจกับที่บ้านเท่าไร แต่คุยกับเพื่อน เพราะเพื่อนเขารู้ว่าผมสนใจเรื่องพวกนี้ เขาบอกว่าถ้าเราสนใจสาวประเภทสองนะ ก็สนใจได้ ยังไงผมก็เป็นเพื่อนเขาอยู่ สนใจอะไรก็รับได้หมด คือไม่ว่ายังไงก็ยังเป็นเพื่อนเขาอยู่”

เมื่อมิตรภาพระหว่างเพื่อนก่อตัวขึ้น พื้นที่ปลอดภัยที่พวกเขาสามารถบอกเล่าเรื่องราวอื่นๆ ในชีวิตกันและกันได้ จึงไม่ได้จำกัดเพียงเรื่องอัตลักษณ์หรือวิถีทางเพศเท่านั้น

“ถ้าถามว่าคุย (เรื่องความสัมพันธ์) กับใคร ก็จะคุยกับเพื่อน เช่น ‘แกฉันรู้สึกว่ามันชอบน้องคนนี้ แกว่าแปลกใหม่’ เพื่อนก็บอกว่าไม่แปลกหรอก ถ้าเกิดแกคิดว่าแกอยู่กับเขาแล้วแกมีความสุข แกก็ทำเลย เพราะว่าชีวิตเรา ไม่รู้จะอยู่ด้วยได้นานอีกเมื่อไร ถ้าเกิดว่าแกคุยกับเขา แล้วโอเคแกก็ลองคบดู”

(intersex ท่านหนึ่งที่นิยามว่าตัวเองเป็นเคียวรี่)

เกย์ท่านหนึ่งให้เหตุผลที่เลือกปรึกษาเพื่อนมากกว่าคนในครอบครัวไว้ว่า “มีพี่สาวน้องสาว โตมาด้วยกัน ก็จะรู้นิสัยกันอยู่ว่าเป็นยังไง คือปรึกษาแล้วรู้ถึงพ่อถึงแม่ ก็เป็นเรื่องอีก เลยจะไม่ปรึกษาทางครอบครัวเลย ปรึกษาเพื่อนมากกว่า” แสดงให้เห็นว่าเพื่อนมีส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนความมั่นใจของผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะในกรณีที่พ่อแม่ไม่ยอมรับอัตลักษณ์หรือวิถีทางเพศของพวกเขา

สำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคน เพื่อนที่เป็นผู้ชายหรือผู้หญิงตามชนบอาจเป็นที่พึ่งทางใจได้ดี ซึ่งอาจขัดกับความคิดโดยทั่วไปที่ว่า LGBTI+ จะให้การยอมรับและเข้าใจกันเองได้ดีกว่า

“ของเรามันสลับกัน มันแกว่งไปหมดเลย เพราะเริ่มเปลี่ยนตัวเองเป็นทรานส์ แล้วอยู่ดีๆ ก็ผกผัน เข้าไปเดินในวงบิ๊บบอย ตอนข้ามไปเป็นทรานส์ครั้งแรกเนี่ย ทุกคนเฉยๆ แต่พอกลับมาเป็นเกย์เนี่ย มันเริ่มมีเสียงแบบ เอ๊ะ คนนี้เป็นโรคจิต เป็นบ้า เป็นอะไรหรือเปล่า หลายคนก็ตั้งคำถามว่า ถ้าให้ลูกผู้หญิงมาอยู่ใกล้เราเนี่ย เดี่ยวจะไปข่มขืนเขาหรือเปล่า คนที่เราสามารถพึ่งพาได้เนี่ย ไม่ใช่คนในครอบครัว ไม่ใช่เพื่อนผู้หญิง ไม่ใช่เพื่อนที่เป็นเกย์หรือสาวประเภทสองด้วยกัน แต่กลายเป็นเพื่อนผู้ชายที่เห็นการเปลี่ยนแปลงของเรามาตั้งแต่แรก ตั้งแต่เราเป็นผู้ชายแล้วข้ามไปเป็นผู้หญิง คนที่เราสามารถปรึกษาได้กลับกลายเป็นเพื่อนผู้ชายที่มีแฟนเป็นผู้หญิง”

(เกย์ท่านหนึ่ง)

สิ่งสำคัญในมิตรภาพ คือ การคำนึงถึงความรู้สึกของเพื่อน โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าพวกเขาเป็นเพศอะไร แต่อยู่ที่ว่าเราใส่ใจเขามากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะยังเป็นเพื่อนสนิท เพราะบางครั้งความใกล้ชิดอาจทำให้เราคิดถึงความรู้สึกของ

เพื่อนน้อยเกินไป ด้วยความคิดที่ว่าเพื่อนน่าจะเข้าใจเราอยู่แล้ว แต่บางทีการพูดคุยกัน การรับฟังกันก็จำเป็นในมิตรภาพ เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน เพราะในยามที่เราหรือเพื่อนมีปัญหา แน่นอนว่าในฐานะเพื่อนไม่อาจช่วยเหลือให้คำปรึกษา หรือให้คำแนะนำได้ทุกเรื่อง แต่อย่างน้อยเพื่อนก็รับฟังเรื่องราว แบ่งเบาความทุกข์ คอยอยู่เคียงข้าง รวมถึงสนับสนุนเพื่อนให้สามารถเป็นตัวของตัวเองและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นใจและไม่โดดเดี่ยว

เพราะมิตรภาพเป็นหนึ่งในพื้นที่ปลอดภัยในการพูดคุยอย่างไว้วางใจ โดยไม่ถูกตัดสิน ถูกดูถูก หรือซ้ำเติม

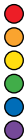
เพื่อนมีไว้ช่วยเหลือกัน

นอกจากการเป็นคนคอยรับฟังแล้ว เพื่อนยังสามารถเป็นที่พึ่งในด้านอื่นๆ ทั้งการให้คำปรึกษา และการปกป้องเพื่อนจากปฏิกิริยาเชิงลบจากคนอื่นในสังคม

“เวลาเราไปไหนกับเพื่อนที่เป็นเกย์กับทอม นั่งกินข้าว พูดคุยสนุก โต๊ะข้างๆ ก็จะมีคนมอง หรือเพื่อนที่เป็นทอมแล้วแมนมากๆ เขาก็จะโดนมองด้วยสายตาสงสัย ไม่เป็นมิตร หรืออยากรู้อยากเห็นอะไร พอเพื่อนได้รับการมองสายตาดังนั้น เราก็นั่งไปสบตาคนนั้น แล้วก็บอกทางสายตาว่า เราไม่โอเคกับสายตาที่คุณมองเพื่อนเรานะ อันนี้เราจะทำเสมอ”

(เพื่อนของผู้มีความหลากหลายทางเพศท่านหนึ่ง)

นี่เป็นตัวอย่างของสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่สามารถช่วยเหลือกันได้ในฐานะเพื่อน เพราะพวกเขาไม่ได้เรียกร้องการปฏิบัติอะไรที่พิเศษกว่าคนอื่น

“แค่ปฏิบัติต่อเขาในฐานะที่เขาเป็นคนคนหนึ่ง เป็นเพื่อนคนหนึ่ง
ที่ควรจะได้รับมิตรภาพจากเพื่อนอีกคนหนึ่ง”

(เพื่อนของผู้มีความหลากหลายทางเพศท่านหนึ่ง)

ยิ่งเวลาผ่านไป ได้ใช้เวลาด้วยกัน ได้ทำอะไรร่วมกัน ยิ่งทำให้สายสัมพันธ์
ของมิตรภาพแข็งแกร่งขึ้น ไร้ว่างใจมากขึ้น และขยายประเด็นในการพูดคุยให้
กว้างขวางขึ้นตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องครอบครัว ความรัก ความสัมพันธ์
ตลอดจนเรื่องสุขภาพ การให้คำปรึกษาเรื่องการศัลยกรรมเพื่อแปลงเพศ หรือ
การให้คำแนะนำเรื่องตรวจเลือด

“ในคำแนะนำของเรา ไม่รู้ว่าในมุมมองเขาคิดว่าเราพูดเล่นหรือ
พูดจริง แต่เราก็สนับสนุนให้ไปตรวจเลือดอย่างเป็นประจำอยู่แล้ว
เราก็บอกว่าการศัลยกรรมทุกอย่างมันก็อันตรายแหละ เราต้องหา
ข้อมูลคลินิกนั้นก่อนว่าปลอดภัยแค่ไหน ความปลอดภัยเหนือ
สิ่งอื่นใดคือหลังจากทำมาแล้วทำตามคำแนะนำหมอไหม กินยา
แบบไหน ให้ไปหาหมอแบบไหน แล้วต้องใช้งานแบบไหน ทำ
อะไรยังงี้บ้าง ถ้าเราปฏิบัติตามทั้งหมดก็น่าจะปลอดภัย”

(เพื่อนของกะเทยท่านหนึ่ง)

“เขาถูกแฟนที่เป็นทอมทำร้าย เพราะเกิดเหตุหึงหวง เราก็แนะนำ
ให้เขาไปแจ้งความ แต่ว่าเขาไม่ได้แจ้ง เราก็โกรธนะ โกรธที่เขา
ทำไม่รักตัวเอง”

(เพื่อนของหญิงรักหญิงท่านหนึ่ง)

แม้เพื่อนจะมีความรู้สึกเป็นห่วงมากแค่ไหน สิ่งสำคัญไม่แพ้กัน คือ ความ

เข้าใจ ไม่ซ้ำเติม และเคารพการตัดสินใจของเพื่อน “มันมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่ทำให้เขาตัดสินใจแบบนี้ อีกอย่างก็คือแฟนเขาเป็นคนที่ดีดูแล ให้เงิน เรื่องการอยู่ การกินของเขาด้วย เลยทำให้เขาตัดสินใจที่จะไม่เอาเรื่อง”

เพียงเพื่อน ‘ปลอดภัย’ เพศไหนก็ไม่สำคัญ

เวลาที่เพื่อนมีปัญหา หรือเวลาที่เรามีปัญหา เพื่อนยอมช่วยเพื่อน เช่น อาจจะเป็นผู้ฟังที่ดี อาจจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา อาจจะเป็นผู้ปลอบประโลมในวันที่ไม่รู้จะคุยกับใคร

แล้วเมื่อเราเป็นเพื่อนกับ LGBTI+ การปฏิบัติต่อการในฐานะเพื่อนจะแตกต่างกันไหม?

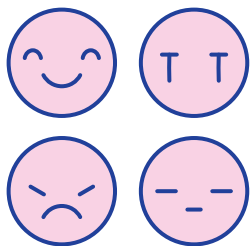
“ตั้งแต่คบเพื่อนพวกนี้มา เราก็ปฏิบัติกับเขาเท่าๆ กันนะ ไม่ได้มีอะไรพิเศษ เพราะเราเคยได้ยินเพื่อนของเพื่อนถามว่า มีเช็กกันยังไง เราก็เลยรู้สึกว้าว เฮ้ย...นี่ไม่ใช่วิธีสิ่งที่เพื่อนเขาจะต้องคุยกัน หรือถ้าเขาอยากจะเล่า เขาเล่าเอง ไม่ใช่เราไปวุ่นวายหรือถามอะไรแบบนี้”

การให้พื้นที่เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเป็นเพื่อน โดยเฉพาะพื้นที่ปลอดภัย ที่สร้างความรู้สึกวางใจ รับฟังเพื่อนเท่าที่เพื่อนอยากให้ฟัง ถามกันโดยไม่สร้างความรู้สึกไม่สบายใจให้อีกฝ่าย สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มิตรมอบให้กัน ไม่ว่าพวกเขาจะเป็นเพื่อนเพศอะไร ผู้ชาย ผู้หญิง กะเทย เกย์ ทอม เลสเบี้ยน เครียร์ ฯลฯ ซึ่งอย่างน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนให้เพื่อนคลายทุกข์ คลายความกังวล ผ่านการกระทำต่างๆ เช่น

- **รับรู้อารมณ์ ความรู้สึก** และตอบสนองความต้องการของเพื่อนในช่วงเวลานั้นๆ หากเราพยายามสังเกตก็อาจพอรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของเพื่อนได้ ในเวลาที่เพื่อนพร้อมจะเปิดเผยอัตลักษณ์หรือวิถีทางเพศของตัวเอง

วิธีสร้างพื้นที่ปลอดภัยในมิตรภาพ

สังเกตอารมณ์และความรู้สึก

ไม่ว่าจะในเวลาที่เพื่อนพร้อมเปิดใจ
เปิดเผยอัตลักษณ์หรือวิถีทางเพศ
หรือแม้แต่เวลาที่ต้องการใครสักคน
เคียงข้างเมื่อเจอปัญหา

ไม่ตัดสิน ไม่ตำหนิ และไม่ซ้ำเติม

ในเวลาที่เพื่อนบอกเล่าชีวิตหรือ
ปัญหา อย่างน้อยรับฟังและแสดงความ
เป็นห่วง โดยยังคงยอมรับและเคารพ
การตัดสินใจของเพื่อน

ให้กำลังใจและเคียงข้าง ยามทุกข์ใจ

ให้เพื่อนรู้สึกปลอดภัย รู้สึกมั่นใจ
และเป็นตัวของตัวเอง แม้จะเผชิญ
ปัญหาครอบครัว ปัญหาความรัก
หรือปัญหาใดๆ

ดูแลให้เพื่อนปลอดภัย

ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งทำได้
ตั้งแต่การคอยรับฟัง ให้คำปรึกษา
ดูแลและช่วยเหลืออย่างให้เกียรติกัน

“สำหรับเราจะเล่าหรือไม่เล่าก็ได้ เราโอเค เราก็เลยถามเขากลับไปว่า พอได้คุยกับเราแล้วรู้สึกยังไง เขาก็บอกเขารู้สึกสบายใจ เขารู้สึกดี เขอยากจะบอกเราตั้งนานแล้ว เขาก็บอกเออเขารู้สึกดีนะ เราไม่เคยไปถามเขาจุกจิก ไม่เคยตั้งคำถามอะไรกับเขาเยอะ เพียงแต่เขอยากเล่า เขาพร้อมจะเล่า เรากียินดีฟัง”

(เพื่อนของชายรักชายท่านหนึ่ง)

หรือกรณีที่เพื่อนต้องไปคลินิกนิรนามเพื่อตรวจสุขภาพทางเพศก็จะชวนเพื่อนไปด้วย

“ปกติเพื่อนจะขอให้เราไปเป็นเพื่อน เราก็โอเคนะ เราก็พาเขาไป แต่พอเราเดินไปถึงเขารู้สึกอย่างเขาว่า ขนาดเรามาเป็นเพื่อน เขายังรู้สึกไม่ปลอดภัยเลย (หัวเราะ) รู้สึกถูกจับจ้อง รู้สึกเหมือนเป็นตัวประหลาด เราไม่ได้รู้สึกว่าปลอดภัย” แต่เมื่อเพื่อนเอ่ยปากชวนก็แสดงให้เห็นว่า เพื่อนมีความสำคัญต่อเขา “หนึ่ง เขาต้องการกำลังใจ สอง เขาต้องคนที่เคียงข้างเขา ไปเป็นเพื่อนกันหน่อย เคียงข้างกันหน่อย”

(เพื่อนของเกย์ท่านหนึ่ง)

• การยอมรับตัวตน และรับรู้เรื่องราวในชีวิตกันได้อย่าง**ไม่ตำหนิหรือตัดสิน ไม่ซ้ำเติม** อย่างกรณีที่เพื่อนของชายรักชายที่เป็นห่วงความรู้สึกและสถานะความสัมพันธ์ของเพื่อนก็อธิบายว่า

“เราถามความสัมพันธ์นี้มันจะไปไกลขนาดไหน เขารู้สึกเป็นห่วงเขา เราเห็นแล้วว่ามันคงเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าอยู่ตำแหน่งแห่งที่คนละวงการ สุดท้ายก็พบเจอแล้วจากกันไป เรารับฟังว่าเพื่อนรู้สึกเอิร์ท แต่เราก็ไม่เคยถามลึกๆ ว่า

ดี ไม่ดี ส่วนเรื่องเซ็กซ์ เรื่องอะไร เราก็แค่รับฟังเฉยๆ ว่าเขารู้สึกยังไงกับความสัมพันธ์กับคู่ของเขา”

• **ให้กำลังใจ สังเกตอาการผิดปกติ คอยอยู่เคียงข้าง** เวลาที่มีความทุกข์ เช่น ครอบครัวของเพื่อนที่ไม่ยอมรับการเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ ปัญหาความรักที่ครอบครัวอีกฝ่ายไม่ยอมรับว่าเป็นคนรักเพศเดียวกัน หนึ่งในเพื่อนของหญิงรักหญิงอธิบายเพิ่มเติมว่า

“เราเห็นได้ความรักของพี่ที่สนิทไม่ราบรื่น เพราะว่าติดอยู่ที่พ่อแม่ของฝ่ายผู้หญิงไม่ยอมรับเรื่องของการรักเพศเดียวกัน เขารับไม่ได้และกดดัน มีหลายต่อหลายครั้งที่เขาเลือกที่จะเปลี่ยนคนใหม่ แต่ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงชุดความคิดของคนที่ถูกปลูกฝังมาอีกอย่างหนึ่งได้ มันค่อนข้างยาก เพราะเขาก็ไม่มีความคิดหรือความเข้าใจในเรื่องเพศเพียงพอ”

ในกรณีที่ครอบครัวไม่ให้การยอมรับ LGBTI+ เพื่อนจะเข้ามาบิบบบาทสำคัญแทนครอบครัวในการสร้างการยอมรับ ความเชื่อมั่น และเสริมสร้างให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศมั่นใจในตัวเองและแสดงออกได้อย่างที่ตัวเองเป็น

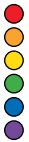
• **ติดตามดูอยู่ห่างๆ ไม่ให้เสี่ยงกับอันตราย** ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ เช่น ทะเลาะกับแฟน ถูกทำร้ายร่างกาย เมานจนขาดสติ หรือฆ่าตัวตาย อย่างถ้าไปตีมีแอลกอฮอล์ด้วยกันก็ช่วยดูแล ให้เกียรติดกัน และไม่ฉวยโอกาส ผู้ชายที่ไปตีมีกับเพื่อนทอม เมื่อเพื่อนทอมเมาก็ไม่ให้ห่มอเตอร์ไซด์กลับเอง เปลี่ยนเป็นกกลับด้วยกัน และให้เพื่อนผู้หญิงดูแลจนกลับถึงที่พักโดยสวัสดิภาพ

“คือคนเมา ถ้าเราปล่อยไปเนี่ย มันไม่ได้นะ อันนี้คือความห่วง
เพราะว่าแกไม่มีสติ เราไม่ได้ห่วงอะไรแกล้นะ แต่วันนั้นก็เป็น
วันแรกและวันเดียวที่รู้สึกว่าราก็ยังมีความห่วงในเพศที่แกมี
โดยธรรมชาติอยู่”

(เพื่อนของทอมท่านหนึ่ง)

สิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานของมิตรภาพที่สุด คือ การรับฟัง อย่างน้อยการ
ได้เล่าสิ่งที่พบเจอให้เพื่อนฟังก็ทำให้ปลดปล่อยความทุกข์ของคนเรามากได้บ้าง
ในบางครั้งเพื่อนอาจไม่จำเป็นต้องให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำอะไรเลยก็ได้ เพียง
คอยรับฟังก็เหมือนเป็นการแสดงออกถึงการยอมรับในตัวเพื่อน ไม่ว่าเพื่อนจะ
เป็นเพศอะไร ก็สามารถเป็นเพื่อนที่ไว้วางใจกัน เป็นพื้นที่ปลอดภัยให้กันและกัน
ทั้งสำหรับการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกถึงตัวตน

บทที่ 5

ความรักที่ไม่ใช่แค่เรา: คู่ชีวิต เพศหลากหลายในกรอบมายาคติเพศ

หากเปรียบเทียบชีวิตรักของบุคคลหลากหลายเพศเป็นบทละครสักเรื่อง นี่คงเป็นบทละครที่นักแสดงน่าต้องเผชิญกับอุปสรรคมากกว่าละครเรื่องอื่น

อุปสรรคที่เห็นได้ชัดก็คือแรงเสียดทานจากคนรอบตัวที่อาจยังไม่ให้การยอมรับคู่รัก LGBTI+ หรือโครงสร้างทางสังคมที่ยังไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของคู่รัก LGBTI+ (เช่น ในประเทศไทยคู่รักที่เป็นเพศกำเนิดเดียวกันยังไม่สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้) เมื่อเทียบกับคู่รักระหว่างชายหญิงทั่วไป แต่อุปสรรคสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่คนทั่วไปอาจไม่รู้ และเป็นอุปสรรคด่านแรกที่มีผู้มีความหลากหลายทางเพศต้องก้าวข้ามให้ได้ก่อนที่จะเริ่มความสัมพันธ์กับใครได้ก็คือ “การยอมรับตัวตนของตัวเอง”

การยอมรับตัวเองก่อนเริ่มความสัมพันธ์

ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้คนคนหนึ่งยอมรับตัวเองได้ คือการรับรู้ว่าผู้อื่นยอมรับในตัวเขาหรือไม่

สำหรับชายหญิงที่เป็นคนรักต่างเพศ คงไม่เคยต้องรู้สึกสับสนในตัวตนของ

ตัวเองเมื่อเริ่มมีความรู้สึกชอบใคร แต่สำหรับ LGBTI+ บางคน การตกหลุมรักใครสักคนเป็นครั้งแรกอาจสร้างความปั่นป่วนในใจอย่างมาก เพราะนั่นอาจเป็นครั้งแรกๆ ที่เขาเริ่มตั้งคำถามกับตัวตนทางเพศของตัวเองที่แตกต่างไปจากที่สังคมยอมรับ การนำเอาค่านิยมทางเพศของสังคมมาตัดสินตัวเองเช่นนี้ ทำให้ผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคนไม่ยอมรับตัวเอง บางคนอาจรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเอง และสิ่งนี้เองส่งผลให้ LGBTI+ หลายคนปฏิเสธตัวตนของตนเองหรือกดความรู้สึกเหล่านั้นเอาไว้เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมและครอบครัว

“ก็คือแบบนอนละเอเข้ามามีโดนไปๆ มาๆ กระตุ่นไปกระตุ่นมาคือเราก็กิดอารมณ์นั้นตอนนั้น ก็เลยมีอะไรกันได้อพมั้นมิได้บับพอเวลามันเสร็จถึงจุดสุดท้ายอดสติมันก็จะกลับมาใหม่ฟ้รับตัวเองตอนนั้นไม่ได้ ก็เลยแยกออกไปจากห้องนอนตอนสี่ทุ่มแล้วไม่กลับมาห้องนอนอีกเลย ปรากฏว่าหลังจากนั้นฟ้ไม่สามารถเข้าหน้าเขาได้ติด จนอย่างทีบอกว่ามีคนเข้ามาแทรก ความตึงเครียดที่สุดในการเป็น LGBT คือการบอกตัวเองไม่ได้ว่าตัวเองจะเป็นแบบไหนหรือจะต้องเจออะไร”

(เกย์ท่านหนึ่งเล่าถึงประสบการณ์ความรักกับผู้ชายครั้งแรก)

ผู้มีความหลากหลายทางเพศ มักมีความกลัวซ่อนอยู่ในใจลึกๆ ในการยอมรับตัวตนทางเพศของตนเอง เพราะการยอมรับดังกล่าวเสมือนเป็นการเปิดประตูเพื่อเผชิญหน้ากับแรงต้านมหาศาลและกระโดดเอาชีวิตขึ้นไปอยู่บนความเสี่ยงที่ต้องคอยลุ้นผลลัพธ์ว่า ‘ผู้อื่น’ จะรู้สึกและปฏิบัติต่อตัวเองอย่างไร

หากเปิดเผยตัวตนว่าเป็นเกย์ กะเทย หรือเพศใดๆ ก็ตาม แล้วเพื่อนร่วมงานไม่ชอบ มีผลต่อการประเมิน ปรับเงินเดือน ประเมินตำแหน่งหน้าที่การงาน จะอย่างไร

หากเปิดเผยตัวตนว่าเป็นกะเทยหรือทอม ครอบครัวไม่ยอมรับ พ่อแม่

ไม่เข้าใจ ผิดหวัง รับไม่ได้ จะทำอะไร

หากเปิดเผยตัวตนว่าเราเป็นหญิงรักหญิงหรือไบเซ็กซ์ชวล เพื่อนจะรังเกียจและตีตัวออกห่าง จะทำอะไร

เมื่อเกิดความรักในขณะที่ ‘เพศ’ และ ‘ตัวตน’ ถูกปิดให้อยู่นอกขอบข้างในจิตใจของผู้มีความหลากหลายทางเพศอาจปั่นป่วน เกิดการต่อสู้ระหว่างความรู้สึกที่ค้นพบกับความกดดัน ไม่มั่นคง ไม่ยอมรับตัวเอง จนบางครั้งผู้มีความหลากหลายทางเพศต้องยอมสูญเสียความสัมพันธ์ไป

“พอเราโตเข้ามาหา’ลัยก็คบกับเพื่อนที่ไม่รู้ตัวว่าเป็นทอมนะ ก็คบกันน่าจะถึงปีนะ ตอนนั้นเรารู้สึกว่าสังคมแต่ก่อนไม่ได้เปิดกว้าง บ้านเราเป็นครอบครัวข้าราชการ ไม่ได้เปิดกว้าง เรารู้สึกว่าการที่เราคบแบบนี้ ผู้ใหญ่หรือคนที่อยู่รอบด้านมีอิทธิพล เรารู้สึกว่ารอบด้านเราไม่โอเค การที่เราคบกับเพื่อนตอนปี 1 (ทอม) อะ มันเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เรารู้สึกแบบนั้น แล้วมันก็เลยมีผู้ชายเข้ามาในชีวิตเรา แล้วก็เลยเลือกที่จะคบกับผู้ชาย ก็เป็นวิถีที่สังคมยอมรับว่ามันต้องเป็นแบบนี้ ต้องเป็นชายเป็นหญิง มีครอบครัวไปตามกรอบคิดของพ่อแม่เราด้วย สังคมรอบข้างด้วย ว่ามันต้องเป็นแบบนี้”

(ดีท่านหนึ่ง)

กว่าจะยอมรับในตัวตนของตัวเองได้หรือกล้าเปิดเผยตัวตนให้คนอื่นได้รู้ ผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคนอาจต้องใช้เวลานานหรือพยายามหลายต่อหลายครั้ง สิ่งหนึ่งที่สามารถช่วยให้พวกเขาก้าวข้ามประเด็นนี้ได้คือเพื่อนหรือบุคคลที่สามารถไว้วางใจ รับฟังเรื่องราวอย่างเข้าใจและไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด

“(ตอนสับสนเรื่องความรักกับผู้ชายครั้งแรก) ปรีกษาพี่คนหนึ่ง เพราะรู้สึกว่าเป็นพี่ที่ไวใจได้ เขาเป็นตุ๊ดแล้วภูมิใจในความเป็นตุ๊ดของตัวเองมาก เราอาจจะรู้สึกแรงกดดันมันลดลงเพราะเราเจอคนที่เขาภูมิใจกับการเป็นตุ๊ด เป็นเกย์ เขาบอกว่าจริงๆ แล้วเราอาจต้องฟังตัวเองมากขึ้นกว่าเดิม อาจต้องคิดเรื่องภาพลักษณ์น้อยกว่าเดิม ถามตัวเองว่าเราต้องการอะไร ถ้าต้องการให้คนนี้อยู่ เรามอบอะไรให้เขาได้บ้าง เรามอบความเป็นเพื่อนได้ไหม หรือว่าอยากเป็นแฟน ถ้าอยากเป็นเพื่อนก็แค่ไปคุยกับเขา เพราะว่าการเป็นเพื่อนมันง่ายมากเลย แต่การเป็นแฟนอาจจะต้องพิสูจน์อะไรหลายอย่าง เราพร้อมจะพิสูจน์ไหม แต่ถ้าเลือกจะพิสูจน์เราต้องรับให้ได้นะว่าสิ่งที่เกิดตามมามีอะไรบ้าง เขาก็ให้เป็นไกดี้ไลน์มา ต้องบอกก่อนว่าปรีกษาหลายครั้งมากแล้วกินเวลานานมากๆ เพราะว่ามันเป็นเรื่องที่ยากกับการรับมือเหมือนกัน”

(เกย์ท่านหนึ่งเล่าถึงประสบการณ์ความรักกับผู้ชายครั้งแรก)

ความรักไร้ขอบเขต: ความสับสนไหลของเพศ

เราหลายคนอาจติดอยู่กับกรอบคิดที่มองว่าเพศเป็นสิ่งที่ตายตัว ถ้าเป็นเกย์ก็ต้องเป็นเกย์ไปตลอด ถ้าเป็นทอมก็เป็นทอมไปตลอด แม้แต่ LGBTI+ หลายคนก็ยังติดอยู่ในกรอบคิดดังกล่าว แต่หากลองฟังเรื่องราวอันหลากหลายของผู้คนในสังคมก็จะเห็นได้ว่าความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป

“มีช่วงที่ไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเกย์...ตอนเด็กๆ มีแฟนเป็นผู้หญิงมาตลอดตั้งแต่ป.5 เคยมีสลับชอบทอมบ้าง แล้วก็กลับไปชอบผู้หญิงใหม่ไปเรื่อยๆ จนเรามีแฟนเป็นผู้ชายตอนมหา'ลัย”

“ตอนเด็กๆ คิดว่าตัวเองเป็นผู้ชาย ระบุว่าตัวเองเป็นผู้ชาย พอโตขึ้นมา...เป็นทอมก็ได้ แล้วมันก็เลื่อนมาเป็นเลสเบี้ยนก็ได้ เป็นหญิงรักหญิงก็ได้ เราก็ไม่รู้ว่ามันมีออร์โมน มันมีการข้ามเพศที่มันทำได้ พอมันมาถึงช่วงที่มีสื่อมาบอกว่ามีผู้หญิงแปลงเพศเป็นผู้ชายได้ แล้วก็เริ่มมีคำว่า transgender ขึ้นมา ก็...เราคือ transgender แล้ว แล้วก็มีการใช้คำว่า transman มันก็เป็นช่วงแบบเลื่อนมุง ”

ความสั่นไหวของตัวตนทางเพศนี้ สะท้อนว่าความเป็นเพศอาจไม่สามารถกำหนดนิยามได้อย่างตายตัว ความคิดความชอบที่เปลี่ยนไปเมื่อเวลาผ่านไป ก็เป็นเหตุผลหนึ่ง นอกจากนั้นยังมีนิยามหรือคำจำกัดความใหม่ๆ ที่ถูกนำเข้ามาจากรั้ววัฒนธรรมที่หลากหลายขึ้น และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ก็มีส่วนเสริมการพัฒนาตัวตนทางเพศให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นได้

“ความรักของ LGBTI+ ไม่ยั่งยืน” หรือเพราะคนใกล้ชิดและสังคมไม่เอื้ออำนวย?

บางคนอาจเคยได้ยินคำพูดที่ว่า ‘ความรักในกลุ่ม LGBTI+ ไม่ยั่งยืน ไม่จริง’ จนบางครั้งแม้แต่ผู้มีความหลากหลายทางเพศเองก็เชื่อเช่นนั้น

“ตอนนั้นก็มีการถามว่าทอมดีจะอยู่ด้วยกันนานไหมอะไรอย่างนี้ แต่ก็นั่นแหละ คบกัน 10 ปีแล้ว”

(ทอมท่านหนึ่ง)

แน่นอนว่าภาพของคู่วิตที่มีความหลากหลายทางเพศ ไม่ได้ตั้งอยู่บนชุดความเชื่อเดิมเกี่ยวกับครอบครัวที่ถูกผลิตซ้ำมาเป็นระยะเวลายาวนานว่า ครอบครัวต้องประกอบไปด้วยพ่อ (ผู้ชายโดยกำเนิด) แม่ (ผู้หญิงโดยกำเนิด) และลูก

หากหลับตาและลองนึกถึงภาพของครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ เราแทบทุกคนมักจะจินตนาการเป็นภาพของชาย-หญิงที่กำลังสวมแหวนในคันทิธีสมรส หรือภาพของเด็กน้อยที่กำลังวิ่งหัวเราะร่าอยู่ในสนามหน้าบ้านพร้อมกับภาพของพ่อแม่ที่โบหน้าเต็มไปด้วยรอยยิ้ม

ดังนั้นเมื่อสังคมเห็นคู่รักชายรักชายหรือหญิงรักหญิงที่คบหากันเป็นระยะเวลายาวนาน จึงกลายเป็นเรื่องแปลกประหลาด เพราะไม่ใช่ความสมบูรณ์แบบที่สังคมตามหา และสิ่งนี้เองส่งผลต่อมิติข้างในของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทำให้บุคคลที่นิยามเพศของตัวเองว่าเป็นเกย์ ทอม ดี หรือไบ ฯลฯ ถูกหล่อหลอมให้เห็นภาพความสมบูรณ์แบบเช่นเดียวกับที่สังคมเห็น จนบางคนไม่เชื่อว่าตนเองสามารถมีความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนหรือความรักที่แท้จริงกับคู่ชีวิตได้

ในขณะที่เดียวกันหากมองให้กว้างๆ เราก็อาจเริ่มตั้งคำถามว่า เหตุที่เราไม่ค่อยได้เห็นคู่รักหลากหลายทางเพศที่คบกันแบบเปิดเผยอย่างยั่งยืนนั้น อาจไม่ใช่เพราะความรักของ LGBTI+ ไม่ยั่งยืน แต่อาจเป็นเพราะคนใกล้ชิดและสังคมรอบข้างที่ไม่เอื้อต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาหรือไม่...

พ่อแม่-เพื่อน-สังคม หนุนแฉสำคัญสร้างความสุขให้ 'คู่ชีวิต' หลากหลายเพศ

• ครอบครัว

ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีผลต่อความรู้สึกมั่นคงภายในใจของการมีตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐาน เป็นพื้นที่ที่ให้การปกป้องทั้งกายและใจ ครอบครัวจึงควรเป็นพื้นที่ปลอดภัย ที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคู่ชีวิต LGBTI+

ทั้งนี้หากในสมาชิกครอบครัวแสดงออกว่าไม่ปฏิเสธหรือยอมรับตัวตนของพวกเขา ก็จะช่วยเสริมความรู้สึกมั่นคงในใจให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศมีความสุขใจ เกิดความมั่นคง และช่วยเสริมให้ความสัมพันธ์คู่ชีวิตหลากหลายทางเพศมีความสุขมากขึ้น

“ก็ก่อนที่จะพาไปเนี่ย เราก็ปรึกษากับญาติผู้ใหญ่ก่อน คือเราบอก 1 ท่านก่อน ซึ่งเป็นญาติที่เราคิดว่าเขาจะมีอิทธิพลกับครอบครัว เรา เป็นคนที่น่าเชื่อถือในครอบครัว เพื่อคุปฏิกิริยา เราก็จะรู้ว่า ควรจะต้องไปต่อไหม พอบอกมันก็ไม่มีปัญหาอะไร เขาก็เข้าใจ เราได้แล้วด้วย รับผิดชอบอะไรเองทุกอย่าง รับผิดชอบครอบครัว ด้วย เขาก็เลยไม่มีปัญหาอะไร ไม่ได้ว่าอะไรค่ะ”

(ดีท่านหนึ่งเล่าถึงประสบการณ์ในช่วงที่ กำลังจะพาแฟนทอมไปแนะนำกับที่บ้าน)

“อาทิจจะบอกว่าอย่าไล่เขา ถ้าทะเลาะกันอย่าไล่เขาออกจากบ้าน จะให้เขาไปไหน เขาต้องอยู่ที่นี้สิ แล้วก็พูดกับพี่สาวคนโตที่เสีย ไปแล้ววาก็ทำไม่มาย้ายเข้าทะเบียนบ้านล่ะ”

(ผู้หญิงท่านหนึ่งที่เป็นแฟนกับทอม)

ในทางตรงข้ามหากครอบครัวต่อต้านและปฏิเสธตัวตนและความสัมพันธ์ ชีวิตคู่ ไม่ว่าจะเป็นการต่อต้านอย่างรุนแรงหรือการทำให้เป็นไม่รู้ตัว ก็สร้างความ กดดันให้คู่วิถีหลากหลายทางเพศได้เช่นกัน และอาจเป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ ระหว่างคู่วิถีหลากหลายทางเพศได้

“ตอนนั้นมีแฟน แล้วพาแฟนมาอยู่ที่บ้าน แม่แฟนมายืนด่า หน้าบ้าน ด่าจนเปลี่ยนสีหน้า ใช้ศัพท์หยาบมาก ยืนด่า ด่าเรา ไม่พอ เขาจะเอาลูกเขากลับ”

(ทอมท่านหนึ่ง)

“(แม่) บอกว่าทำไมไม่แต่งงานสักทีล่ะลูก...ก็บอกไปว่าคงไม่แต่งอะแม่ ถ้าแต่งก็อาจจะแต่งกับก๊อต (นามสมมติ) เนี่ยแหละ แม่บอกว่า นี่ก็ตลก อะไอย่างงี้ แต่คงจุกอยู่ คือจุกอยู่แต่ว่าเออ ยังตลกอยู่”

(เกย์ท่านหนึ่ง)

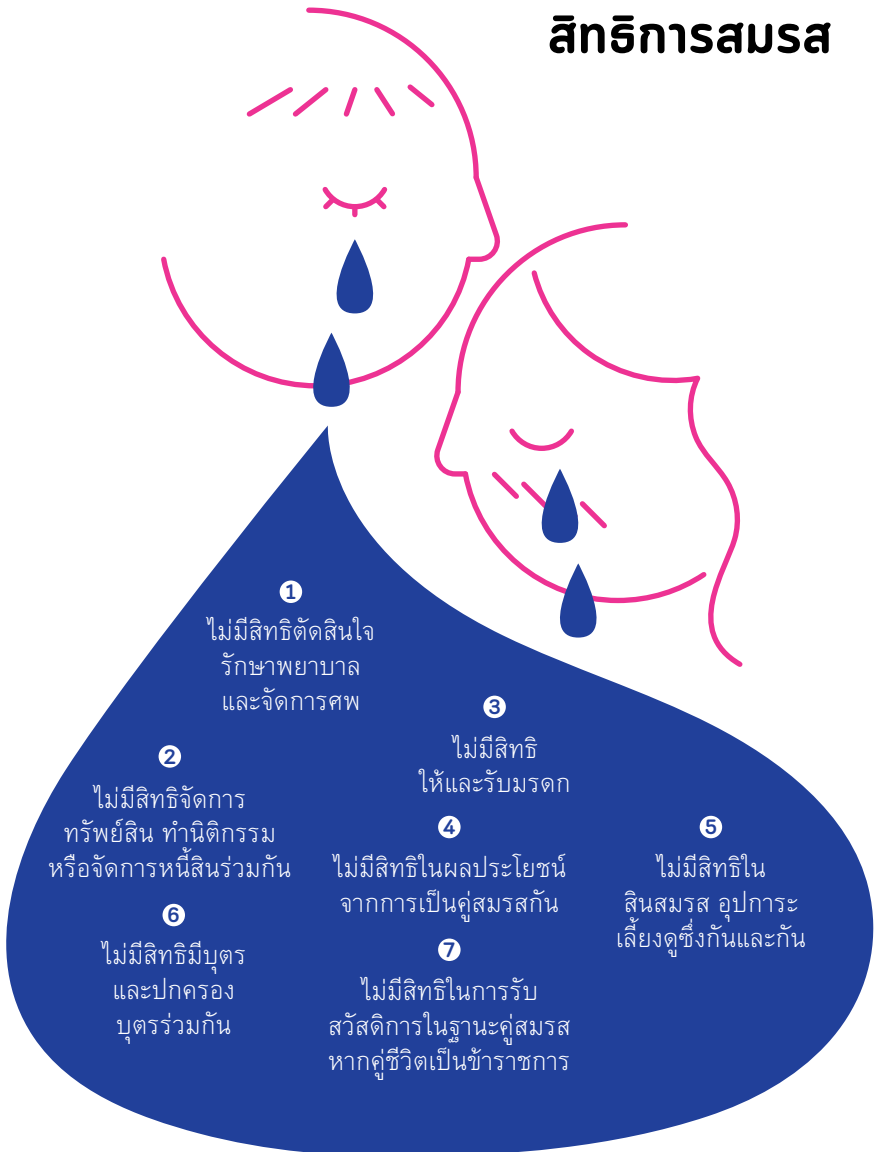
• กลุ่มเพื่อน

นอกจากแรงสนับสนุนจากครอบครัวแล้ว มิตรภาพที่มาในรูปแบบกลุ่มเพื่อนและเพื่อนสนิทก็เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ของการเสริมกำลังใจ ยอมรับตัวตน และการมีความสัมพันธ์กับคู่ชีวิต เมื่อกลุ่มเพื่อนมีท่าทียินดีกับการเปิดเผยอัตลักษณ์ตัวตนของบุคคลหลากหลายทางเพศ จะสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กลุ่ม LGBTI+ เปิดใจ กล้าแลกเปลี่ยนและแบ่งปันเรื่องราวของตัวเองมากขึ้น นอกจากนี้เพื่อนยังสามารถให้คำปรึกษาเพื่อหาทางคลี่คลายปัญหาในประเด็นต่างๆ ในชีวิต เช่น ความสัมพันธ์ สุขภาพ ช่วยแบ่งเบาความเครียดในจิตใจ และอาจนำไปสู่การลดภาวะซึมเศร้าที่กลุ่ม LGBTI+ พบเจอบ่อยครั้ง ในทางกลับกันหากเพื่อนขาดความเข้าใจ ก็อาจเป็นหนึ่งในอุปสรรคต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีความหลากหลายทางเพศเช่นกัน

“...คือเคยชวนหลายครั้ง มาเจอเพื่อนเรา มากินข้าวไหม เขาก็ไม่มา เราก็คงอยากไปกับเขาไปเจอเพื่อนเขาบ้าง เขาก็ไม่พาไปเจอเพื่อนเขา เพราะว่าเพื่อนเขาแบบว่า เป็นกะเทยแล้วไปคบกับทอม เขาก็เลยไม่พาไป เขาอาจจะถูกเพื่อนบูลลี่ เพราะว่าสังคมกะเทยก็จะแบบว่าต้องไปมีอะไรกับผู้ชาย แต่พอมาคบทอมก็แบบอะไรจะเป็นอะไร (หัวเราะ) เหมือนถูกเหยียด”

(ทอมท่านหนึ่ง)

7 ปัญหาของ ‘คู่ชีวิต’ หลากหลายเพศ เมื่อไม่มี สิทธิการสมรส

• การสนับสนุนจากสังคม

สังคมสาธารณะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อคู่วิตของบุคคลหลากหลายเพศ สังคมเป็นกระจะสะท้อนแนวคิด ทศนคติ และความเข้าใจต่อความหลากหลายทางสังคมปราศจากมายาคติทางเพศ ย่อมเป็นหนทางที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคู่วิตได้ หากสังคมในภาพรวมมีความเข้าใจผู้มีความหลากหลายทางเพศและมองพวกเขาไม่ต่างไปจากคนทั่วไป พวกเขาก็จะสามารถแสดงออกถึงความสัมพันธ์ได้อย่างเปิดเผย โดยปราศจากสายตาจับจ้อง นอกจากนี้ความเข้าใจของสังคมยังเชื่อมโยงไปสู่การรณรงค์ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือนโยบายเพื่อสร้างสังคมที่เท่าเทียมสำหรับคนทุกเพศได้อีกด้วย

จับมือไปด้วยกัน: การสนับสนุนและช่วยเหลือกันและกันของคู่อรักหลากหลายทางเพศ

หนึ่งในการสนับสนุนที่สำคัญที่สุดของคู่วิตคือการสนับสนุนด้านจิตใจ การใส่ใจความรู้สึก การเติมเต็มด้านจิตใจซึ่งกันและกัน ในกรณีของคู่อรักหลากหลายทางเพศเองก็ไม่ต่างไปจากคู่อรักอื่นๆ

ทว่าลักษณะความสัมพันธ์ไม่เป็นไปตามกรอบสังคมและไม่ได้อยู่ในนิยาม ‘ครอบครัว’ ของสังคม ทำให้คู่วิตแต่ละคู่ต้องอาศัยการเรียนรู้ที่จะสนับสนุนและรักษาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วยตัวเอง ขาดแรงสนับสนุนจากครอบครัว บางคู่ไม่สามารถเปิดเผยตัวตนและความสัมพันธ์ได้ การสนับสนุนระหว่างกันและกันของคู่วิตจึงเป็นส่วนช่วยเติมเต็มแรงสนับสนุนที่ขาดหายไปจากครอบครัวในกรณีนี้ที่ครอบครัวไม่ยอมรับหรือไม่สามารถเปิดเผยตัวตนทางเพศกับครอบครัวได้อีกด้วย

“เราปรึกษากับแฟนเราแหละครับ ถ้าบ้านฉันรับเธอไม่ได้ เธอจะโอเคหรือเปล่า เขาก็ให้กำลังใจผมมาก เราก็เลยเป็นคนสู้ทุกอย่าง และฟันฝ่าทุกอย่าง เพื่อที่จะให้เขารู้ว่าเธอให้กำลังใจฉันมา ฉันได้รับแล้ว ฉันจะไปต่อยอดนะ ฉันเอาไปพัฒนาความรักของเราเนะ”

(ผู้ชายท่านหนึ่งที่เป็นแฟนของกะเทย)

“มันเป็นความรู้สึกอดีตของเขา (แฟน) มาตลอด ตั้งแต่รู้จักกันมา ที่บ้านเขาจะบอกว่าเป็นปัญหา มันเลยเป็นปัญหาสำหรับตัวเขาเองด้วย เพราะเขาคิดว่าที่บ้านเขาไม่เข้าใจเรื่องนี้เลย แล้วก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนความคิดได้ คำปรึกษาจากผมคือสิ่งที่เขาเคยทำมาแล้วทั้งนั้น แล้วไม่ได้ผล ผมก็เลยไม่สามารถทำหน้าที่ตรงนั้นได้ เป็นได้แค่คนรับฟังปลอบใจเขาไปเฉยๆ เขาต้องใช้เวลาสักกระยะหนึ่งเพื่อพิสูจน์ตัวเองนะครับ ซึ่งผมคิดว่ามันไม่แฟร์สำหรับเพศแบบนี้ที่จะต้องมาพิสูจน์อะไรให้เหนื่อย มันไม่เหมือนเพศปกติที่ไม่ต้องพิสูจน์อะไร แต่ทำไมเพศนี้มันต้องพิสูจน์อะไรให้เหนื่อยกว่าคนปกติ...แต่มันก็ไม่มีวิธีไหนที่จะทำได้นอกจากวิธีนี้”

(เกย์ท่านหนึ่งเล่าถึงประสบการณ์ของแฟนที่ครอบครัวไม่ให้การยอมรับ)

นอกจากการสนับสนุนทางใจแล้ว คู่รักหลากหลายทางเพศก็ยังสนับสนุนชีวิตในด้านอื่น เช่น ด้านการเงิน ด้านสุขภาพ ไม่ต่างไปจากคู่รักคู่อื่นฯ

พ่อแม่ - เพื่อน - สังคม

กุญแจสำคัญสร้างความสุข ให้ 'คู่ชีวิต' หลากหลายเพศ

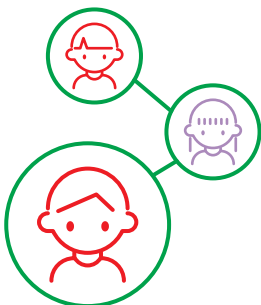
การสนับสนุนจากครอบครัว

ครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะมีผลต่อความรู้สึกมั่นคงภายในใจของการมีตัวตนเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ หากครอบครัวสามารถยอมรับความสัมพันธ์ของคู่ชีวิตได้ จะทำให้ความสัมพันธ์รู้สึกมั่นคงมากขึ้น มีพื้นที่ให้ทั้งคู่ได้เปิดเผย หรือแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันได้มากขึ้น

การสนับสนุนจากเพื่อน

กลุ่มเพื่อนและเพื่อนสนิทเป็นอีกพื้นที่หนึ่งของการเสริมกำลังใจและยอมรับตัวตน และการมีความสัมพันธ์กับคู่ชีวิต หากกลุ่มเพื่อนมีท่าทีไม่ยอมรับอาจก่อให้เกิดแรงเสียดทานต่อความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิตขึ้นได้

การสนับสนุนจากสังคม

สังคมสาธารณะเป็นกระบอกสะท้อนแนวคิด ทศนคติ และความเข้าใจต่อความหลากหลายทางเพศ หากสังคมปราศจากอคติ ย่อมช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคู่ชีวิตได้และอาจนำไปสู่การผลักดันนโยบายด้านสุขภาวะ และกฎหมายต่างๆ

“เราทำงานที่สนุก ใส่ชุดมาสคอต ก็ยืนใส่ร้อนๆ อย่างนั้น เราคบกัน ไม่ได้พาไปกินเหล้า เทียว เราทำงานหาเงิน แถมเงินที่เราหา ยังสามารถดูแลเขาได้ สามารถส่งให้เขาได้ แต่ทุกวันนี้ เขามีแฟนใหม่ มีลูกสามคน ก็ไม่สามารถส่งเสียเลี้ยงดูแม่เขาได้เต็มที่ ไม่เหมือนตอนอยู่กับเรา”

(ทอมท่านหนึ่ง)

ข้อแนะนำบางส่วนเกี่ยวกับความรักของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

- **ทำความเข้าใจว่าความรักไม่ขึ้นอยู่กับเพศ:** อย่างที่กล่าวไปแล้วในตอนต้นของบทนี้ว่า ในบางครั้งบางคนอาจเกิดความสับสนกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น LGBTI+ หรือไม่ก็ตาม ในบางครั้งเราอาจมีความรู้สึกดีๆ ให้กับคนที่ไม่ใช่เพศตรงข้ามตามแบบที่สังคมคาดหวัง เช่น เป็นผู้ชายที่เริ่มมีความรู้สึกดีๆ ให้กับกะเทยหรือเกย์บางคน หรือเป็นกะเทยที่เริ่มมีความรู้สึกดีๆ ให้กับผู้หญิงหรือทอม ในสถานการณ์เช่นนี้หลายคนอาจเกิดความสับสนในใจ สิ่งสำคัญคือความเข้าใจว่าความรักความชอบไม่ได้ยึดโยงอยู่กับเพศกำเนิด เพศภาวะ หรืออัตลักษณ์ทางเพศเสมอไป แม้เราจะมีความรู้สึกให้กับคนที่สังคมไม่คาดคิดว่าเราจะชอบได้ ก็ไม่ได้แปลว่าเราเป็นคนผิดปกติหรือแปลกประหลาด และก็ไม่ว่าจะเป็นที่เราจะต้องพยายามหาคำจำกัดความใหม่สำหรับอัตลักษณ์ทางเพศของตัวเองอีกด้วย ในปัจจุบันมีตัวอย่างของคู่รักที่มีความหลากหลายให้เห็นเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นคู่รักระหว่างผู้ชายกับกะเทย ผู้หญิงกับกะเทย เกย์กับทอม ฯลฯ

- **ทำความเข้าใจว่าความรักระหว่างชายหญิงหรือความหลากหลายทางเพศก็มีค่านิยมได้เหมือนๆ กัน:** ในบางครั้งผู้มีความหลากหลายทางเพศอาจไม่กล้าเริ่มเข้าหาใคร หรือตัดสินใจยุติความสัมพันธ์ด้วยเหตุผลว่า “ยังไถ่คนไปก็ไม่จริง” หรือ “อยากให้อีกฝ่ายได้แต่งงานมีครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ

ชายหญิงตามชนบ) ตีกว่าที่จะรังให้อยู่กับเราแบบไม่มีอนาคต” ทำให้สูญเสียโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์อันเป็นสิ่งสำคัญหนึ่งในการเติมเต็มชีวิตสำหรับใครหลายๆ คน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันเราก็เริ่มเห็นความสัมพันธ์ของคู่รักความหลากหลายทางเพศผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้น ทำให้เห็นว่าเหตุที่ในอดีตเราเห็นตัวอย่างความสัมพันธ์เช่นนั้นน้อย เพราะค่านิยมและอคติของสังคมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศเสียมากกว่า ภายใต้ตัวตนทางเพศนั้นเรทุกคนก็ต่างเป็นมนุษย์เหมือนกัน ความสัมพันธ์ไม่ว่าระหว่างเพศใดๆ ล้วนมีโอกาสที่จะยืนยาวหรือเลิกรากันได้ไม่ต่างกัน

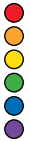
• **อยู่เคียงข้างกันและกันในวันที่อ่อนแอ:** สำหรับคำแนะนำในข้อนี้ นั้นคงไม่ใช่คำแนะนำสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศเพียงอย่างเดียว ไม่ว่าเพศใด เมื่อมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้วย่อมเป็นเรื่องปกติที่เราจะคอยอยู่เคียงข้างกันและกันในวันที่อีกฝ่ายอ่อนแอ อย่างไรก็ตาม สำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ครอบครัวยังไม่ให้การยอมรับ บางรายอาจถูกรับครอบครัวตัดขาดความสัมพันธ์ สำหรับ LGBTI+ กลุ่มนี้ที่ขาดการสนับสนุนจากครอบครัว การมีคนรัก (หรือเพื่อน) ที่คอยอยู่เคียงข้างและให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ของชีวิตนั้นนับได้ว่าเป็นแรงใจสำคัญที่ทำให้พวกเขาดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีพลังใจที่เข้มแข็ง

บทที่ 6

ความหลากหลายและ ปัญหาสุขภาพที่ต้องเผชิญ

การมีชีวิตที่เป็นสุขและปลอดภัย ควรเกิดขึ้นจริงกับมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าเราจะนิยามตนเองว่าเป็นเพศใดก็ตาม...

เมื่อพูดถึงสุขภาวะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ หลายคนคงนึกถึงโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แต่ในความเป็นจริงแล้วยังมีสุขภาพด้านอื่นๆ อีกที่มีความเกี่ยวข้องกับเพศอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสุขภาพจิต อนามัยเจริญพันธุ์ (การรับฮอร์โมน, การแปลงเพศ) หรือบริการทางสุขภาพที่ละเอียดอ่อนต่อความหลากหลายทางเพศ

ไม่ว่าเพศใดต่างก็ต้องการการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เท่าเทียมกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง แต่ความไม่เข้าใจบางอย่างเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศอาจนำไปสู่อุปสรรคในการเข้ารับบริการสุขภาพและส่งผลกระทบต่อบุคคลหลากหลายทางเพศได้

ผู้ให้บริการด้านสุขภาพนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับ LGBTI+ ที่ไปรับบริการโดยตรง นอกจากการให้

บริการด้านสุขภาพแล้วผู้ให้บริการสุขภาพยังเป็นผู้ให้คำปรึกษา ส่งต่อความรู้ และสามารถดูแลจิตใจของผู้รับบริการสุขภาพได้อีกด้วย

ความเข้าใจที่ช่วยลดความกระอักกระอ่วนใจของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

สำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศบางคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลข้ามเพศ การไปรับบริการสุขภาพเป็นเรื่องที่ชวนให้กระอักกระอ่วนใจ เพราะอัตลักษณ์ทางเพศและเพศกำเนิดของพวกเขาไม่ตรงกันในสายตาของคนทั่วไปในสังคม และหลายครั้งการไปรับการรักษาพยาบาลหมายถึงการต้องเปิดเผยส่วนของเนื้อตัวร่างกาย เปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศ และมักพ่วงมาด้วยการอธิบายเพศของตนเอง หรือถูกสายตাজบจ้องจากบุคลากรหรือคนใช้ท่านอื่นๆ

ในบางครั้งผู้ให้บริการบางส่วนอาจใช้การประเมินตัดสินจากความคิดเห็นตนเองในการสัมผัสกับร่างกายของผู้มีความหลากหลายทางเพศ และไม่ได้ขออนุญาตหรือถามความสมัครใจจากผู้รับบริการก่อน โดยอาจเกิดจากการขาดความเข้าใจ หรือในบางครั้งอาจเป็นเพราะโรงพยาบาลหรือคลินิกมีระเบียบที่ไม่ยืดหยุ่นและไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้รับบริการกลุ่ม LGBTI+ จึงทำให้เกิดการปฏิบัติด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดความละเอียดอ่อนจนทำร้ายความรู้สึกของผู้รับบริการ

“มีบางคนที่ไปโรงพยาบาลแล้วหมอไม่รู้จะพาไปห้องไหน ตัวอย่างจากกรณีทอมที่ค่อนข้างจะเหมือน trans man เขาล้มสลบ แล้วมีคนพาไปโรงพยาบาล หมอก็ถามว่า ‘เอ๊ะ นี่ผู้หญิงหรือผู้ชาย’ แล้วก็เอามือล้วงไปจับตรงเป้ากางเกง ล้วงข้างในนะ ทอมคนนั้นเขาก็เหมือนรู้ตัวแต่ไม่ค่อยมีแรง ก็ซ็อกไปเลย กลัวมากกับการไปโรงพยาบาล ‘ไม่รู้ถ้าไปแล้วจะโดนอะไรอีกบ้าง’”

อีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากคือการใช้คำเรียกเกี่ยวกับเพศที่เป็นที่ยอมรับของผู้รับบริการ ซึ่งตัวเลือกที่ดีที่สุดคือการใช้คำที่ผู้รับบริการใช้เรียก

ตัวเอง แต่ผู้ให้บริการสุขภาพบางคนอาจจะยังไม่เข้าใจคำศัพท์เหล่านี้ทั้งหมด จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 คน พบว่า ผู้ให้บริการส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่ใช้คำที่ตีตราหรือตลกเกินไป (เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ รักร่วมเพศ) และส่วนใหญ่คุ้นเคยกับคำระบุตัวตนทั่วไป เช่น เกย์ กะเทย ทอม ดี แต่เมื่อผู้รับบริการบางส่วนนิยามตัวตนด้วยคำที่ใหม่กว่า (เช่น เครียร์ นอนไบนารี) ก็มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนที่ดูเหมือนจะไม่คุ้นเคยกับคำเหล่านี้ และอาจใช้ไม่ถูกต้อง

หากผู้ให้บริการสุขภาพคำนึงถึงความละเอียดอ่อนในประเด็นเหล่านี้มากขึ้น แสดงความเคารพต่อความเป็นมนุษย์ ตัวตน และสิทธิของผู้รับบริการ รวมถึงการฟังผู้รับบริการโดยไม่ตัดสิน ก็จะสามารถสร้างความไว้วางใจแก่ผู้รับบริการ LGBTI+ ได้

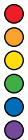
นักวิชาการสาธารณสุขท่านหนึ่งที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาในคลินิกสุขภาพทางเพศได้ให้ตัวอย่างในการให้การให้คำปรึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ HIV ซึ่งบางคำถามอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อจิตใจของผู้รับบริการหากไม่อธิบายเหตุผลในการซักถามและสร้างความไว้วางใจก่อนเริ่มถามประวัติของผู้รับบริการ

“เวลาคู่กับเขา เราต้องอธิบายก่อนว่าทำไมเราถึงต้องคุย ทำไมเราถึงต้องถาม เป็นการปูพื้นกันตั้งแต่แรก เพราะบางเรื่องมันเป็นเรื่อง Sensitive (ละเอียดอ่อน) สำหรับเขา”

หากสถานพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์มีความละเอียดอ่อนต่อความหลากหลายทางเพศเช่นนี้ ก็น่าจะสามารถช่วยลดความกังวลใจของ LGBTI+ ในการเข้ารับบริการทางสุขภาพได้ไม่มากนัก

บทเรียนในและนอกตำราที่จำเป็นต่อการเข้าใจความหลากหลายทางเพศ

ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักจิตวิทยาคลินิกส่วนใหญ่กล่าวว่า หลักสูตรวิชาชีพที่ตนเรียนจบมามีอิทธิพลในการช่วยขัดเกลาเรื่องการเคารพความเป็นมนุษย์ ไม่

ตัดสินใจ ไม่เหมารวม และได้นำหลักการเหล่านี้มาปรับใช้ในการทำงานเรื่องเพศ แต่เนื้อหาที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศโดยตรงยังมีอยู่น้อยในหลักสูตรวิชาชีพ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่เป็นพยาบาลหรือนักเทคนิคการแพทย์ล้วนให้ข้อมูลว่า หลักสูตรวิชาชีพที่ได้เรียนมา ยังไม่มีเนื้อหาดังกล่าว ส่วนผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งที่เป็นจิตแพทย์ที่เรียนจบมาใหม่ ก็เล่าให้ฟังว่าได้เรียนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศหลายเรื่องจากมุมมองเชิงบวก

“เรื่องพวกนี้มันเป็นประเด็นที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรง...เราเรียนเพื่อให้เข้าใจว่าความหลากหลายทางเพศคืออะไร เราไม่ได้เรียนเพื่อจะไปแก้ไขให้เขากลับมาตรงตามเพศที่สังคมคาดหวัง แต่เราเรียนเพื่อให้รู้ แล้วก็ยอมรับในความเป็นเขา เข้าใจทุกข์สุขที่เขาต้องเผชิญ”

(จิตแพทย์ท่านหนึ่ง)

แต่ในเมื่อนักวิชาชีพทางด้านสุขภาพส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้เรียนเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศจากหลักสูตรวิชาชีพ ความรู้และทักษะส่วนใหญ่ที่พวกเขามีเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศจึงต้องได้มาจากการอบรมในที่ทำงาน ซึ่งมีการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติม

จากประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล เนื้อหาการอบรมดังกล่าวขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่จัดการอบรม และจุดเน้นการให้บริการของหน่วยงานที่เชิญวิทยากรมา (เช่น เน้นเรื่องสุขภาพทางเพศ สุขภาพจิต) โดยอาจจะครอบคลุมประเด็น เช่น การทำความเข้าใจเรื่องพื้นฐานของความหลากหลายทางเพศและกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ วิธีการให้คำปรึกษาเรื่องสุขภาพทางเพศ การประเมินความเสี่ยงการติดเชื้อ HIV วิธีการใช้ฮอร์โมนในกลุ่มคนข้ามเพศ หรือการเข้าใจเรื่องอำนาจและการเลือกปฏิบัติในสังคมเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจในตัวผู้รับบริการกลุ่ม LGBTI+

ซึ่งนักจิตวิทยาคลินิกท่านหนึ่งที่ทำงานในโรงพยาบาลจิตเวชสะท้อนความสำคัญของการอบรมรูปแบบนี้ว่า

“เรื่องของอำนาจในบริบททางสังคมจะทำงานกับความเข้าใจของคน มันทำให้เราเข้าใจมากขึ้นว่าคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่อง Power (อำนาจ) คนส่วนใหญ่ไม่ได้รู้สึก คือถ้าไม่เจอกับตัวคนก็จะไม่รู้สึกรู้ว่าเราถูกเลือกปฏิบัติ แต่ในขณะที่คนที่เจอเขาจะรู้สึกได้เร็วกว่านี่คือการเลือกปฏิบัติ”

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลายท่านยังบอกว่าได้หาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเอง เช่น จากสื่อออนไลน์ บทความวิชาการ และในที่ทำงานก็มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศอย่างไม่เป็นทางการอยู่บ้าง โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่าอาจจะแชร์บทเรียนที่ได้จากการทำงานให้กับบุคลากรที่เพิ่งเข้ามาทำงานไม่นาน

เรื่องราวเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าระดับความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศของผู้ให้บริการสุขภาพในปัจจุบัน ขึ้นอยู่กับความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้ให้บริการเองหรือของหน่วยงานในการหาและทำความเข้าใจข้อมูลใหม่ๆ ไม่ใช่ทุกคน ไม่ใช่ทุกที่ที่จะมีความเข้าใจรอบด้าน

ปัญหาสุขภาพที่ตึงต้อลึกกว่าเรื่องสุขภาพ

ปัญหาสุขภาพส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศ มีทั้งปัญหาสุขภาพจิตและสุขภาพทางเพศ เช่น การติดเชื้อ HIV และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ หรือในกรณีคนข้ามเพศ ก็มีเรื่องฮอร์โมนและการผ่าตัดต่างๆ เป็นประเด็นทางสุขภาพที่สำคัญ นอกจากนี้ผู้มีความหลากหลายทางเพศยังมีแนวโน้มต่อการมีสุขภาพจิตมากกว่าผู้ชายผู้หญิงเพศตามชนบ ทั้งความเครียด ความวิตกกังวล หรือซึมเศร้า โดยงานวิจัยหลายชิ้นทั้งในและต่างประเทศได้ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาสุขภาพจิตเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการถูกเลือกปฏิบัติและอคติจากคนในสังคม นอกจากนี้ความขัดแย้งและความไม่เข้าใจ

ปัญหาด้าน ‘สุขภาวะ’ ที่บุคคล หลากหลายทางเพศต้องเผชิญ

ระบบบริการที่ไม่ละเอียดอ่อน

ผู้รับบริการกลุ่มหลากหลายทางเพศมักจะประสบกับปัญหาการให้บริการสุขภาพที่ไม่ละเอียดอ่อน ทั้งในแง่ที่บุคลากรขาดความรู้ที่จำเป็นต่อการให้บริการที่เหมาะสม ทักษะคิดเชิงลบ และระเบียบต่างๆ ที่ไม่มียืดหยุ่นของสถานพยาบาล เช่น การกำหนดหอผู้ป่วยในจากเพศกำเนิดของผู้ป่วยโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยและความรู้สึกของผู้ป่วยที่เป็นบุคคลข้ามเพศ

ผู้ให้บริการสุขภาพไม่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศอย่างเป็นระบบ

จากการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้ให้บริการสุขภาพยังขาดการอบรมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ทำให้ผู้ให้บริการสุขภาพขาดโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการเฉพาะของผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มหลากหลายทางเพศ และต้องพึ่งการอบรมเพิ่มเติมหลังจากเรียนจบมาทำงานแล้ว

บริการทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้อง

กับผู้มี ความหลากหลายทางเพศบางอย่างไม่ถูกรวม อยู่ในการคุ้มครองของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ในปัจจุบัน เมืองใหญ่ในประเทศไทยเริ่มมีคลินิกเฉพาะสำหรับผู้ป่วยกลุ่มหลากหลายทางเพศ แต่จากการวิจัยพบว่าบริการเหล่านี้บางส่วนผู้ป่วยต้องชำระค่าบริการเองในทุกกรณี ทำให้ผู้ป่วยที่มีรายได้น้อยอาจไม่สามารถเข้าถึงบริการเหล่านี้ นอกจากนี้การผ่าตัดแปลงเพศและการรับฮอร์โมนซึ่งเป็นบริการที่มีความจำเป็นสำหรับบุคคลข้ามเพศ และมีความเสี่ยงก็ยังไม่ได้รับการคุ้มครองโดยหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ที่มีต้นตอจากประเด็นครอบครัว ชีวิตคู่ และคนใกล้ชิดอื่นๆ ก็เป็นส่วนสำคัญที่อยู่เบื้องหลังปัญหาสุขภาพจิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ผู้รับบริการ LGBTI+ หลายคนเข้ารับบริการสุขภาพด้วยปัญหาซึมเศร้า แต่เมื่อขุดหาเหตุผลเบื้องหลัง ก็พบกับปัญหาชีวิตที่เกี่ยวข้องกับอคติต่อความหลากหลายทางเพศ เช่น พ่อแม่ไม่ยอมรับ หรือยังยอมรับตัวเองไม่ได้ รู้สึกเครียดที่ต้องปกปิดความลับนี้ไว้ไม่ให้ครอบครัวรู้ ถูกคนเคร่งศาสนาในชุมชนประณาม หรือถูกรังแกที่โรงเรียน ความเครียดจากการที่ต้องปกปิดความสัมพันธ์กับคนรัก ฯลฯ ซึ่งบางครั้งอคติดังกล่าวยังส่งผลต่อผู้รับบริการที่ไม่ได้ระบุตัวตนว่าเป็น LGBTI+ ด้วย

“มีเคสเป็นโรคซึมเศร้า แต่พอคุยประวัติถามไปถามมา รู้สึกว่ามีปัญหาเรื่องความไม่มั่นใจในตัวเอง ลองคุยอีกก็พบว่าเคยถูกล้อเรื่องอะไร เขาเล่าว่าถูกล้อเป็นตุ๊ด ซึ่งเคสแบบนี้ทุกวันนี้ก็ยังมี แต่งงานมีลูกไปแล้ว แต่มีท่าทีแบบนูนวล เป็นผู้ชายนูนนึ่งมสุขภาพ สังคมก็จะมองว่า เฮ้ย นี่เป็นตุ๊ดแล้วถูกบูลลี่มาตั้งแต่เด็ก”

(นักจิตวิทยาคลินิกท่านหนึ่ง)

จะเห็นได้ว่าปัญหาสุขภาพจิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้เกิดจากตัวตนหรือการมีเพศวิถีที่แตกต่าง แต่อคติทางเพศต่างหากเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความหลากหลายทางเพศมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต ดังนั้น ผู้ให้บริการสุขภาพต้องรู้เท่าทันอคติดังกล่าวและมีความพร้อมในการช่วยจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องให้ตรงจุด ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการกับตัวผู้รับบริการคนเดียว หรือการจัดการปัญหาความขัดแย้งกับคนใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ คู่ชีวิต หรือเพื่อนที่โรงเรียน เป็นต้น

สุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและกฎหมาย

ผู้ให้บริการสุขภาพส่วนใหญ่มองว่า ปัญหาสุขภาพของบุคคลหลากหลายเพศเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับข้อกฎหมายและสิทธิต่างๆ ขณะที่ระบบบริการสุขภาพในประเทศไทยยังมีช่องโหว่หลายประการ

หนึ่งในนั้นคือการที่คลินิกสุขภาพทางเพศหลายแห่งยังไม่สามารถให้บริการฟรีตามระบบหลักประกันสุขภาพ ส่วนสถานบริการที่ให้บริการฟรี ก็ไม่สามารถให้บริการแบบนิรนามได้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้หลายคนไม่สะดวกใจที่จะเข้ารับบริการ

เมื่อคนข้ามเพศต้องเข้าไปเป็นผู้ป่วยใน ก็ต้องลุ้นว่าจะต้องนอนในห้องผู้ป่วยในที่กำหนดตามเพศกำเนิดอย่างเดียวหรือเปล่า ตกเป็นเป้าสายตาของผู้ป่วยคนอื่นๆ และรู้สึกไม่ปลอดภัย เพราะระเบียบของโรงพยาบาลไม่ยืดหยุ่น

อีกทั้งยังมีข้อสังเกตว่าการรักษาหลายอย่างต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองก่อนรับการรักษา เช่น การรับฮอร์โมนอย่างถูกต้องและปลอดภัยในโรงพยาบาลเอกชนทั่วไปหรือโรงพยาบาลรัฐที่กำหนดให้ผู้รับฮอร์โมนที่อายุระหว่าง 18-20 ปี จำเป็นต้องมีผู้ปกครองเซ็นยินยอม ซึ่งเป็นอุปสรรคสำหรับวัยรุ่นข้ามเพศบางส่วนที่ไม่สามารถคุยเรื่องการข้ามเพศกับที่บ้านได้ หรือทางบ้านไม่ยอมรับเรื่องนี้ ทำให้วัยรุ่นบางคนซื้อฮอร์โมนมาใช้เอง โดยปราศจากการดูแลของแพทย์ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพมากกว่า

“บางคนไม่ได้เปิดเผยกับที่บ้านด้วยว่าเป็นกลุ่ม LGBT ส่วนหนึ่งอายุน้อยๆ ก็คือน้อยกว่า 18 นะครับ ซึ่งปกติน้อยกว่า 18 นี้การรักษาบางอย่างต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง เพราะฉะนั้นการที่ไม่เปิดเผยกับทางบ้านเลยกระทบต่อการรักษาทางการแพทย์ด้วย”

(นักเทคนิคการแพทย์ท่านหนึ่งที่ทำหน้าที่
ให้คำปรึกษาในคลินิกสุขภาพทางเพศ)

แน่นอนว่าการให้บริการด้านสุขภาพอย่างทั่วถึงควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน ทุกวัย และไม่เกี่ยงเพศ แต่จากตัวอย่างที่กล่าวมา ระเบียบของโรงพยาบาลที่ไม่ยืดหยุ่นอาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความหลากหลายทางเพศได้

และถ้าดูภาพรวมกฎหมาย ยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อเรื่องสุขภาพ จากข้อมูลผู้ให้บริการสุขภาพสะท้อนเกี่ยวกับสิทธิและประเด็นเฉพาะด้านกฎหมาย 3 เรื่อง ได้แก่

- สิทธิการได้รับการปกป้องจากการถูกเลือกปฏิบัติทางเพศ (ซึ่งในปัจจุบัน มี พ.ร.บ.ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ครอบคลุมบางส่วน)
- สิทธิในการจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนชีวิตคู่เพศเดียวกัน
- สิทธิการได้รับการรับรองเพศตามอัตลักษณ์ทางกฎหมาย (ซึ่งหมายถึงรวมถึงสิทธิในการเปลี่ยนคำนำหน้านาม)

พ.ร.บ.ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 ห้ามการเลือกปฏิบัติ “เพราะเหตุที่บุคคลนั้นเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หรือมีการแสดงออกที่แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด” (มาตรา 3) นั่นคือห้ามการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศหรือการแสดงออกทางเพศ อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการสุขภาพ พบว่าผู้ให้บริการส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักกฎหมายนี้ หรือเข้าใจขอบเขตของกฎหมายไม่มากนัก และยังไม่เข้าใจว่าการกระทำใดบ้างที่นับว่าเป็นการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศในแง่กฎหมายไทย

“เราอยู่ฝั่งด้านสุขภาพมากกว่า ส่วนฝั่งสิทธิ์เราก็คงอาจจะยังไม่ได้ไปถึงขั้นนั้น แต่เท่าที่ติดตาม คิดว่าเป็นสิทธิ์ที่ดีนะ เพราะว่าถ้าเกิดมันผ่าน ทุกคนในสังคมก็อาจจะเท่าเทียมกัน ถ้าเราไม่ได้มองแค่เพศกำเนิดที่เป็นตัวตัดสินจากสังคม หนูคิดว่าคนทุกเพศก็มีสิทธิ์ที่จะมีคู่ชีวิตที่ดี”

(ผู้ให้คำปรึกษาศลินิกสุขภาพทางเพศท่านหนึ่ง)

เช่นเดียวกับผู้ให้บริการสุขภาพอีกท่านหนึ่งที่มองว่า ตัวกฎหมายเองยังไม่มีความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติ ส่งผลต่อการเผยแพร่และยากต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหากฎหมาย

แม้ผู้ให้ข้อมูลหลายคนจะตอบว่ายังไม่ได้ศึกษารายละเอียดของข้อเสนอด้านสิทธิการสมรสหรือจดทะเบียนชีวิตคู่เพศเดียวกัน แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการทางสุขภาพเกินครึ่งเห็นความสำคัญของสิทธิการยินยอมการรักษาแทนคู่ครองในการฉีกเงิน และพร้อมสนับสนุนให้มีกฎหมายดังกล่าว แต่ในขณะที่เดียวกัน ผู้ให้บริการสุขภาพหลายคนก็สัมภาษณ์มาก็ยังไม่เห็นด้วยกับกฎหมายที่จะอนุญาตให้คนข้ามเพศเปลี่ยนเพศทางกฎหมาย หรือเห็นด้วยแบบมีเงื่อนไข ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ให้บริการสุขภาพเองก็มีมุมมองที่คล้ายกับสาธารณชนทั่วไปในบางเรื่องเช่นกัน

ความเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในมือผู้ให้บริการสุขภาพ

จากที่เล่ามาในบทนี้ จะเห็นได้ว่าปัญหาบางอย่างที่กลุ่ม LGBTI+ เผชิญในการเข้ารับบริการสุขภาพมีสาเหตุมาจากกฎหมายและระเบียบซึ่งตัวผู้ให้บริการไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขณะเดียวกันก็เห็นได้ว่าการให้บริการที่เป็นมิตรกับกลุ่มหลากหลายทางเพศในอีกหลายๆ ส่วนขึ้นอยู่กับความสนใจ ความเข้าใจ และความตั้งใจของผู้ให้บริการสุขภาพเอง จึงขอปิดท้ายบทนี้ด้วยคำแนะนำ

บางอย่างที่ผู้ให้บริการสุขภาพสามารถทำได้ เพื่อให้บริการสุขภาพที่ตอบโจทย์ของผู้รับบริการกลุ่ม LGBTI+ เช่น

- คำนึงถึงลักษณะทั่วไปของการให้บริการสุขภาพที่ดี เช่น ตั้งใจฟังผู้รับบริการโดยไม่ตัดสิน สร้างความไว้วางใจ อธิบายขั้นตอนการให้บริการและถามถึงความยินยอมในการรับบริการ รักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ไม่ตีตราหรือเลือกปฏิบัติ

- เข้าใจว่าความหลากหลายทางเพศไม่ใช่ความผิดปกติทางจิตใจ ไม่ใช่โรค และไม่ใช่เรื่องที่ต้องมุ่งหาสาเหตุ ตัวตนทางเพศของผู้รับบริการเป็นเพียงหนึ่งในข้อเท็จจริงที่ควรคำนึงถึงในการให้บริการ นอกจากอัตลักษณ์และวิถีทางเพศ เขายังจะมีลักษณะอื่นๆ ที่อาจจะต้องคำนึงถึงเช่นเดียวกัน อาทิ อายุ อาชีพ ความพิการใดๆ ศาสนา เชื้อชาติ เศรษฐฐานะ เป็นต้น

- ไม่เปรียบเทียบกับบุคคลอื่น (เช่น “สวยเหมือนผู้หญิงเลย” ฟังเผินๆ อาจเป็นคำชมแต่ก็แฝงไว้ด้วยการตัดสินว่าไม่ใช่ผู้หญิง “แท้”)

- เคารพตัวตนและการนิยามอัตลักษณ์ทางเพศของผู้รับบริการ เรียกเพศของเขาด้วยคำเดียวกับที่เขาใช้ (ถ้ายังไม่ทราบ ถามได้) หากผู้รับบริการอยากให้เรียกด้วยชื่อหรือคำนำหน้านามแบบไหนก็เรียกเช่นนั้นตามความต้องการของเขา (หากยังไม่ทราบสามารถใช้คำเรียกกลางๆ เช่น คำว่า “คุณ”)

- เคารพการตัดสินใจของผู้รับบริการกลุ่ม LGBTI+ ในเรื่องต่างๆ และไม่เร่งรัดการเปิดเผยตัวตน

- ส่งเสริมให้ผู้รับบริการยอมรับตัวตนของตนเอง
- หากเป็นไปได้ให้จัดหาลูกพี่ลูกน้องตามอัตลักษณ์ทางเพศให้ผู้ป่วยข้ามเพศอย่างรักใคร่ตาม ถ้าระเบียบข้อบังคับยังไม่เอื้อ อาจจำเป็นต้องมีการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับให้เป็นมิตรต่อกลุ่ม LGBTI+

- เป็นพันธมิตรและผู้ไกล่เกลี่ยระหว่างผู้รับบริการและคนอื่นๆ ที่สำคัญในชีวิตของเขา คอยสร้างความเข้าใจและการยอมรับในคนรอบข้างผู้มีความ

อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนใกล้ชิด LGBTI+

หลากหลายทางเพศ เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนๆ

- เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ลักษณะของปัญหาทางสุขภาพและสังคมที่พบบ่อย รวมถึงวิธีการให้บริการที่เป็นมิตร
- ติดตามวิวัฒนาการของคำศัพท์ กฎหมาย และการดูแลรักษา

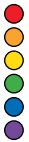
ส่วนที่ 3

สู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สำหรับในส่วนที่ 3 นี้ แบ่งออกเป็น 2 บท ในบทที่ 7 เราได้วาดภาพความฝันของสังคมที่ไม่ทอดทิ้งผู้มีความหลากหลายทางเพศ สังคมที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในฐานะมนุษย์เท่ากัน และคงจะดีถ้าภาพฝันเหล่านี้ไม่เป็นเพียงความฝัน

ปิดท้ายด้วยภาคผนวกเราได้รวบรวมแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ และช่องทางการติดต่อหน่วยงานที่ทำงานสนับสนุนผู้มีความหลากหลายทางเพศเอาไว้หลายด้านและรองรับความต้องการในแทบทุกกลุ่ม ด้วยหวังว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ต้องการข้อมูลหรือต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมไม่มากนัก

บทที่ 7

ก้าวไปด้วยกัน สู่สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง

ในบทที่ผ่านมา เราได้ทำความเข้าใจประสบการณ์ของคนใกล้ชิดผู้มีความหลากหลายทางเพศ ขณะเดียวกันก็ได้ทำความเข้าใจด้วยว่า ความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศของคนใกล้ชิด รวมถึงสังคมรอบข้างนั้นมีผลกระทบต่อชีวิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างไร ในบทนี้เราจะกล่าวถึงภาพของสิ่งที่พวกเราอยากเห็นในสังคม ซึ่งพวกเราเชื่อว่าจะช่วยส่งเสริมสังคมนี้ให้กลายเป็นสังคมที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดีของทั้งผู้มีความหลากหลายทางเพศและคนใกล้ชิด โดยทางคณะผู้เขียนได้สรุปออกมาไว้เป็น 5 หัวข้อดังต่อไปนี้

เครือข่ายพ่อแม่ LGBTI+: ช่วยเหลือและแบ่งปันประสบการณ์ เพื่อไม่ให้ใครต้องรู้สึกโดดเดี่ยว

สำหรับพ่อแม่ของ LGBTI+ ที่เพิ่งรับรู้ว่าลูกเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ การก้าวข้ามความรู้สึกสับสนและกังวลในใจอาจไม่ใช่เรื่องง่าย พ่อแม่หลายคนอาจรู้สึกโดดเดี่ยวและไม่รู้จะปรึกษาเรื่องนี้กับใคร ในเวลาเช่นนี้หากมีพ่อแม่ของ LGBTI+ คนอื่นที่ก้าวผ่านความรู้สึกเหล่านั้นมาได้แล้วคอยให้คำปรึกษา

คอยรับฟัง หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์ก็คงช่วยบรรเทาความวุ่นใจของพ่อแม่ที่เพิ่งเผชิญหน้ากับความจริงนั้นได้ และเมื่อก้าวข้ามความรู้สึกเหล่านั้นได้แล้ว พ่อแม่ LGBTI+ ที่เคยเป็นผู้ต้องการความช่วยเหลือก็สามารถผันตัวไปเป็นผู้ให้ต่อพ่อแม่ LGBTI+ คนอื่นๆ ได้อีกด้วย

ดังนั้น การสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายของพ่อแม่หรือสมาชิกครอบครัวที่มีบุตรหลานหรือสมาชิกครอบครัวเป็น LGBTI+ เพื่อสร้างพื้นที่สำหรับการให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดความสับสนหรือความขัดแย้งในครอบครัวจากความไม่เข้าใจ อคติ หรือการไม่ยอมรับเรื่องความหลากหลายทางเพศ

ภาพตัวตนอันหลากหลายของ LGBTI+ ในพื้นที่สื่อ

ในอดีตภาพของ LGBTI+ ในสื่อต่างๆ มีอยู่อย่างจำกัดและผลิตซ้ำลักษณะของ LGBTI+ ในแง่ลบ ทั้งการเสนอภาพว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศมีอารมณ์รุนแรง เป็นความผิดปกติ เป็นตัวตลก และนำเสนอเรื่องราวความรักของ LGBTI+ ที่มีจบลงด้วยความผิดหวัง แม้ว่าในปัจจุบันเราจะเห็นสื่อที่นำเสนอเรื่องราวความรักของ LGBTI+ มากขึ้น แต่โดยมากก็มักจำกัดอยู่ที่เรื่องราวของเกย์ ในขณะที่ LGBTI+ อื่นๆ ยังไม่ถูกพูดถึงในพื้นที่ที่สื่อมากนัก

นี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนอื่นๆ ยังไม่เข้าใจความหลากหลายทางเพศที่มีอยู่จริงในสังคม หรือทำให้ใครหลายๆ คนไม่เชื่อในความรักของ LGBTI+ เพราะไม่ค่อยได้รับรู้ถึงการมีอยู่ ดังนั้น หากสื่อนำเสนอภาพของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งไม่ต่างไปจากคนอื่นๆ มีพ่อแม่ที่รักและหวังดีต่อเขา มีเพื่อนที่ปฏิบัติกับเขาไม่ต่างไปจากคนอื่น มีความรักที่อาจจะสมหวังบ้าง ผิดหวังบ้าง ไม่ต่างไปจากคนอื่นๆ ก็อาจทำให้คนในสังคมเข้าใจผู้มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น พ่อแม่เองก็อาจจะว่าวุ่นใจน้อยลงเมื่อรู้ว่าลูกเป็น LGBTI+ เพื่อนเองก็อาจจะไม่มีอคติต่อเพื่อนที่เป็น LGBTI+ และ

ผู้มีความหลากหลายทางเพศเองก็อาจจะมี ความมั่นใจในการเริ่มต้นความสัมพันธ์ได้มากขึ้นเช่นกัน

ระบบบริการสุขภาพที่มีความละเอียดอ่อนต่อความหลากหลายทางเพศ

คุณภาพชีวิตที่ดีเกิดจากสุขภาพที่ดี และไม่ว่าคุณจะทำตามตนเองว่าเป็นเพศใดก็ตาม ทุกคนย่อมมีสิทธิเข้าถึงบริการทางสุขภาพที่ได้มาตรฐาน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศจะมีสิทธิในการรับบริการทางสุขภาพไม่ต่างไปจากคนอื่น แต่หากระบบบริการสุขภาพยังขาดความละเอียดอ่อนต่อความหลากหลายทางเพศ ก็อาจทำให้ LGBTI+ หลายคนไม่ยอมหรือไม่กล้าไปรับบริการ หรือไม่กล้าเปิดเผยปัญหาที่แท้จริงกับผู้ให้บริการสุขภาพ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของพวกเขาโดยตรง เราอยากเห็นระบบบริการสุขภาพที่ผู้ให้บริการสุขภาพเข้าใจความละเอียดอ่อนและตอบโจทย์ของผู้รับบริการหลากหลายทางเพศ เข้าใจบริบททางสังคมที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิต ไม่ตัดสิน ช้าเดิมหรือตีตรา

สิ่งเหล่านี้คงเกิดขึ้นในระบบบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงได้ยาก หากขาดการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้าใจด้านความหลากหลายทางเพศแก่บุคลากรทางการแพทย์อย่างเป็นระบบ เช่น การบรรจุเนื้อหาที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในหลักสูตรวิชาชีพทางด้านสุขภาพ การจัดการอบรมต่อเนื่องเพื่อให้ผู้ให้บริการสุขภาพได้มีความรู้ที่ทันสมัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศและประเด็นสุขภาพที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

การศึกษาที่ไม่ได้มีแค่เพศชายและหญิง

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการหล่อหลอมชุดความคิดของคนในสังคม และเมื่อเราพูดถึงการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศของ

คนในสังคม การศึกษาก็เป็นหนึ่งในปัจจัยที่หลายคนคงนึกถึง

คงจะดีไม่น้อยหากเพศศึกษาหรือสุขศึกษาในโรงเรียนไม่ได้พูดแค่เรื่องร่างกาย เพศสัมพันธ์ และการป้องกันโรค แต่ยังมุ่งสร้างความเข้าใจต่อความหลากหลายทางเพศโดยไม่ตีตราว่าเป็นสิ่งผิดธรรมชาติ มุ่งส่งเสริมให้ทุกคนเคารพสิทธิของกันและกัน และไม่เลือกปฏิบัติหรือรังแกกันไม่ว่าจะเป็นเพศอะไร และคงจะดีขึ้นมากหากกฎระเบียบของโรงเรียนไม่ยึดโยงกับเพศ ไม่เลือกปฏิบัติกับเพศหนึ่งต่างจากอีกเพศหนึ่ง และไม่สร้างความทุกข์ใจให้นักเรียนด้วยเรื่องระเบียบเครื่องแบบหรือทรงผมที่ขัดกับตัวตนทางเพศของพวกเขา

และคงจะดีหากบุคลากรในระบบการศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ และทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัย ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษา รู้สึกปลอดภัยในการพูดคุย ปรีกษา และแสดงออกอัตลักษณ์ที่แท้จริงของตัวเอง

กฎหมายและรัฐที่ปฏิบัติต่อทุกเพศอย่างเท่าเทียม

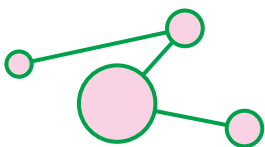
เมื่อพูดถึงสังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง สังคมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตอย่างปกติสุขของผู้มีความหลากหลายทางเพศ คงหลีกเลี่ยงการพูดถึงกฎหมายอันเป็นโครงสร้างของสังคมไปไม่ได้ เราอยากเห็นกฎหมายที่ทำให้ทุกคนแต่งงานกันได้โดยไม่ขึ้นอยู่กับการที่พวกเขาคู่จะมีเพศอะไร กฎหมายที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถยืนยันตัวตนทางเพศของตัวเองได้โดยไม่ต้องยึดโยงกับเพศกำเนิด

เราอยากเห็นความมั่นคงในชีวิตของผู้มีความหลากหลายทางเพศที่ไม่ต่างไปจากคนอื่นๆ LGBTI+ ควรได้รับการคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติในการสมัครงาน ควรมีโอกาสในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งโดยไม่ใช้เงื่อนไขของเพศมาเป็นตัวตัดสินหรือข้อจำกัด และคงจะดีไม่น้อยหากบุคลากรของรัฐมีความเข้าใจความหลากหลายทางเพศและไม่ปฏิบัติต่อพวกเขาราวกับเป็นตัวประหลาด โดยเฉพาะเมื่อการแสดงออกของพวกเขาไม่ตรงกับชุดความเชื่อเกี่ยวกับเพศในอดีต สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัจจัยที่พวกเราเชื่อว่าช่วยสร้างสรรค์

สังคมให้ก้าวไปสู่สังคมที่เข้าใจและเคารพความหลากหลายทางเพศ ปราศจาก
อคติและการตีตรา สังคมที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถใช้ชีวิตได้โดยมี
เงื่อนไขของชีวิตไม่ต่างไปจากเพศชายหรือเพศหญิง มีครอบครัวและคนใกล้ชิด
ที่ให้การสนับสนุนพวกเขาไม่ต่างไปจากคนอื่น...สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง

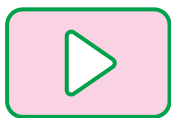

ก้าวไปด้วยกัน สู่สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง

ช่วยเหลือและแบ่งปันประสบการณ์ เพื่อไม่ให้ใครต้องรู้สึกโดดเดี่ยว

การสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายของพ่อแม่หรือสมาชิกครอบครัวที่มีบุตรหลานหรือสมาชิกครอบครัวเป็น LGBTI+ จะช่วยสร้างพื้นที่สำหรับการให้คำปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน จึงเป็นหนทางที่จะช่วยลดความสับสนหรือความขัดแย้งในครอบครัว จากความไม่เข้าใจ อคติ หรือการไม่ยอมรับ

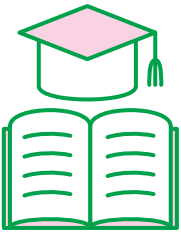
ภาพตัวตนอันหลากหลายบนพื้นที่สื่อ

สื่อเป็นพื้นที่และช่องทางขยายการรับรู้เรื่องราวของบุคคลหลากหลายทางเพศ ทั้งในมุมชีวิต และความสัมพันธ์กับคู่ชีวิต หากสื่อไม่จำกัด การนำเสนอเรื่องราวของ LGBTI+ อาจสร้างความเข้าใจ ช่วยลดแนวโน้มของการกล่าวโทษตัวเอง เพิ่มความมั่นใจ และให้แนวทางเพื่อสื่อสารระหว่าง LGBTI+ กับครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระจายข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย รวมถึงช่องทางในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้ด้วย

ระบบบริการสุขภาพที่ละเอียดอ่อน ต่อเพศอันหลากหลาย

หากระบบบริการสุขภาพขาดความละเอียดอ่อน
ต่อความหลากหลายทางเพศ อาจทำให้ LGBTI+ หลายคน
ไม่สบายหรือไม่กล้าไปรับบริการ รวมถึงการเปิดเผยปัญหา
ที่แท้จริงกับผู้ที่ให้บริการก็จะเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก สิ่งเหล่านี้
ล้วนส่งผลต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของพวกเขาโดยตรง

การศึกษาที่ไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการหล่อหลอมชุดความคิด
ของคนในสังคม คงจะดีไม่น้อยหากเรามีการศึกษาที่ส่งเสริม
ให้นักเรียนเข้าใจความหลากหลายทางเพศและเคารพ
ซึ่งกันและกัน ระบบการศึกษาที่มุ่งสร้างพื้นที่ปลอดภัย
ให้กับนักเรียน และปราศจากกฎระเบียบที่เลือกปฏิบัติต่อ
นักเรียนด้วยเพศของพวกเขา

กฎหมายและรัฐที่ปฏิบัติต่อทุกเพศอย่างเท่าเทียม

เมื่อพูดถึงสังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง คงหลีกเลี่ยง
การพูดถึงกฎหมายอันเป็นโครงสร้างของสังคมไปไม่ได้
หากสังคมมีความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศ
อาจนำไปสู่การแก้ไขและปรับเปลี่ยนระเบียบหรือนโยบาย
ในระดับประเทศได้ เช่น การส่งเสริมให้มีกฎหมาย
ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถยืนยันตัวตนทางเพศ
ของตนเองได้โดยไม่ต้องยึดโยงกับเพศกำเนิด

ภาคผนวก

การเรียนรู้ไม่เคยสิ้นสุด ประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ก็เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมและกาลเวลาเช่นกัน ในบางครั้งผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับ LGBTI+ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือครอบครัว เพื่อน คู่ชีวิต หรือผู้ให้บริการสุขภาพ อาจเกิดความไม่เข้าใจต่อเหตุการณ์ที่พวกเขาเผชิญ และต้องการตัวช่วยหรือช่องทางที่จะสามารถแนะนำ ให้ข้อมูล หรือเพิ่มความเข้าใจในการสนับสนุนและอยู่เคียงข้างผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ช่องทางบางส่วนของที่รวบรวมมานี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างพ่อแม่ เพื่อน และคู่ชีวิตกับ LGBTI+ ได้

- เฟซบุ๊กแฟนเพจ **พ่อแม่หลากหลายเพศ - Thai LGBTI Parents** พื้นที่ให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในครอบครัว ตั้งแต่พ่อแม่ผู้ปกครองที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศไปจนถึงครอบครัวที่มีสมาชิกเป็น LGBTI+ ซึ่งครอบครัวที่อบอุ่นไม่จำเป็นต้องประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูกเท่านั้น เพราะไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็สามารถดูแลเด็กได้อย่างมีคุณภาพ

ช่องทางการติดต่อ

Facebook: <https://www.facebook.com/thaiglbtiparents>

- เฟซบุ๊กแฟนเพจ **LGBTQ+'s Mother: แม่ของลูกหลากหลายทางเพศ**

อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนไกลซ์ติด LGBTI+

เป็นเพจที่แม่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศท่านหนึ่ง ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ช่องทางการติดต่อ

Facebook: <https://www.facebook.com/LGBTQsMother>

• **Mr.Gay World Thailand** เวทีการประกวดความงามของผู้ชายรักผู้ชาย ที่ผสมผสานระหว่างความเป็นวิชาการ การขับเคลื่อนสังคม และความบันเทิง โดยมักนำเสนอการรณรงค์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ตัวอย่างเช่นในปี 2562 มีธีมหลักของการประกวดเป็น #WeAreFamily คือการให้ผู้เข้าประกวดแบ่งปันเรื่องราวของครอบครัว การยอมรับ กำลังใจ และความเข้าใจภายในครอบครัว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อสุขภาวะของชายรักชาย

ช่องทางการติดต่อ

โทร: 089-039-1918

เว็บไซต์: <https://mrgaythai.com/>

Facebook: <https://www.facebook.com/mrgaythailand/>

• **SPECTRUM** เป็นสื่อที่สร้างความตระหนักต่อความหลากหลายทางเพศ ทั้งในรูปแบบวิดีโอ บทความ รวมถึงบทสัมภาษณ์กลุ่ม LGBTI+ เช่น ผู้พิการที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ กะเทย สาวประเภทสอง และผู้หญิงข้ามเพศ ที่แบกรับแรงกดดันทางสังคมที่ว่ายิ่งพวกเขาเหมือนผู้หญิง ยิ่งได้รับการยอมรับ เป็นต้น

ช่องทางการติดต่อ

โทร: 087-078-5577

เว็บไซต์: <https://spectrumth.com/>

Facebook: <https://www.facebook.com/showyourspectrum/>

• **The Kloset: A Yuri Book Club** ร้านหนังสือที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยและความสบายใจของผู้หญิง เนื่องจากร้านให้บริการพื้นที่ในการจัดกิจกรรมสำหรับนักอ่านหนังสือแนวยูริ (yuri) ซึ่งเป็นเรื่องราวหญิงรักหญิงและมีผู้อ่านส่วนมากเป็นผู้หญิงในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ช่องทางการติดต่อ

โทร: 063-839-8792

เว็บไซต์: <http://www.theklosetyuribookclub.com/>

Facebook: <https://www.facebook.com/C8Kloset/>

Twitter: <https://twitter.com/theklosetclub>

• **ความหลากหลายทางเพศและสุขภาวะในสังคมไทย (LGBTIQ+ Wellbeing in Thailand)** คือกลุ่มเฟซบุ๊กสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นสุขภาวะที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเป็นกลุ่มปิดที่สมาชิกใหม่ต้องขออนุญาตเข้าร่วมกลุ่มก่อนโพสต์ เพื่อรักษาบรรยากาศที่ดีและการสนทนาที่ตรงประเด็นในกลุ่ม

ช่องทางการติดต่อ

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/29438566829950>

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานหรือองค์กรอีกมากมายที่ให้บริการเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการสร้างความเข้าใจต่อความหลากหลายทางเพศ การส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ การให้บริการด้านอนามัยเจริญพันธุ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการข้ามเพศ รวมถึงประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ในที่นี้เราได้รวบรวมรายชื่อหน่วยงานส่วนหนึ่ง พร้อมทั้งช่องทางการติดต่อเอาไว้ สำหรับผู้อ่านที่ต้องการติดต่อขอความช่วยเหลือในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางเพศและสุขภาวะทางเพศ

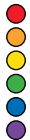
อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนใกล้ชิด LGBTI+

หน่วยงานที่ให้บริการด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ตั้งแต่การตรวจ HIV คัดกรองโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ให้คำปรึกษาทั้งก่อนและหลังการตรวจเลือด บริการยา PrEP อนามัยเจริญพันธุ์ ให้คำปรึกษาด้านสิทธิ ฯลฯ

องค์กร	พื้นที่ให้บริการ	ติดต่อ
สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย	คลินิก: รามคำแหง, หาดใหญ่, ชลบุรี, อุบลราชธานี	เว็บไซต์: https://www.rsat.info
มูลนิธิเอ็มพลัส	เชียงใหม่, เชียงราย, พิษณุโลก, นครราชสีมา	เว็บไซต์: https://www.mplusthailand.com
ศูนย์สุขภาพแคร้แมท เชียงใหม่	เชียงใหม่	เว็บไซต์: https://www.caremat.org
คลินิกโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และคลินิกผิวหนังบางรัก	กรุงเทพฯ	โทร: 081-875-9904 Facebook: Bangrak STIs Center (โรงพยาบาลบางรัก)
Pulse Clinic	กรุงเทพฯ	เว็บไซต์: https://www.pulse-clinic.com
Silom Community Clinic@TropMed	กรุงเทพฯ	เว็บไซต์: http://silomclinic.in.th/

หน่วยงานที่ให้บริการด้านการข้ามเพศแก่บุคคลข้ามเพศ ตั้งแต่การให้คำปรึกษา การให้ฮอร์โมน ตลอดจนการผ่าตัดแปลงเพศ โดยคำนึงถึงการดำเนินชีวิตในสังคมและอิทธิพลจากบุคคลรอบข้างของผู้เข้ารับบริการ พร้อมทั้งให้การสนับสนุน เช่น ให้คำปรึกษา การสัมภาษณ์หรือพูดคุยกับคนในครอบครัวหรือคู่ชีวิต

องค์กร	พื้นที่ให้บริการ	ติดต่อ
คลินิกเพศหลากหลาย โรงพยาบาลรามาธิบดี	กรุงเทพฯ	อีเมล: genvclinic@gmail.com Facebook: GenV Clinic คลินิกเพศหลากหลาย รพ.รามาธิบดี
Tangerine Clinic	กรุงเทพฯ	โทร: 02-160-5372 อีเมล: tangerineclinic@ihri.org Facebook: Tangerine Clinic
คลินิกสุขภาพเพศ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย	กรุงเทพฯ	โทร: 02-256-5286
คลินิกสุขภาพทางเพศ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ เฉลิมพระเกียรติ	ปทุมธานี	โทร: 02-926-9866 Facebook: โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

อยู่-ร่วม-สุข: เรื่องเล่าความสัมพันธ์ของคนใกล้ชิด LGBTI+

หน่วยงานที่ให้บริการด้านสุขภาพและสิทธิ์แก่กลุ่มประชากรเฉพาะ เป็นหน่วยงานที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการเป็นผู้ให้บริการทางเพศ (sex worker) และคนที่ประกอบอาชีพในสถานบันเทิง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกย์และสาวประเภทสอง ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ เช่น ลาว เมียนมา เวียดนาม กัมพูชา เป็นต้น

องค์กร

พื้นที่ให้บริการ

ติดต่อ

ศูนย์บริการสุขภาพ
ชุมชนคนข้ามเพศ
มูลนิธิซิสเตอร์

พัทยา

โทร: 033-035-367,
085-699-3233

อีเมล:
sisters.pattaya@gmail.com

เว็บไซต์:
<http://www.sistersthailand.com/>

Facebook: มูลนิธิซิสเตอร์
ศูนย์ชุมชนคนข้ามเพศ

อันดามัน เพาเวอร์

ภูเก็ต

Facebook: Miss Queen
Andaman Power

มูลนิธิ
เพื่อนพนักงานบริการ
(Swing Thailand)

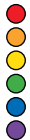
- กรุงเทพฯ: สีลม,
สะพานควาย
- พัทยา

โทร:
• สีลม: 02-632-9501
• สะพานควาย: 02-115-0251
• พัทยา: 038-412-298

Facebook: Swing Thailand

หน่วยงานที่ให้บริการแก่กลุ่มผู้อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV ซึ่งสนับสนุนให้ผู้อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV เข้ารับการรักษาและใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ลดการตีตราผู้มีความหลากหลายทางเพศ และผู้อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV ฯลฯ เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัยสำหรับผู้อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV ผ่านการให้คำปรึกษา รับฟังพูดคุย ช่วยเหลือในการย้ายสิทธิรักษาพยาบาล ส่งต่อไปยังสถานพยาบาล และการเป็นพี่เลี้ยงพาไปโรงพยาบาล

องค์กร	พื้นที่ให้บริการ	ติดต่อ
เครือข่ายสุขภาพและโอกาส (HON)	พัทยา	โทร: 038-425-808
The Poz Home Center	กรุงเทพฯ	โทร: 095-501-8827

หน่วยงานที่ทำงานในประเด็นความหลากหลายทางเพศอื่นๆ ซึ่งส่งเสริมความเข้าใจต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อวางแนวทางสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการไม่เลือกปฏิบัติที่มีผลต่อสุขภาพจิตของผู้มีความหลากหลาย

องค์กร	ติดต่อ
มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยเพื่อสิทธิมนุษยชน	โทร: 02-441-9515, 02-441-9184 เว็บไซต์: http://thaitga.org
มูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ (FOR-SOGI)	โทร: 02-868-4344 อีเมล: forsogi.thai@gmail.com เว็บไซต์: http://forsogi.org Facebook: มนธ.เพื่อสิทธิความหลากหลายทางเพศ (For-sogi)

องค์กร	ติดต่อ
โรงน้ำชา	อีเมล: tearongnamcha@gmail.com Facebook: โรงน้ำชา Togetherness for Equality and Action -TEA
ห้องเรียนเพศวิถีและสิทธิมนุษยชน ร้านหนังสือบุญดู (ปัตตานี)	เว็บไซต์: http://www.buku.in.th
กลุ่มการเมืองหลังบ้าน	Facebook: การเมืองหลังบ้าน - Backyard Politics
Life Skill Thailand (Love Pattaya)	เว็บไซต์: http://www.LifeSkillsThailand.com/ Facebook: Life Skills Thailand
คณะกรรมการสิทธิฯ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ	โทร: 02-141-3800, 02-141-3900 สายด่วนร้องเรียน: 1377 (ในเวลา ราชการ) เว็บไซต์: http://www.nhrc.or.th
กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์	โทร: 02-306-8746 อีเมล: contact@dwf.go.th เว็บไซต์: http://www.dwf.go.th/

หากสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ไม่ให้การยอมรับในตัวตน
มองพวกเขาเป็นตัวตลก

หากพวกเขาไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

หากพ่อแม่รู้สึกเสียใจกับตัวตนที่พวกเขาไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้

หากพวกเขาถูกล้อเลียนจากเพื่อนในวัยเด็ก

หากพวกเขาถูกกลั่นแกล้งรังแกจากคนรอบข้าง

หากพวกเขาไม่อาจพัฒนาความสัมพันธ์กับคนรักได้อย่างเปิดเผย

หากพวกเขาป่วยแต่ไม่อยากไปโรงพยาบาลเพราะได้รับการ
ปฏิบัติจากบุคลากรในลักษณะที่ทำให้พวกเขารู้สึกอายน

แล้วพวกเขาจะสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
ได้อย่างไร?

ทั้งหมดคือสถานการณ์
ที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมาก
ยังต้องเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน

ISBN: 978-616-488-173-0

9 786164 881730

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
คณะอาจารย์ผู้จัดทำสื่อ

